

การอุปถัมภ์เกื้อหนุนบิดามารดาและทัศนคติ เกี่ยวกับผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย

305.26
น197ก
พ.1

นภาพร ชโยวรรณ

การอุปถัมภ์-เกื้อหนุนบิดามารดาและทัศนคติ
เกี่ยวกับผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย

โดย

นภาพร ขโยวรรณ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พฤษภาคม 2535

สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I15844523

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IPS Publication No.195/35
เอกสารสถาบัน หมายเลข 195/35

305.26

ค 1940

ธ.1

067849

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง.....	i
1. คำนำ	1
2. ระเบียบวิธีวิจัย และลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง	2
2.1 การเลือกตัวอย่าง	3
2.2 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง	6
3. การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดาและญาติใกล้ชิดสูงอายุ	20
3.1 การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดา	20
ก. การอยู่อาศัย	20
ข. การเยี่ยม เยียน	37
ค. ระดับและแบบของการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดา	46
3.2 การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ	67
ก. การอยู่อาศัยของญาติใกล้ชิดสูงอายุ	68
ข. ระดับและแบบของการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ	77
4. การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ	86
4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ	86
4.2 แบบของการเตรียมการ	93
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย และที่อยู่อาศัยเมื่อยามสูงอายุ..	104
5.1 ทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร	104
5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ดูแลยามเจ็บป่วย เมื่อสูงอายุ	118
5.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยยามสูงอายุ	122
6. ทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานในวัยสูงอายุ	132
6.1 ทัศนคติเกี่ยวกับการควรถูกทำงานอาชีพหรือไม่	133
6.2 ทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่ควรหรือจะหยุดทำงาน	136
7. สรุปและเสนอแนะ	143
8. บรรณานุกรม	148
9. ภาคผนวก	149

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะภูมิลำเนา ของคนหนุ่มสาว และเพศของคนหนุ่มสาว.....	7
2.2	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะภูมิลำเนาของ บิดามารดา และ เพศของคนหนุ่มสาว.....	18
3.1ก	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่บิดาหรือมารดายังมีชีวิต ตามสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิลำเนาของบุตร.....	22
3.1ข	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่บิดาหรือมารดายังมีชีวิต ตามสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิลำเนาของบิดา/มารดา.....	27
3.2ก	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่บิดาหรือมารดามีชีวิต ตามการอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและหรือมารดา จำแนกตามลักษณะภูมิลำเนาของ คนหนุ่มสาว.....	30
3.2ข	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่บิดาหรือมารดามีชีวิต ตามการอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและหรือมารดา จำแนกตามลักษณะภูมิลำเนาของ บิดามารดา.....	36
3.3	อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา จำแนกตามอายุ และสถานภาพสมรสของบิดามารดา.....	36
3.4ก	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่กับบิดา/มารดา ตามเหตุผลของการไปอยู่ที่อื่นของบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิลำเนา ของคนหนุ่มสาว.....	38
3.4ข	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่กับบิดา/มารดา ตามเหตุผลของการไปอยู่ที่อื่นของบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิลำเนา ของบิดา/มารดา.....	41
3.5ก.	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับ บิดา/มารดา ตามความบ่อยครั้งของการไปเยี่ยมบิดา/มารดา จำแนก ตามลักษณะภูมิลำเนาของคนหนุ่มสาว.....	43
3.5ข	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับ บิดา/มารดา ตามความบ่อยครั้งของการไปเยี่ยมบิดา/มารดา จำแนก ตามลักษณะภูมิลำเนาของบิดา/มารดา.....	45

3.6	อัตราส่วนร้อยละที่เยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์ของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส และสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา.....	47
3.7	อัตราส่วนร้อยละที่เยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์ของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาวของบิดา/มารดา และสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา.....	48
3.8ก	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประสบการณ์การดูแลสังเสียบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบุตร.....	52
3.8ข	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประสบการณ์การดูแลสังเสียบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดา/มารดา.....	55
3.9	อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสริมบิดา/มารดา แต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามแบบของการดูแลสังเสีย และสถานที่อยู่ของบิดามารดา.....	57
3.10ก	อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลสังเสียบิดา/มารดา แต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบุตร.....	59
3.10ข	อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลสังเสียบิดา/มารดา แต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดา/มารดา.....	65
3.11ก	ในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 60 ปีหรือสูงกว่าอย่างน้อย 1 คน อัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คนอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน และอัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คนในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาวและของบิดา/มารดา.....	70
3.11ข	ในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน อัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนอยู่ในบ้านเดียวกัน และอัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนอยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว และของบิดามารดา.....	73
3.12ก	ในกลุ่มหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อัตราส่วนร้อยละที่ให้การสังเสียญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คน และอัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลสังเสียของแต่ละแบบ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว..	78
3.12ข	ในกลุ่มหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลสังเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน และอัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลสังเสียของแต่ละแบบ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว.....	82

4.1	อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาว ที่คิดว่า การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญและตนเองคิดจะเตรียม จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง เพศ และเขตที่อาศัย.....	89
4.2	อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่ เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามที่ตนเองสูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง เพศ และเขตที่อาศัย.....	91
4.3	อัตราส่วนร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ที่คิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในแต่ละประเภทจำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	95
4.4	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ที่คิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ ตามแบบสำคัญที่สุดของการเตรียมที่คิดจะเตรียม จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	99
4.5	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ เคยมีความคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุ ตามแบบของชีวิตที่คิดจะใช้ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	101
5.1	อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไปในปัจจุบันได้รับการดูแลจากบุตรหลาน อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งคนยามสูงอายุ และอัตราส่วนร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตร เมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	107
5.2	อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่หวังพึ่งพาบุตรเมื่อยามสูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังและจำนวนบุตรที่มีชีวิต.....	110
5.2ก	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามเพศของบุตรที่คิดจะพึ่งพา จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	112
5.3	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีที่คิดจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ ตามแบบของการพึ่งพาบุตรที่คิดหรือต้องการ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง....	115
5.4	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่ต้องการให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยเมื่อสูงอายุ ตามลักษณะภูมิหลัง.....	119
5.5	อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไปควรอาศัยอยู่กับบุตร อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาของตนควรอาศัยอยู่กับบุตรเมื่อยามสูงอายุ และอัตราส่วนที่คิดจะอาศัยอยู่กับบุตรหลาน เมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว.....	123
5.6	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่คิดว่าบิดามารดาของตนควรอาศัยอยู่ด้วยเมื่อสูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว.....	126

5.7	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่คิดจะ ไปอาศัยอยู่ด้วย เมื่อยามสูงอายุตามลักษณะภูมิหลัง.....	130
6.1	อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่เห็นว่าควรมีการหยุดทำงานอาชีพ และอัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ที่ทำงานในรอบปีที่แล้ว จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	134
6.2	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่เห็นควรมีการหยุดทำงาน อาชีพ ตามอายุที่เห็นว่าควรหยุดทำงาน จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	138
6.3	การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 14-55 ปีที่ทำงานในรอบปีที่แล้ว และคิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพ ตามอายุที่คิดว่าจะหยุดทำงานอาชีพ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง.....	140
ก.1	เปรียบเทียบการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะ ทางประชากรบางด้าน ระหว่างการสำรวจ ADULT 2529 (1968) และ SPC 2528-29 (1985-86).....	150
ก.2	เปรียบเทียบการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามภาค เขตเทศบาล นอกเขตเทศบาล และเพศของการสำรวจ ADULT 2529 (1986) และ SPC 2528-29 (1985-86).....	151
ก.3	เปรียบเทียบค่าร้อยละที่ไม่ถ่วงน้ำหนัก และที่ถ่วงน้ำหนักของตัวแปรบางตัว จากการสำรวจ ADULT.....	152
ก.4	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี จำแนกตามสถานภาพสมรส อายุ และเพศ.....	154
ก.5	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามสถานภาพสมรส จำแนกตามอายุ และเพศ	155
ก.6	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามการทำงาน จำแนก ตามอายุ.....	156
ก.7	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามอายุ จำแนกตามการ ทำงาน.....	156
ก.8	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามจำนวนญาติใกล้ชิด สูงอายุที่รายงานว่ามี จำแนกตามเพศของคนหนุ่มสาว.....	157
ก.9	อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่รายงานญาติใกล้ชิดสูงอายุว่ามีอายุต่ำกว่า 60 ปีตามลำดับที่ของญาติใกล้ชิด และอายุของคนหนุ่มสาว.....	158
ก.10	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามจำนวนญาติใกล้ชิด ที่มีอายุ 60 ปีหรือมากกว่า จำแนกตามเพศของคนหนุ่มสาว.....	158

ก.11	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ ในแต่ละลำดับ ตามสถานที่ที่อยู่ของญาติใกล้ชิดสูงอายุ.....	159
ก.12	การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 60 ปี หรือสูงกว่าในแต่ละลำดับ ตามสถานที่อยู่ของญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือ สูงกว่า จำแนกตามลำดับที่ของญาติ.....	159

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. คำนำ

ปัจจุบัน เป็นที่ตระหนักและยอมรับกันมากขึ้นว่าในอนาคตปัญหาของผู้สูงอายุจะทวีความรุนแรงขึ้น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการเพิ่มความรุนแรงในปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุคือ ขนาดหรือจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นและเพิ่ม เร็วกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่น อันจะส่งผลให้อัตราส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรในวัยทำงานเพิ่มขึ้น การที่จำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในอีกสิบถึงยี่สิบปีข้างหน้า นับว่าเป็นปัญหาที่ทั้งภาครัฐ สังคม และครอบครัวต้องเตรียมพร้อมสนองตอบความต้องการด้านต่างๆแก่ผู้สูงอายุเหล่านี้ ความรู้เกี่ยวกับความต้องการและสภาพของผู้สูงอายุในปัจจุบันนับว่ามีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ที่จะใช้ เป็นแนวทางวางนโยบายและแผนงานสวัสดิการในระยะสั้นสำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิจัยจากโครงการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย หรือเรียกย่อว่า SECAPT ซึ่งเป็นโครงการวิจัยระดับประเทศโครงการแรกเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้สนองตอบความต้องการด้านข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุปัจจุบันในระดับหนึ่ง กล่าวคือ โครงการดังกล่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะต่างๆหรือสถานการณ์ของผู้สูงอายุปัจจุบัน ปัญหาต่างๆที่ผู้สูงอายุปัจจุบันประสบความรู้และความต้องการสวัสดิการด้านต่างๆที่ผู้สูงอายุปัจจุบันต้องการ ซึ่งผลการวิจัยของการสำรวจผู้สูงอายุ (SECAPT) นี้ พบว่า ปัญหาที่ผู้สูงอายุไทยปัจจุบันประสบน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจและสุขภาพ ส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุปัจจุบันอาศัยอยู่กับครอบครัวหรือบุตรหลาน และผู้สูงอายุที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบุตร ก็ได้รับการเยี่ยม เยียนหรืออุปถัมภ์ เกื้อหนุนจากบุตรในสัดส่วนที่สูง มีเพียงส่วนน้อยมากที่ต้องอยู่คนเดียวจริงๆ (นภาพร ชัยวารมและคณะ 2532) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้รูปแบบและความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนไป ก่อให้เกิดความห่วงใยเกี่ยวกับสถานะและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะในแง่ของเศรษฐกิจ การอยู่อาศัย สุขภาพ และการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย ผู้สูงอายุในอนาคตอาจไม่สามารถพึ่งพาบุตรหลานหรือครอบครัวได้ในอย่างปัจจุบัน ประเด็นหนึ่งที่มีการถกเถียงและห่วงใยกันคือ การที่ผู้สูงอายุจะถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปถัมภ์ เกื้อหนุนหรือดูแล ดังนั้น ยุทธวิธีหนึ่งที่มีความจำเป็นก็คือ การให้ผู้สูงอายุสามารถช่วยตัวเองได้ ด้วยการเตรียมการให้พร้อมก่อน เข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีมีความสุข มีสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นภาระต่อครอบครัวหรือสังคม ขณะเดียวกันสามารถมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้กับครอบครัวและชุมชนด้วย ผู้ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุน่าจะมีการศึกษาคิดหรือตระเตรียมการด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเงิน สุขภาพ การอยู่อาศัย เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในขั้นปลายของชีวิต

ประเด็นหนึ่งที่ควรตระหนักคือ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศซึ่งดูเหมือนจะมีผลในเชิงลบต่อผู้สูงอายุแล้ว สถานภาพหรือลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของประชากรผู้สูงอายุในอนาคต โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจจะแตกต่างไปจากผู้สูงอายุในปัจจุบันพอสมควร ปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุต้องการในอนาคตจึงน่าจะต่างไปจากผู้สูงอายุในปัจจุบัน เช่น ด้านการอยู่อาศัย ผู้สูงอายุในอนาคตซึ่งจะมีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าผู้สูงอายุในปัจจุบัน อาจต้องการความเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการอยู่กับบุตรหลาน แต่อยู่ในรัศมีที่จะขอความช่วยเหลือจากบุตรหลานยามฉุกเฉินได้ เป็นต้น ความรู้เกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการและการเตรียมตัวในการดำรงชีวิต เมื่อยามสูงอายุของกลุ่มประชากรในวัยหนุ่มสาว โดยเฉพาะกลุ่มที่จะเข้าวัยผู้สูงอายุใน 10-20 ปีข้างหน้า หรือคือกลุ่มที่มีอายุ 40 หรือ 50 ปีขึ้นไปในปัจจุบันจะสะท้อนความต้องการและความคิดเห็นของกลุ่มที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุต่อไปในอนาคต ข้อมูลจากกลุ่มประชากรดังกล่าว น่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการวางแผนทางการให้ความเกื้อหนุนแก่ผู้จะย่างก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยไม่เป็นการพึ่งพิงครอบครัวและสังคม เป็นที่น่าเสียดายว่า การสำรวจคนหนุ่มสาวซึ่งรายงานนี้ใช้ เป็นฐานข้อมูลสัมภาษณ์ประชากรอายุ 15-44 ปี ดังนั้นตัวอย่างที่ได้มาจึงครอบคลุมประชากรบางส่วนที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุในอนาคตอันไม่ไกลนี้เท่านั้น คือกลุ่มอายุ 40-44 ปี อย่างไรก็ตาม ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือผู้สูงอายุ การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ และทัศนคติเกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุในด้านต่างๆ จากกลุ่มประชากรหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ก็นับว่ามีประโยชน์ที่จะให้ภาพรวมของคนหนุ่มสาวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ที่อาจแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

รายงานฉบับนี้จะแบ่งเป็น 7 ส่วน โดยเริ่มต้นด้วยบทนำ ส่วนที่ 2 บรรยายระเบียบวิธีวิจัย และลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการอุปถัมภ์เกื้อหนุนบิดามารดา และญาติสูงอายุ ส่วนที่ 4 ศึกษาเรื่องการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาว ส่วนที่ 5 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพิงบุตร ผู้ดูแลยามเจ็บป่วย และที่อยู่อาศัยเมื่อยามสูงอายุ ส่วนที่ 6 นำเสนอข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุ และส่วนที่ 7 เป็นการสรุปและเสนอแนะตามลำดับ

2. ระเบียบวิธีวิจัย และลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

ดังได้บรรยายไว้ในรายงานของโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของผู้สูงอายุในประเทศไทย (หรือเรียกย่อว่า SECAPT) โครงการ SECAPT นี้

ประกอบด้วยกิจกรรมหลักๆ 3 ด้าน คือ ก) การศึกษาทบทวนและรวบรวมวรรณกรรมการวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุในรูปของรายงาน ข) การจัดสัมมนาเพื่อระดมความคิด ข้อเสนอแนะและความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ค) ดำเนินการการสำรวจระดับประเทศเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปของรายงานและการสัมมนา

ในส่วนของกิจกรรมการสำรวจผู้สูงอายุนี้ นอกจากจะทำการสัมภาษณ์ประชากรอายุ 60 ปีหรือมากกว่าซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของโครงการแล้ว SECAPT ยังได้ทำการสัมภาษณ์ประชากรวัยหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี และสำรวจชุมชนหรือหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่างด้วย ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่า การสำรวจคนหนุ่มสาวไทย (หรือเรียกย่อๆว่า ADULT) นี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ SECAPT ซึ่งได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2529 โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Chayovan et al, 1988 หน้า 6)

การสำรวจประชากรอายุ 15-44 ปี (หรือการสำรวจคนหนุ่มสาว ซึ่งเรียกย่อๆว่า ADULT) มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะภูมิหลัง การ 결혼และอุปถัมภ์บิดามารดาและหรือญาติผู้สูงอายุ และทัศนคติด้านต่างๆเกี่ยวกับการทำงาน การดูแลสุขภาพ บทบาทของผู้สูงอายุ และ เรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย

2.1 การเลือกตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวไทยเป็นการเลือกตัวอย่างย่อยจากพื้นที่ตัวอย่างสุดท้ายของโครงการวิจัย SECAPT โดยกำหนดเป้าหมายจำนวนตัวอย่างของ ADULT เป็นประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้สูงอายุตัวอย่าง ตัวอย่างของ SECAPT เป็นตัวอย่างระดับประเทศเลือกโดยวิธี Stratified Three Stage Sampling โดยมีจำนวนตัวอย่างเป้าหมาย (ประชากรอายุ 60 ปีและมากกว่า) ประมาณ 3,000 ราย ดังนั้นเป้าหมายตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวคือ ประมาณ 1,500 ราย ซึ่งคาดว่าจะได้จากครัวเรือนตัวอย่าง 1,500 ครัวเรือน (ภายใต้ข้อสมมติว่าทุกครัวเรือนจะมีสมาชิกในช่วงอายุ 15-44 ปีอย่างน้อย 1 คน)

ขั้นตอนการเลือกพื้นที่สุดท้ายของตัวอย่าง (คือหมู่บ้านหรือชุมชนอาคาร) ของ SECAPT ได้บรรยายไว้ในภาคผนวกของรายงาน SECAPT (Chayovan et al, 1988 หน้า 130-136) การเลือกครัวเรือนตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวจะเลือกจากหน่วยตัวอย่างหมู่บ้านหรือชุมชนอาคารของ SECAPT โดยกำหนดให้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวในแต่ละพื้นที่หรือหน่วยตัวอย่างเป็นประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้สูงอายุที่ระบุได้ในพื้นที่นั้น การเลือกครัว-

เรือนตัวอย่างของคนหนุ่มสาวจะเลือกอย่างมีระบบ โดยกำหนดช่วงห่างของการเลือกตัวอย่าง (sampling interval) และตัวเลขสุ่มเริ่มต้น (Random Start) ตัวอย่างเช่น ในหมู่บ้าน ตัวอย่าง ก. มีบัญชีรายชื่อครัวเรือนทั้งหมด 500 ครัวเรือน และมีผู้สูงอายุที่ระบุได้ 30 ราย จำนวนครัวเรือนตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวในหมู่บ้าน ก. นี้จะเท่ากับ 15 ครัวเรือน โดยมีช่วงห่างของการเลือกตัวอย่างเท่ากับ $500/15 = 33.3$

จากครัวเรือนตัวอย่างที่เลือกมาจะสุ่มเลือกหนุ่มสาวตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์ 1 คน จากสมาชิกครัวเรือนอายุ 15-44 ปีที่ระบุได้ทั้งหมดในครัวเรือนนั้น ด้วยวิธีการเลือกดังกล่าวจะได้ ครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดประมาณ 1,500 ครัวเรือนและคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ที่เป็นตัวอย่าง 1,500 ราย ครัวเรือนตัวอย่างของการสำรวจ ADULT อาจเป็นครัวเรือนเดียวกับครัวเรือน ตัวอย่างของการสำรวจ SECAPT ก็ได้

ในทางปฏิบัติ ปรากฏว่ามีการเบี่ยงเบนการเลือกตัวอย่างของ SECAPT ไปจากการ เป็นตัวแทนระดับประเทศที่ถ่วงในตัวเอง (self weighting sample) กล่าวคือ ได้มีการเพิ่ม จำนวนหน่วยตัวอย่าง (โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และ เขต เมืองอื่น) ของการสำรวจผู้สูงอายุ (ดูรายละเอียดการอธิบายการเลือกตัวอย่างของ SECAPT ภาคผนวก A ในรายงานโดย Chapovan, Napaporn et al, 1988 หน้า 130-136) ทำให้ได้ทั้งจำนวนผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ ได้เกินเป้าหมาย กล่าวคือ การสำรวจผู้สูงอายุมีจำนวนผู้สูงอายุที่สัมภาษณ์ได้ 3,252 ราย และการสำรวจคนหนุ่มสาวมีจำนวนคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้ 2,113 ราย นอกจากนี้ ปรากฏว่าในทาง ปฏิบัติด้วยเหตุผล เรื่องข้อจำกัดของ เวลาปฏิบัติงานสนามจึงได้มีการทดแทน (Substitute) ตัวอย่าง ที่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ ในการเลือกครัวเรือนตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวมีการเลือก ตัวอย่างทดแทน 2 ระดับ กล่าวคือ ทดแทนในระดับบุคคลกับทดแทนในระดับครัวเรือน การทดแทน ในระดับบุคคล (ซึ่งคือคนหนุ่มสาวตัวอย่าง) จะเกิดขึ้นในกรณีที่คนหนุ่มสาวตัวอย่างที่เลือกมาครั้ง แรกนั้นไม่อยู่หรือไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ และมีสมาชิกอื่นในครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในข่าย นักสำรวจ จะทำการสุ่มสมาชิกอื่นในครัวเรือนที่มีอายุในข่ายมาทดแทน ส่วนการทดแทนในระดับครัวเรือนจะ เกิดขึ้นในกรณีที่ครัวเรือนตัวอย่างของการสำรวจคนหนุ่มสาวนั้นที่เลือกมาครั้งแรกรับไม่มียุคคลที่อยู่ใน ข่าย หรือมีบุคคลที่อยู่ในข่ายแต่ไม่สามารถสัมภาษณ์ใครได้เลย จะมีการเลือกครัวเรือนตัวอย่าง ทดแทนโดยการสุ่มครัวเรือนตัวอย่างใหม่ การทดแทนในระดับครัวเรือนนั้นเกิดขึ้นอย่างมาก จากหลักฐาน บันทึกรปฏิบัติงานสนามพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการทดแทนคนหนุ่มสาวตัวอย่างในครัวเรือนตัวอย่าง

การเพิ่มจำนวนหน่วยตัวอย่างของ SECAPT ประกอบกับสารอนุมูลให้มีการทดแทน คนหนุ่มสาวตัวอย่างของการสำรวจ ADULT ดังที่อธิบายข้างต้น ทำให้ตัวอย่างคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้

เบี่ยงเบนไปจากการเป็นตัวแทนคนหนุ่มสาวระดับประเทศ ถ้ามีข้อสมมติว่า ตัวอย่างคนหนุ่มสาวที่ สัมภาษณ์เป็นตัวแทนคนหนุ่มสาวทั้งประเทศ ลักษณะภูมิหลังต่างๆของคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้ น่าจะ คล้ายคลึงกับลักษณะภูมิหลังของประชากรอายุ 15-44 ปีทั้งประเทศ การสำรวจการเปลี่ยนแปลง ทางประชากร พ.ศ.2528-29 (หรือ SPC 2528-29) ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นการสำรวจระดับประเทศที่มีขนาดตัวอย่างที่ใหญ่ และมีการเสนอผลที่เป็นตัวแทนของประชากร ทั้งประเทศ จึงมีเหตุผลพอที่จะใช้ข้อมูลจากการสำรวจ SPC มาเป็นฐาน เพื่อการเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะภูมิ หลังต่างๆจากการสำรวจ ADULT 2529 (1986) และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางประชากร (SPC) 2528-29 (1985-86) แสดงในตารางที่ ก.1 ข้อมูลร้อยละของประชากรตามกลุ่มอายุ ในตารางดังกล่าวชี้ว่า ในแง่องค์ประกอบด้านอายุ ตัวอย่างคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้ของ ADULT มีการกระจายตามกลุ่มอายุต่างๆคล้ายคลึงกับของ SPC ยกเว้นกลุ่มอายุ 15-19 ปี ลักษณะอื่นของ ตัวอย่างคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้ซึ่งแตกต่างไปจากการเป็นตัวแทนระดับประเทศ คือ การกระจาย ตามเพศ เขตที่อยู่อาศัย และภาค ตัวอย่างของ ADULT มีจำนวนคนหนุ่มสาวเพศชายที่สัมภาษณ์ได้ น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ขณะเดียวกันมีสัดส่วนของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำกว่าและของ ประชากรกรุงเทพฯและเมืองอื่นที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น เพื่อให้ได้ค่าที่ใช้เป็นตัวแทนระดับประเทศ ได้พอควร จึงควรถ่วงน้ำหนักตัวอย่างคนหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้ด้วยค่าถ่วงน้ำหนักที่เหมาะสม ใน การคำนวณค่าถ่วงน้ำหนัก ได้คำนวณในลักษณะที่ว่าจะให้การกระจายตัวของตัวอย่าง ADULT ตาม ลักษณะภาค เขตเทศบาล-นอกเขตเทศบาล และเพศที่เหมือนกับของ SPC พ.ศ.2528-29 หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ใช้ข้อมูลของการสำรวจ SPC 2528-29 เป็นฐาน โดยทำให้จำนวนตัวอย่างที่ ถ่วงน้ำหนักรวมทั้งหมดเท่ากับจำนวนตัวอย่างที่ไม่ถ่วงน้ำหนักรวมทั้งหมด

ตารางที่ ก.2 เปรียบเทียบการกระจายของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามภาค เขตเทศบาล-นอกเขตเทศบาล และเพศของการสำรวจคนหนุ่มสาว (ADULT) พ.ศ.2529 กับการ สสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางประชากร (SPC) พ.ศ.2528-29 และค่าถ่วงน้ำหนักที่คำนวณได้ ส่วน ตารางที่ ก.3 แสดงค่าร้อยละที่ไม่ถ่วงน้ำหนักและที่ถ่วงน้ำหนักของตัวแปรทัศนคติบางตัวจากการ สสำรวจ ADULT ผลในตารางดังกล่าวแสดงว่า ค่าประมาณในระดับประเทศที่ถ่วงน้ำหนักของเกือบ ทุกตัวแปรอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงพอสมควรกับผลที่ไม่ถ่วงน้ำหนัก ซึ่งสะท้อนว่า ค่าถ่วงน้ำหนักที่ คำนวณเป็นใช้ได้

2.2 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

เนื่องจากการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักได้คำนวณในลักษณะที่ให้การกระจายด้านเพศ ภาค และ เขตที่อยู่อาศัยของประชากรตัวอย่างอายุ 15-44 ปี เป็นไปตามประชากรฐาน (ในที่นี้คือการกระจายของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามอายุ เพศ ภาค และเขตที่อยู่อาศัย จาก SPC 2528-29) ดังนั้น ค่าร้อยละที่ถ่วงน้ำหนักตามลักษณะดังกล่าวจะเหมือนกับของประชากรฐานและแตกต่างไปจากค่าร้อยละที่ไม่ถ่วงน้ำหนัก

ตารางที่ 2.1 แสดงการกระจายร้อยละ(ที่ถ่วงน้ำหนัก)ของประชากรอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังและเพศ และเพื่อให้ทราบฐานที่แท้จริงของตัวอย่างจึงแสดงทั้งจำนวนตัวอย่างที่ถ่วงน้ำหนักและไม่ถ่วงน้ำหนัก ส่วนร้อยละที่แสดง เป็นผลที่ได้จากการถ่วงน้ำหนักแล้ว ข้อมูลในตารางแสดงว่า ประชากรหนุ่มสาวที่สัมภาษณ์ได้มีสัดส่วนของกลุ่มอายุน้อยมากกว่ากลุ่มอายุมาก กล่าวคือ กลุ่มอายุ 15-19 ปี และ 20-24 ปี มีกลุ่มละร้อยละ 19 ส่วนกลุ่มอายุ 40-44 ปี มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 13

ประมาณหนึ่งในสามของคนหนุ่มสาวตัวอย่างเป็นโสด ร้อยละ 4 เป็นหม้าย หย่า แยก ที่เหลือมีคู่สมรส องค์ประกอบด้านสถานภาพสมรสของคนหนุ่มสาวชายและหญิงแตกต่างกัน สัดส่วนของคนหนุ่มสาวชายที่เป็นโสดจะสูงกว่า แต่สัดส่วนที่สมรส หม้าย หย่า จะต่ำกว่าคนหนุ่มสาวหญิง (ตัวแปรที่ 2 ตารางที่ 2.1) การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามสถานภาพสมรส จำแนกตามอายุและเพศ แสดงในตารางที่ ก.4 และ ก.5

ในคนหนุ่มสาวที่เคยสมรส ร้อยละ 8 ไม่มีบุตร ประมาณครึ่งหนึ่งมีบุตร 1-2 คน และร้อยละ 14 มีบุตร 5 คนหรือมากกว่า (ตัวแปรที่ 3 ของตารางที่ 2.1) สะท้อนถึงภาวะเจริญพันธุ์ที่ต่ำของคนหนุ่มสาวปัจจุบัน จำนวนบุตรในอดีตของคณหนุ่มสาวตัวอย่าง สอดคล้องกับทัศนคติเกี่ยวกับจำนวนบุตรที่คู่สมรสทั่วไปในปัจจุบัน ความมีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86) ของคนหนุ่มสาวคิดว่า คู่สมรสทั่วไปในปัจจุบันควรมีบุตรไม่เกิน 3 คน ขณะเดียวกัน ตนเองก็ปรารถนามีบุตรจำนวนน้อย กล่าวคือครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวปรารถนาจะมีบุตร 2 คนหรือน้อยกว่านั้น มีเพียง 1 ใน 5 เท่านั้นที่ปรารถนาจะมีบุตร 4 คนหรือมากกว่า คนหนุ่มสาวหญิงดูเหมือนจะมีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำกว่าหนุ่มสาวชายเล็กน้อย (ตัวแปรที่ 5, 6 และ 7 ตารางที่ 2.1)

ครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวมีพี่น้องร่วมบิดามารดา 3-6 คน เกือบ 1 ใน 3 มีพี่น้อง 7 คนหรือมากกว่า มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นที่ไม่มีพี่น้อง สะท้อนถึงภาวะเจริญพันธุ์ที่สูงในคนรุ่นอายุที่เป็นพ่อแม่ของคนหนุ่มสาวปัจจุบัน (ตัวแปรที่ 8 และ 9 ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะภูมิหลังและเพศ

ลักษณะภูมิหลัง	รวม			ชาย			หญิง		
	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน
		ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก		ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก		ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก
รวมของแต่ละตัวแปร	100	2,113	2,113	100	760	1,042	100	1,353	1,071
1) อายุ									
15-19	19.1	412	404	18.1	140	189	20.0	272	214
20-24	19.0	414	402	18.4	150	192	19.6	264	210
25-29	17.7	384	375	18.9	143	197	16.6	241	177
30-34	14.8	327	314	13.0	107	136	16.6	220	178
35-39	16.0	329	339	16.3	118	170	15.7	211	168
40-44	13.3	247	281	15.2	102	158	11.5	145	123
2) สถานภาพสมรส									
โสด	34.1	754	720	39.2	330	409	29.1	424	311
สมรส	62.2	1,276	1,315	58.4	410	608	66.0	866	706
หม้าย หย่า แยกกัน	3.7	83	78	2.4	20	25	5.0	63	53
3) จำนวนบุตร เกิดรอด*									
0	7.9	120	110	7.0	35	44	8.6	85	65
1-2	49.4	701	688	9.6	230	314	49.3	471	374
3-4	28.6	376	399	28.0	112	177	29.2	264	222
5+	14.1	162	196	15.5	53	98	12.9	109	98

* ร้อยละคิดจากทั้งหมดสาวที่ เคยสมรส เท่านั้น

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม		ชาย		หญิง				
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง			
	ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก	ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก	ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก			
*	%	%	%	%	%	%			
4) จำนวนบุตรชายและหญิงที่มีชีวิต*									
ไม่มีบุตร	8.1	124	113	7.2	36	46	8.9	88	68
บุตรชาย 1 คนเท่านั้น	13.0	183	181	13.4	61	85	12.7	122	96
บุตรชาย 2+ คนเท่านั้น	9.7	136	135	10.4	46	66	9.1	90	69
บุตรสาว 1 คนเท่านั้น	10.7	153	149	10.2	48	65	11.1	105	84
บุตรสาว 2+ คนเท่านั้น	10.2	136	142	10.7	47	68	9.7	89	74
บุตรชาย 1 บุตรสาว									
1 คน	14.3	210	199	12.5	60	79	15.8	150	120
บุตรชายหญิง 3 คน	34.0	416	473	35.5	131	225	32.7	285	249
5) จำนวนบุตรที่คู่สมรส									
ปัจจุบันควรมี									
0-1 ^a	2.1	49	43	2.5	23	26	1.6	26	17
2 ^b	51.0	1,124	1,078	50.4	401	525	51.6	723	552
3 ^c	32.7	669	691	32.9	243	343	32.5	426	349
4+	13.5	254	286	13.3	85	139	13.7	169	147
แล้วแต่กรณี	0.5	12	11	0.8	7	8	0.3	5	3
ไม่ทราบ	0.2	5	4	0.1	1	1	0.3	4	3

หมายเหตุ: * ร้อยละคิดจากคนหนุ่มสาวที่เคยสมรสเท่านั้น

a) รวมผู้ตอบ 0 คน 1 ราย และ 1-2 คน 22 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)

b) รวมผู้ตอบ 2-3 คน 202 ราย และไม่เกิน 2 คน 5 ราย

c) รวมผู้ตอบ 3-4 คน 51 ราย และไม่เกิน 3 คน 9 ราย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม			ชาย			หญิง		
	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน
		ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก		ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก		ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก
6) จำนวนบุตรในอุดมคติ									
0-1 ^d	4.8	121	102	3.7	33	39	5.9	88	63
2 ^e	45.4	1,019	960	44.0	357	459	46.7	662	501
3 ^f	28.8	569	609	33.1	239	345	24.6	330	264
4+	20.5	394	434	18.6	126	194	22.4	268	240
แล้วแต่กรณี ^g	0.3	6	7	0.4	3	4	0.2	3	3
ไม่ทราบ	0.1	4	2	0.1	2	1	0.1	2	1
7) จำนวนบุตรชายและหญิงในอุดมคติ***									
บุตรชาย 1 คนเท่านั้น	1.9	44	39	1.6	12	16	2.2	32	23
บุตรชาย 2+ คนเท่านั้น	2.1	37	42	3.3	24	33	0.9	13	9
บุตรหญิง 1 คนเท่านั้น	1.6	36	33	1.2	9	12	2.0	27	21
บุตรหญิง 2+ คน เท่านั้น	1.0	24	20	0.6	4	6	1.4	20	14
บุตรชาย 1 หญิง 1 คน	43.9	949	897	42.2	325	424	45.7	624	474
บุตรชายหญิง 3 คน	49.5	942	1,011	51.2	353	514	47.9	589	497

หมายเหตุ: *** ไม่รวมผู้ที่ตอบไม่ทราบ หรือเท่าไรก็ได้ จำนวน 81 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)

d) รวมผู้ตอบ 0 คน 20 ราย และ 1-2 คน 4 ราย

e) รวมผู้ตอบ 2-3 คน 18 ราย

f) รวมผู้ตอบ 3-4 คน 2 ราย

g) รวมผู้ตอบที่คนก็ได้ 4 ราย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม				ชาย			หญิง		
	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	
		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	
		ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก		ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก		ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก	
8) จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา										
0	3.0	141	64	3.2	29	33	29.9	39	31	
1-2	14.1	816	298	13.8	124	144	14.4	203	154	
3-4	25.2	731	532	24.4	198	254	26.0	365	278	
5-6	26.3	309	555	27.8	201	290	24.8	333	266	
7+	29.7	81	629	29.2	196	304	30.3	390	324	
ไม่ทราบ	1.7	35	35	1.7	12	17	1.7	23	18	
9) จำนวนพี่น้อง**										
ไม่มี	3.1	68	64	3.2	29	33	3.0	39	31	
ชาย 1 คนเท่านั้น	2.6	62	54	2.4	23	25	2.8	39	29	
ชาย 2+ คน เท่านั้น	6.2	135	129	5.7	46	58	6.8	89	71	
หญิง 1 คนเท่านั้น	2.6	57	54	2.9	25	30	2.3	32	24	
หญิง 2+ คน เท่านั้น	5.2	116	109	5.8	47	60	4.6	69	49	
ชาย 1 หญิง 1 คน	4.1	96	86	3.8	35	39	4.4	61	47	
ชายหญิง 3+ คน	76.2	1,544	1,583	76.2	543	780	76.2	1,001	802	

** ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบจำนวนพี่น้อง 35 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

	รวม			ชาย			หญิง		
	จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน	
	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	
ลักษณะภูมิหลัง	ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง	
	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก
10) โครงสร้างครัวเรือน									
อยู่คนเดียวหรือกับคู่สมรส									
เท่านั้น	2.6	63	56	3.4	35	35	1.9	28	21
ครัวเรือนเดี่ยว									
(รวมบุตรโสด)	54.8	1,101	1,159	57.5	412	599	52.3	689	560
ครัวเรือนเดี่ยว									
(รวมญาติโสด)	2.1	76	45	2.4	32	25	1.9	44	20
ขยาย (แวนนอน+ตั้ง)	34.7	728	733	31.2	229	325	38.1	499	408
ขยาย (รวมไม่ใช่ญาติ)	5.7	145	121	5.6	52	58	5.9	93	63
11) ความสัมพันธ์ของผู้ให้สัมภาษณ์									
กับหัวหน้าครัวเรือน									
หัวหน้าครัวเรือน	27.9	459	590	49.6	366	516	6.9	93	74
คู่สมรสของหัวหน้า									
ครัวเรือน	22.2	585	470	1.0	8	11	42.8	577	459
บุตร	44.2	906	933	45.2	340	471	43.2	566	462
ญาติอื่น	5.0	139	105	3.5	39	36	6.4	100	69
ไม่ใช่ญาติ	0.7	24	15	0.7	7	8	0.7	17	7
12) การศึกษา									
ไม่มี หรือต่ำกว่า ป.4	6.4	134	135	6.0	42	63	6.7	92	72
ประถมปีที่ 4	59.5	1,183	1,258	56.7	383	591	62.3	800	667
ม.1-3 (เก่า) หรือ									
ป.5-7	16.2	327	343	15.1	112	158	17.3	215	186
มัธยมศึกษา	13.9	341	294	17.6	164	183	10.3	177	111
อุดมศึกษาหรือสูงกว่า	3.9	128	83	4.6	59	47	3.4	69	36

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม			ชาย			หญิง		
	จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน	
	ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก	%	ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก	%	ตัวอย่าง ไม่ถ่วง น้ำหนัก	ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก	%
13) หังเรียนหรือไม่									
ไม่เรียน	90.4	1,854	1,910	88.8	648	925	92.0	1,206	986
เรียน	9.6	259	203	11.2	112	117	8.0	147	85
14) ศาสนา									
พุทธ	93.6	1,967	1,977	93.8	51	978	93.5	92	1,000
อื่นๆ	6.3	143	134	6.2	709	64	6.5	1,258	69
ไม่ทราบ	0.1	3	2	-	-	-	-	3	2
15) ภาษา									
กลาง	37.4	996	790	36.5	381	380	38.2	615	409
เหนือ	13.7	301	289	13.6	110	142	13.8	191	147
อีสาน ลาว	34.0	480	718	34.5	145	360	33.5	335	358
ใต้	11.5	264	244	11.5	96	120	11.5	168	123
อื่นๆ(จีน ล่วย)	3.4	71	72	3.8	28	40	3.0	43	33
ไม่ทราบ		1						1	1
16) ภาคที่อยู่อาศัย									
กลาง(รวม กทม.)	20.8	865	651	30.1	338	313	31.6	527	338
เหนือ	21.8	479	460	21.9	176	228	21.7	303	232
ค.อ. เฉียงเหนือ	34.9	486	738	35.9	148	374	34.0	338	364
ใต้	12.5	283	264	12.2	98	127	12.8	185	137
17) เขตที่อาศัย									
กทม.	11.2	499	237	10.8	189	112	11.7	310	125
เมืองอื่น	6.9	229	146	6.3	73	66	7.5	156	80
ชนบท	81.9	1,385	1,730	82.9	498	864	82.8	887	866

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม			ชาย			หญิง		
	จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน	
	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	
	ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง	
%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	
18) การทำงานใน									
รอบสี่ปี									
ทำ	58.0	1,209	1,226	63.9	510	666	52.3	699	560
ไม่ทำ	42.0	904	887	36.1	250	376	47.7	654	511
19) การทำงานในรอบปี									
ทำ	83.5	1,638	1,764	86.2	620	898	80.8	1,018	866
ไม่ทำ	16.5	475	349	13.8	140	144	19.2	335	205
20) อาชีพในรอบปี/สี่ปี*									
นอกภาคเกษตร	31.6	689	557	32.4	282	291	30.8	407	266
ในภาคเกษตร	68.4	947	1,206	67.6	338	607	69.2	609	599
21) เจ้าของบ้าน									
บิดา-มารดา	43.8	851	918	45.4	325	470	42.1	526	447
ตนเอง/คู่สมรส	42.4	820	889	41.6	278	431	43.2	542	458
พี่น้อง, ญาติอื่น	5.7	151	120	4.8	49	50	6.6	102	70
เช่า อื่นๆ	8.1	276	171	8.2	104	85	8.1	172	86
ไม่ทราบ		15							
22) ผู้เป็นหลักในการ									
หาเลี้ยงครอบครัว									
บิดามารดา	29.0	612	608	29.1	233	302	28.9	379	306
ตนเอง	37.2	620	780	60.6	426	628	14.4	194	152
คู่สมรส	24.3	624	509	1.4	12	15	46.6	611	494
บุตร, พี่น้อง									
ญาติอื่น	8.2	200	172	7.7	70	80	8.7	130	92
ทุกคนเท่ากัน	1.3	40	26	1.1	15	11	1.4		15
ไม่ทราบ		17							

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม			ชาย			หญิง		
	จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน	
	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	
	ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง	
%	น้ำหนัก	น้ำหนัก		%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก
23) ผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย									
ในครัวเรือน									
บิดา มารดา	38.8	787	811	39.2	290	406	38.3	497	406
ตนเอง ²	35.2	631	737	52.4	381	542	18.4	248	194
คู่สมรส	19.3	493	405	2.0	13	21	36.3	480	384
บุตร พี่น้อง ญาติอื่นฯ	5.7	155	120	5.3	56	55	6.1	99	65
ทุกคน	1.0	28	20	1.1	14	11	0.9	14	9
ไม่ทราบ		19							
24) คนเองมีส่วนให้เงินเป็น									
ค่าใช้จ่ายในน่านนี้มากน้อย									
เพียงใด									
ไม่เลยหรือน้อย									
กว่าครึ่ง	54.2	1,285	1,135	37.7	317	390	70.4	968	745
ครึ่งหนึ่งหรือ									
มากกว่า	45.8	808	958	62.3	438	645	29.6	370	313
ไม่ทราบ		20	20						

* ร้อยละคิดจากคนหนุ่มสาวที่ทำงานในรอบปี เท่านั้น

- หมายเหตุ: 1. รวม ผู้ที่ตอบว่า ตนเองและคู่สมรสเท่ากัน จำนวน 46 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)
 2. รวม ผู้ที่ตอบว่า ตนเองและคู่สมรสเท่ากัน จำนวน 69 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)

ประมาณร้อยละ 3 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างอยู่คนเดียว หรืออยู่กับคู่สมรสเพียงลำพัง
กว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57) อยู่ในครัวเรือนเดี่ยว และอีกร้อยละ 40 อยู่ในครัวเรือนขยาย
(ตัวแปรที่ 10 ตารางที่ 2.1)

ร้อยละ 28 ของคนหนุ่มสาวที่ให้สัมภาษณ์ เป็นหัวหน้าครัวเรือน อีกกว่า 1 ใน 5
เล็กน้อย เป็นคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน และกว่า 2 ใน 5 เป็นบุตรของหัวหน้าครัวเรือน มี
เพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่เป็นญาติอื่นๆ จะสังเกตว่าผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน
ส่วนใหญ่เป็นหญิง ในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ชายครึ่งหนึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่
เป็นคู่สมรสหัวหน้าครัวเรือน ตรงกันข้ามกับผู้ให้สัมภาษณ์หญิงร้อยละ 7 เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ
43 เป็นคู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน (ตัวแปรที่ 11 ตารางที่ 2.1)

ร้อยละ 60 และร้อยละ 75 ของคนหนุ่มสาวที่เป็นตัวอย่างจบการศึกษาระดับประถม
ศึกษา 4 ปีและระดับประถมศึกษา 7 ปีตามลำดับ ร้อยละ 4 จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสูง
กว่า ระดับการศึกษาของคนหนุ่มสาวชายและหญิงไม่ต่างกันมากนัก ข้อมูลชี้แนะว่า คนหนุ่มสาวชาย
มีการศึกษาสูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิงเล็กน้อย ร้อยละ 10 ของหนุ่มสาวที่เป็นตัวอย่างยังคงเรียน
หนังสืออยู่ คนหนุ่มสาวชายยังคงเรียนหนังสืออยู่ในสัดส่วนที่มากกว่าคนหนุ่มสาวหญิง (ตัวแปรที่ 12
และ 13 ตารางที่ 2.1)

ร้อยละ 94 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธ ที่เหลือนับถือศาสนาอิสลาม
คริสต์ และอื่นๆ คนหนุ่มสาวที่เป็นตัวอย่างมีร้อยละพูดภาษาไทยกลางมากที่สุด รองลงมาคือ ภาษา
อีสาน ลาว เหนือ ใต้ และอื่นๆ การกระจายของคนหนุ่มสาวตามภาษาพูดของการสำรวจนี้จะไม่
สอดคล้องกับการกระจายตามภาคที่อาศัย ทั้งนี้เพราะคนหนุ่มสาวในภาคต่างๆมีแนวโน้มจะพูดภาษา
ไทยกลาง ขณะที่เดียวกันจะมีบางส่วนของคนหนุ่มสาวที่อยู่ในกรุงเทพฯ หรือเขตเมืองอื่นที่พูดภาษา
ท้องถิ่นโดยเฉพาะภาษาอีสาน หรือลาว ทั้งนี้เพราะคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ ไม่น้อย เป็นผู้ย้ายมา
จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สัดส่วนของคนหนุ่มสาวชายที่พูดภาษาท้องถิ่นต่างๆ ไม่ต่างไปจาก
ของหนุ่มสาวหญิง (ตัวแปรที่ 14 และ 15 ตารางที่ 2.1)

การกระจายของคนหนุ่มสาวตามภาคที่อาศัยแสดงว่า ประมาณ 1 ใน 3 อยู่ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 31 อยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 22 อยู่ในภาคเหนือ และร้อยละ 13
อยู่ในภาคใต้ (ตัวแปรที่ 16 ตารางที่ 2.1)

งานของการทำงานของคนหนุ่มสาว การสำรวจนี้ถามถึงการทำงานในช่วง 7 วัน
ก่อนการสำรวจ และช่วง 1 ปีก่อนการสำรวจ พบว่า อัตราการทำงานในรอบสัปดาห์ของคนหนุ่มสาว

ตัวอย่างนี้ค่อนข้างต่ำ คือมีเพียงร้อยละ 58 เท่านั้นที่ทำงาน ขณะที่ร้อยละ 84 ของคนหนุ่มสาวทำงานในรอบปีแสดงถึงว่ามีหนุ่มสาวไม่น้อยที่อาจอยู่ในช่วงรอฤดูกาลเกษตร ทั้งนี้เนื่องจากการสำรวจนี้เก็บข้อมูลในช่วงฤดูที่ว่างจากการเกษตรคือมีนาคม-พฤษภาคม อัตราการทำงานของคนหนุ่มสาวชายสูงกว่าหญิงไม่ว่าจะเป็นการทำงานในรอบปีหรือรอบปี (ตัวแปร 18 และ 19 ตารางที่ 2.1) นอกจากนี้ในภาคผนวกตารางที่ ก.6 ยังแสดงการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีตามการทำงานจำแนกตามส่วนตารางที่ ก.7 เป็นการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีตามอายุจำแนกตามการทำงาน

ประมาณ 1 ใน 3 ของคนหนุ่มสาวที่ทำงาน ทำงานนอกภาคเกษตร ที่เหลือทำงานในภาคเกษตร การกระจายตัวตามอาชีพของคนหนุ่มสาวชายไม่แตกต่างจากคนหนุ่มสาวหญิงมากนัก คนหนุ่มสาวชายมีแนวโน้มทำงานนอกภาคเกษตรมากกว่าคนหนุ่มสาวหญิงเล็กน้อย เปรียบเทียบกับร้อยละ 19 (10.1+9) (ตัวแปรที่ 20 ตารางที่ 2.1)

ร้อยละของหนุ่มสาวตัวอย่างที่อยู่ในครัวเรือนซึ่งตนเองหรือคู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน กับที่มีบิดามารดาเป็นเจ้าของบ้านอยู่ในระดับใกล้เคียง คือ กลุ่มละร้อยละ 44 ที่เหลืออีกร้อยละ 6 เป็นบ้านของญาติอีกร้อยละ 8 เป็นบ้านเช่าหรืออื่นๆ (ตัวแปรที่ 21 ตารางที่ 2.1)

เกือบสองในห้าของคนหนุ่มสาวตัวอย่าง เป็นผู้หาเลี้ยงคนในครอบครัว อีก 1 ใน 4 คู่สมรสเป็นหลักในการหาเลี้ยง เกือบ 1 ใน 3 บิดามารดาเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว คนหนุ่มสาวชาย มีร้อยละที่ตนเองเป็นหลักในทางหาเลี้ยงครอบครัวสูงกว่า คนหนุ่มสาวหญิงอย่างมาก (ร้อยละ 61 เปรียบเทียบกับร้อยละ 14) ขณะที่คนหนุ่มสาวหญิงเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47) มีคู่สมรสเป็นหลักในการหาเลี้ยงคนในครอบครัว ร้อยละที่มีบิดามารดาเป็นหลักในการหาเลี้ยงในครอบครัว ไม่แตกต่างกันระหว่างคนหนุ่มสาวชายและหญิง (ตัวแปรที่ 22 ตารางที่ 2.1)

บุคคลที่เป็นหลักในการตัดสินใจของครัวเรือน คือ บิดามารดา (ร้อยละ 39) รองลงมาคือ ตนเอง คู่สมรส และญาติอื่นๆตามลำดับ สะท้อนว่าสถานภาพของบุคคลในครัวเรือนประกอบด้วยความเป็นอาวุโส นอกเหนือจากอำนาจทางเศรษฐกิจ (ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว แสดงว่ามีร้อยละที่เป็นคนหนุ่มสาวสูงกว่าที่เป็นบิดามารดา) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดูเหมือนจะชี้แนะว่า ผู้ชายมีสถานภาพที่ดีกว่า กล่าวคือ ร้อยละ 52 ของคนหนุ่มสาวชาย เปรียบเทียบกับเพียงร้อยละ 18 ของคนหนุ่มสาวหญิง รายงานว่า ตนเองเป็นหลักในการตัดสินใจของครัวเรือนร้อยละ 36 ของคนหนุ่มสาวหญิงตอบว่าคู่สมรสเป็นหลักในการตัดสินใจของครัวเรือน (ตัวแปรที่ 23 ตารางที่ 2.1)

ร้อยละ 46 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่าง มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายของครัวเรือนครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า โดยแยกเป็นร้อยละ 62 ของคนหนุ่มสาวชาย และร้อยละ 30 ของคนหนุ่มสาวหญิงที่มีส่วนเช่นนั้น (ตัวแปรที่ 24 ตารางที่ 2.1)

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลแสดงลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาวดังนี้ กว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56) ของคนหนุ่มสาวที่เป็นตัวอย่างมีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่เหลือมีอายุ 30 ปีหรือมากกว่า คนหนุ่มสาวของการศึกษานี้ มีผู้ที่เป็นโสดถึงหนึ่งในสาม สถานภาพสมรสของคนหนุ่มสาวเพศชายและหญิงแตกต่างกัน คนหนุ่มสาวชายมีร้อยละที่เป็นโสดมากกว่า แต่ร้อยละที่สมรส หรือหม้าย แยกกัน ต่ำกว่าคนหนุ่มสาวหญิง คนหนุ่มสาวปัจจุบันมีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยและจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่ำคือไม่เกิน 3 คน แม้ว่าส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาวจะมีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมีคนหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษาอุดมศึกษาหรือสูงกว่าเพียงร้อยละ 4 อาจกล่าวได้ว่า ตัวอย่างคนหนุ่มสาวของการศึกษานี้ มีผู้ที่ยังเป็นผู้เยาว์ไม่น้อย คือมีร้อยละ 10 ที่ยังเรียนหนังสืออยู่ ร้อยละ 17 ไม่ทำงานในรอบปีที่แล้ว แม้ว่าการกระจายตามภาคของคนหนุ่มสาวจะเป็นไปตามการกระจายตามภาคของประชากรทั่วไป แต่ใน เรื่องของภาษาที่ใช้พูดส่วนใหญ่ในครัวเรือนไม่สอดคล้องกับภาคที่อาศัยทีเดียว คนหนุ่มสาวที่ตกเป็นตัวอย่างกว่าสองในสามพูดภาษาไทยกลางและภาษาอีสาน หรือลาว ที่เหลือพูดภาษาเหนือ ใต้ และอื่น ๆ อาชีพของคนหนุ่มสาวที่ทำงานในรอบปีสอดคล้องกับลักษณะการกระจายตามเขตที่อาศัย ร้อยละ 68 ของคนหนุ่มสาวทำงานในภาคเกษตร และร้อยละ 82 ของคนหนุ่มสาวอาศัยในชนบท

ภูมิหลังของคนหนุ่มสาวตามลักษณะด้านต่างๆ ของบิดามารดา (ตารางที่ 2.2) บ่งชี้ว่า เกือบครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวเป็นกำพร้าบิดาหรือมารดา กล่าวคือ ร้อยละ 10 ของคนหนุ่มสาว ตัวอย่างทั้งบิดาและมารดาไม่มีชีวิตแล้ว ที่เหลืออีกกว่าร้อยละ 30 บิดาหรือมารดาไม่มีชีวิต คนหนุ่มสาวกำพร้าบิดามากกว่ากำพร้ามารดา เพราะการตายที่สูงกว่าของเพศชาย (ตัวแปรที่ 1 ตารางที่ 2.2)

เมื่อพิจารณาถึงอายุของบิดามารดาของคนหนุ่มสาวพบว่า คนหนุ่มสาวร้อยละ 26 มีบิดาสูงอายุ (คืออายุ 60 ปีหรือมากกว่า) และร้อยละ 27 มีมารดาสูงอายุ และประมาณ 4 ใน 10 ของหนุ่มสาว มีบิดาอายุต่ำกว่า 60 ปี และร้อยละ 15.3 มีมารดาอายุต่ำกว่า 60 ปี ผลดังกล่าวสะท้อนถึงความแตกต่างของอายุระหว่างสามีและภรรยา โดยมีแนวโน้มว่าอายุของภรรยาจะต่ำกว่าของสามีเล็กน้อย สัดส่วนของคนหนุ่มสาวที่มีบิดามารดาเป็นผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี หรือสูงกว่า) มีน้อยกว่าที่มีบิดามารดา ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 55 เปรียบเทียบกับร้อยละ 44) สัดส่วนของการมีบิดามารดาเป็นผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวชายและหญิงไม่ต่างกัน (ตัวแปรที่ 2-4 ตารางที่ 2.2) ประมาณครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวมีบิดามารดาที่ยังอยู่กันทั้งคู่ ที่เหลือเป็นหม้าย หรือหย่า แยก เลิกกัน (ตัวแปรที่ 5 ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะภูมิหลังของบิดามารดา และเพศของ
คนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง	รวม			ชาย			หญิง		
	จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน		จำนวน	จำนวน	
	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง		ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	
	ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง		ไม่ถ่วง	ถ่วง	
%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	
1) สถานภาพการมีชีวิต									
ของบิดามารดา									
ทั้งบิดามารดามีชีวิต	56.0	1,233	1,184	56.2	469	586	55.8	764	598
บิดามีชีวิต มารดาไม่มี	9.0	176	190	8.8	57	92	9.1	119	97
บิดาไม่มีชีวิต									
มารดามีชีวิต	24.7	511	522	24.6	170	256	24.9	341	266
ทั้งบิดามารดา									
ไม่มีชีวิตแล้ว	10.1	190	214	10.4	64	108	9.9	126	106
ไม่ทราบ	0.2	3	3				0.3	3	3
2) อายุของบิดา									
ต่ำกว่า 60 ปี	38.6	840	815	38.7	311	402	39.0	529	413
60 ปีหรือสูงกว่า	25.9	558	547	26.3	213	273	25.8	345	274
บิดาไม่มีชีวิต	34.8	701	736	35.0	234	364	35.1	467	372
ไม่ทราบ	0.7	14	15		2	3		12	12
3) อายุของมารดา									
ต่ำกว่า 60 ปี	53.7	1,172	1,136	52.9	419	549	55.1	753	586
60 ปีหรือสูงกว่า	26.6	563	562	27.8	216	288	25.8	347	274
มารดาไม่มีชีวิต	19.1	366	404	19.3	121	200	19.1	245	203
ไม่ทราบ	0.6	12	12		4	5		8	8

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม		ชาย		หญิง				
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง	ตัวอย่าง			
	ไม่ถ่วง	ถ่วง	ไม่ถ่วง	ถ่วง	ไม่ถ่วง	ถ่วง			
%	น้ำหนัก	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก	%	น้ำหนัก			
4) อายุของบิดามารดา*									
บิดาและหรือมารดา									
อายุ <60 ปี	54.6	1,057	1,036	54.2	376	506	54.9	681	530
บิดาหรือมารดา									
อายุ 60 ปี	30.6	574	581	30.6	203	286	30.6	371	296
ทั้งบิดาและมารดา									
อายุ >60 ปี	13.8	273	263	14.8	113	138	13.0	160	126
ไม่ทราบ	1.0	19	19	0.4	4	4	1.5	15	15
5) สถานภาพสมรสของบิดามารดา									
หย่า แยก เลิกกัน	4.3	111	90	3.7	35	38	4.9	76	52
อยู่ด้วยกัน	51.5	1,118	1,088	52.3	431	543	51.1	687	545
หม้าย	43.9	879	928	44.0	292	458	44.1	587	471
ไม่ทราบ	0.3	5	7		2	3		3	3

* ร้อยละคิดจากคนหนุ่มสาวที่บิดาหรือมารดายังมีชีวิตอยู่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดาและญาติใกล้ชิดสูงอายุ

ประสบการณ์ของคนหนุ่มสาวในการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนหรือดูแลส่งเสียบิดามารดา ซึ่งอาจอยู่หรือไม่อยู่ในวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีหรือสูงกว่า) และญาติผู้สูงอายุอื่น ๆ น่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาว การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนอาจทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น การอาศัยอยู่ร่วมกัน การเยี่ยมเยียน การให้เงิน ให้เสื้อผ้าอาหาร และการดูแลยามเจ็บป่วย เป็นต้น สำหรับการเสนอผลการวิเคราะห์จะแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดา และส่วนที่สองเป็นการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติผู้สูงอายุ

3.1 การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดา

การสำรวจ ADULT นอกจากจะถามคนหนุ่มสาวถึงภูมิหลังของบิดามารดาแล้วยังถามถึงการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนต่อบิดามารดาของคนหนุ่มสาวด้วย ซึ่งการถามจะถามแยกระหว่างบิดากับมารดา ทั้งนี้เนื่องจากบิดาและหรือมารดาของคนหนุ่มสาวบางรายอาจไม่มีชีวิตแล้ว (ร้อยละ 35 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างบิดาเสียชีวิตแล้วและร้อยละ 19 มารดาเสียชีวิตแล้ว) การถามถึงที่อยู่อาศัย การเลี้ยงดูส่งเสีย การเยี่ยมเยียน จึงจำกัดในคนหนุ่มสาวที่บิดาหรือมารดายังมีชีวิตอยู่เท่านั้น ข้อมูลที่ได้มาจากคำถามต่าง ๆ เหล่านี้

ข้อ 304 "ปัจจุบันพ่อ/แม่ของท่านอาศัยอยู่ที่ไหน"

ข้อ 306 "ท่านไปเยี่ยมพ่อ/แม่บ่อยครั้งเพียงใด"

ข้อ 317 "ท่านเคยดูแลและหรือส่ง เสียพ่อ/แม่ของท่าน เป็นประจำหรือไม่"

ข้อ 318 "ท่านให้การดูแลและหรือส่ง เสียพ่อ/แม่ของท่านแบบใดบ้าง"

ข้อ 321 "ปัจจุบันท่านยังดูแลและ/หรือส่ง เสียพ่อ/แม่หรือไม่"

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้สามารถศึกษาถึงประสบการณ์การอาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา ทั้งในฐานะผู้ถูกอุปถัมภ์และผู้ให้การอุปถัมภ์ ระดับและแบบของการให้การดูแลส่งเสีย หรืออุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดา/มารดา

ก. การอยู่อาศัย

การใช้การอยู่ด้วยกัน เป็นมาตรการจัดการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนระหว่างบุตรกับบิดามารดา หรือคนหนุ่มสาวกับญาติผู้สูงอายุนั้นต้องระงับในการตีความด้วย เหตุผลหลายประการ เหตุผลประการแรกคือ การอยู่ด้วยกันในการสำรวจนี้หมายถึงการอยู่ในบ้าน เลขที่เดียวกันซึ่ง เป็นครัวเรือนครัวอย่าง และการ เป็นสมาชิกของครัว เรือนรวมผู้ที่รับประทานอาหารมื้อเดียวกัน คนหนุ่มสาวที่บิดามารดา มีบ้านอยู่ติดกันหรือในบริเวณ เดียวกันแต่มีบ้าน เลขที่ต่างหากจะถือว่าไม่ได้อยู่ด้วยกันทั้งๆที่ในทาง

ปฏิบัติแล้วชีวิตประจำวันมีความเกี่ยวข้องกันมาก เหมือนอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ดังนั้นการใช้คำนิยามดังกล่าวแสดงการอยู่ด้วยกันอาจให้ข้อมูลระดับการอยู่ด้วยกันระหว่างบิดามารดากับบุตรที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ประการที่สอง คนหนุ่มสาวของการสำรวจ ADULT นี้ครอบคลุมบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15-44 ปี การอยู่ด้วยกันระหว่างบิดามารดากับบุตรจึงอาจมิได้หมายความว่าบุตร เป็นผู้ให้การเกื้อหนุนบิดามารดาเสมอไป การอาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดาของคนหนุ่มสาวที่อายุยังน้อยหรือยังศึกษาเล่าเรียนอยู่หรือยังไม่ทำงานน่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันในฐานะที่เป็นผู้ถูกอุปการะจากบิดามารดามากกว่าจะเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดา นอกจากนี้ ด้วยลักษณะของข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลตัดส่วน คนหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดาไม่มีชีวิตแล้วในเวลาที่สำรวจ คนหนุ่มสาวเหล่านี้จะไม่มีโอกาสอยู่ร่วมกับบิดาและหรือมารดา การสำรวจนี้ไม่ได้ถามถึงประสบการณ์การเคยอยู่กับบิดามารดา บิดามารดาของคนหนุ่มสาวเหล่านี้อาจเสียชีวิตเมื่อมีอายุน้อยหรือมากแล้ว คนหนุ่มสาวเหล่านี้จึงอาจมีหรือไม่มีประสบการณ์อยู่กับบิดามารดาที่สูงอายุ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้อมูลที่ได้จึงอาจให้ค่าประมาณระดับการอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดาที่ต่ำกว่าความเป็นจริง

ตารางที่ 3.1ก แสดงการกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวที่บิดาหรือมารดายังมีชีวิตอยู่ตามสถานที่อยู่ของบิดา/มารดาจำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบุตร ข้อมูลแสดงว่าในคนหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดามีชีวิตอยู่ การกระจายร้อยละตามสถานที่อยู่ของบิดาและของมารดาใกล้เคียงกันมาก ทั้งร้อยละที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับบิดากับร้อยละที่อยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกับบิดาต่ำกว่าร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับหรือร้อยละที่อยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกับมารดาเพียงเล็กน้อย และร้อยละที่ไม่ได้อยู่กับบิดา (บิดาอยู่นอกหมู่บ้านหรือที่อื่น) สูงกว่าร้อยละที่ไม่ได้อยู่กับมารดาเล็กน้อย

อายุของบุตร (ซึ่งเป็นดัชนีวัดขั้นตอนชีวิตของบุตร) ดูเหมือนมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการอยู่ด้วยกันระหว่างบิดา/มารดากับบุตร กล่าวคือ ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาลดลงแต่ร้อยละที่บิดา/มารดาอยู่ที่อื่นเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตามอายุที่เพิ่มขึ้นของคนหนุ่มสาว สะท้อนว่าคนหนุ่มสาวที่อายุน้อยน่าจะอยู่กับบิดา/มารดาในฐานะผู้เยาว์หรือยังต้องพึ่งพาบิดามารดาอยู่

คนหนุ่มสาวชายอยู่บ้านเดียวกับบิดาในสัดส่วนที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิง แต่ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับมารดาไม่แตกต่างกันระหว่างหนุ่มสาวชายและหนุ่มสาวหญิง

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83-88) ของคนหนุ่มสาวที่เป็นโสดยังอยู่กับบิดา/มารดา โดยมีร้อยละอยู่กับมารดาสูงกว่าร้อยละอยู่กับบิดา ขณะที่คนหนุ่มสาวที่สมรสมักจะแยกบ้านอยู่ต่างหากจากบิดา/มารดา ประมาณ 1 ใน 3 ของหนุ่มสาวสมรสอยู่ในละแวกบ้าน (หมู่บ้านหรือ เขต) เดียวกับบิดา/มารดา กว่าร้อยละ 40 ไม่อยู่กับบิดา/มารดา เหลือประมาณ 1 ใน 4 ที่อยู่บ้านเดียวกับ

ตารางที่ 3.1ก (ต่อ)

ลักษณะ ภูมิที่ตั้ง ของบุตร	ที่อยู่ของบิดา				ที่อยู่ของมารดา					
	บ้าน หมู่บ้าน/ เขต เดียวกัน		ที่อื่น	รวม	จำนวน ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก	บ้าน หมู่บ้าน/ เขต เดียวกัน		ที่อื่น	รวม	จำนวน ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก
	เดียวกัน	เดียวกัน				เดียวกัน	เดียวกัน			
ตนเองมีส่วนให้เงินเป็น ค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่ เลยหรือต่ำ กว่าครึ่ง	63.3	11.1	25.6	100	822	64.6	11.8	23.6	100	957
ครึ่งหนึ่งหรือ มากกว่า	29.3	31.5	39.2	100	533	32.3	31.0	36.7	100	730

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บิดา/มารดา ครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า แยก อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา ร้อยละ 22 อยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกับบิดา และร้อยละ 30 อยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกับมารดา สะท้อนว่า เมื่อหนุ่มสาว เลิกกับคู่สมรสหรือ เป็นหม้ายมักจะหวนกลับมาหาบิดา/มารดา เป็นที่พึ่ง

คนหนุ่มสาวที่ไม่มีพี่น้องร่วมบิดามารดามีร้อยละที่อยู่กับมารดาสูงกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มอื่น ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาลดลงตามจำนวนพี่น้องที่เพิ่มขึ้น ชี้แนะว่า เมื่อมีจำนวน พี่น้องมากขึ้นโอกาสที่บิดา/มารดาจะได้อาศัยกับพี่น้องคนอื่นเพิ่มขึ้น ทำให้ร้อยละที่บิดา/มารดาอยู่ บ้านเดียวกับตนเองของกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีพี่น้อง 5-6 คน หรือ 7 คนขึ้นไป ต่ำกว่าของกลุ่มที่มี พี่น้อง 1-2 คนหรือ 3-4 คนตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มที่ไม่มีพี่น้องร้อยละที่อยู่กับมารดา สูงกว่าร้อยละที่อยู่กับบิดามาก

เป็นที่น่าสนใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่ามีร้อยละ ที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาสูงกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำกว่า ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะหนุ่มสาวที่ เรียนระดับสูงมัก เป็นผู้ที่มีอายุน้อยและอาจกำลัง เรียนอยู่จึงยังคงอาศัยอยู่กับบิดา/มารดา จะ เห็นว่าร้อยละ 78 ของคนหนุ่มสาวที่ยังเรียนหนังสืออยู่บ้านเดียวกับบิดา และร้อยละ 81 อยู่บ้านเดียวกับมารดา

ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา และร้อยละที่บิดา/มารดาอยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกับตนของคนหนุ่มสาวใน เขตชนบทจะสูงกว่าในกรุงเทพฯหรือ เมืองอื่น คนหนุ่มสาวในเมืองมี บิดา/มารดาอยู่ที่อื่นสูงกว่าในชนบทอย่างชัดเจน

คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาวมีร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาสูงที่สุด แต่มีร้อยละ ที่อยู่กับมารดาใกล้เคียงกับคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้คือกลุ่มละร้อยละ 53 รองลงมาคือคนหนุ่มสาว ที่พูดภาษาไทยกลาง คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือมีร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาต่ำสุด แต่มี ร้อยละที่อยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกับบิดา/มารดาสูงกว่ากลุ่มที่พูดภาษาอีสาน ลาว ใต้ หรือไทยกลาง กลุ่มที่พูดภาษาไทยกลางมีร้อยละที่บิดา/มารดาอยู่ที่อื่นสูงที่สุด

สถานที่อยู่ของบิดา/มารดาแตกต่างกันตามอาชีพและตามการมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่าย ในบ้านของคนหนุ่มสาว สะท้อนว่าหนุ่มสาวที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาจำนวนไม่น้อยอยู่ใน สถานะผู้รับการอุปถัมภ์ คนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงานร้อยละ 70 อยู่บ้านเดียวกับบิดา ร้อยละ 67 อยู่บ้าน เดียวกับมารดา หนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรมีร้อยละที่อยู่กับบิดา/มารดาสูงกว่าหนุ่มสาวที่ทำ งานนอกภาค เกษตร ร้อยละ 63-65 ของคนหนุ่มสาวที่ไม่มีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือให้ น้อยกว่าครึ่งหนึ่งอยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา ความแตกต่างของสถานที่อยู่ของบิดา/มารดาตาม อาชีพของคนหนุ่มสาว เป็นไปในทิศทางเดียวกับตาม เขตที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 3.1ข. (ต่อ)

ลักษณะ ภูมิหลังของ บิดา/มารดา	ที่อยู่ของบิดา				จำนวน ตัวอย่าง ต่าง น้ำหนัก	ที่อยู่ของมารดา				จำนวน ตัวอย่าง ต่าง น้ำหนัก
	บ้าน เดียวกัน	หมู่บ้าน/เขต		อื่น รวม		บ้าน เดียวกัน	หมู่บ้าน/เขต		อื่น รวม	
		เดียวกัน	เดียวกัน				เดียวกัน	เดียวกัน		
ผู้เป็นหลักในการ หาเลี้ยงครอบครัว										
บิดามารดา	88.2	2.4	9.4	100	544	91.8	1.9	6.3	100	568
ตนเอง ¹	26.9	33.1	40.0	100	427	29.6	32.3	38.0	100	594
คู่สมรส	9.6	33.9	56.5	100	263	18.3	33.2	48.5	100	374
พี่น้อง, ญาติอื่นๆ	44.5	14.4	41.2	100	107	58.1	9.6	32.3	100	130
ทุกคน	(62.3)	(4.5)	(33.2)	100	(17)	60.3	3.1	36.6	100	24
ผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย ในครัวเรือน										
บิดามารดา	87.0	2.7	10.3	100	681	91.6	1.6	6.8	100	741
ตนเอง ²	14.5	38.6	46.9	100	365	19.0	37.0	44.1	100	551
คู่สมรส	3.6	37.7	59.3	100	217	11.1	37.7	51.2	100	293
พี่น้อง, ญาติอื่นๆ	23.4	21.1	55.5	100	81	34.8	15.6	49.6	100	87
ทุกคน	(55.0)	(5.9)	(39.2)	100	(10)	(66.6)	-	(33.4)	100	(16)

1) รวม ผู้ที่ตอบว่า ตนเองและคู่สมรสเท่าๆกัน จำนวน 46 ราย (ไม่ต่างน้ำหนัก)

2) รวม ผู้ที่ตอบว่า ตนเองและคู่สมรสเท่าๆกัน จำนวน 69 ราย (ไม่ต่างน้ำหนัก)

หมายเหตุ: กรณีที่ใช้หรือเขียน "บิดา/มารดา" หมายถึง แยกข้อมูลของบิดาและมารดาเป็นแต่ละตัวแปร และกรณีที่
ใช้ "บิดามารดา" จะรวมข้อมูลบิดามารดา เป็นตัวแปรเดียว

มาตรการวัดการอยู่อาศัยร่วมกันระหว่างบิดามารดากับบุตรอีกมาตรการหนึ่ง คือการพิจารณาการอยู่ร่วมบ้านกับทั้งบิดามารดาพร้อมกัน โดยแบ่งการอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดาเป็น 4 หมวดคือ อยู่ร่วมบ้านกับทั้งบิดาและมารดา อยู่ร่วมกับบิดาเท่านั้น อยู่ร่วมกับมารดาเท่านั้น และไม่อยู่ การจัดแบบของการอยู่ร่วมกันกับบิดามารดาดังกล่าวส่วนหนึ่งสะท้อนถึงสถานภาพสมรสของบิดามารดา กล่าวคือแบบแรกบิดามารดายังอยู่กินกัน แบบที่สองบิดาหรือมารดาอาจเป็นหม้าย หรือบิดามารดาแยกกัน หย่า เลิกกัน

ตารางที่ 3.2ก. แสดงการกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวตามการอยู่ร่วมกับบิดามารดาจำแนกตามลักษณะของคนหนุ่มสาว ตัวอย่างของการวิเคราะห์ในตารางนี้ไม่รวมคนหนุ่มสาวที่ทั้งบิดาและมารดาไม่มีชีวิตแล้ว

โดยรวม คนหนุ่มสาวประมาณครึ่งหนึ่งไม่ได้อยู่กับบิดาและหรือมารดา ประมาณ 1 ใน 3 อยู่บ้านเดียวกับทั้งบิดาและมารดา ร้อยละ 14 อยู่บ้านเดียวกับมารดาเท่านั้น ร้อยละ 4 อยู่บ้านเดียวกับบิดาเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาวพบว่า ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับทั้งบิดาและมารดาลดลง ขณะที่ร้อยละที่ไม่ได้อยู่กับบิดาและหรือมารดาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้นของคนหนุ่มสาว สะท้อนถึงขั้นตอนชีวิตของคนหนุ่มสาวที่มักแยกครอบครัวหลังจากสมรส

สัดส่วนของคนหนุ่มสาวชายที่อยู่กับทั้งบิดาและมารดาหรืออยู่กับบิดา เท่านั้นสูงกว่าของคนหนุ่มสาวหญิงเล็กน้อย ขณะที่คนหนุ่มสาวหญิงมีแนวโน้มจะอยู่กับมารดา เท่านั้นมากกว่าคนหนุ่มสาวชาย ผลดังกล่าวชี้แนะว่าบุตรมีแนวโน้มจะอยู่กับบิดามารดาที่เป็นเพศเดียวกับตนเอง

ร้อยละ 64 ของคนหนุ่มสาวที่เป็นโสด เปรียบเทียบกับเพียงร้อยละ 13 ของคนหนุ่มสาวที่สมรสอยู่บ้านเดียวกับทั้งบิดาและมารดา ร้อยละ 75 ของคนหนุ่มสาวที่สมรสไม่ได้อยู่กับทั้งบิดาและหรือมารดา ผลดังกล่าวยืนยันบรรทัดฐานการแยกครอบครัวของคนหนุ่มสาวหลังจากการสมรส

เป็นที่มาสนใจที่พบว่า ร้อยละที่อยู่กับบิดาและหรือมารดาของคนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า แยก สูงกว่าหนุ่มสาวที่สมรส อาจเป็นไปได้ว่าหลังจากที่เลิกกับคู่สมรสหรือคู่สมรสเสียชีวิตหนุ่มสาว เหล่านั้นมักต้องมาพึ่งพาศิดามารดาของตน เองอย่างน้อยใน เรื่องของที่อยู่อาศัย

ร้อยละที่อยู่ร่วมบ้านกับทั้งบิดาและมารดาลดลงตามจำนวนพี่น้องที่เพิ่มขึ้น ยกเว้นกลุ่มที่เป็นบุตรคนเดียว (ไม่มีพี่น้อง)

ระดับการศึกษาดูเหมือนจะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและหรือมารดา คนหนุ่มสาวที่ไม่มีการศึกษาหรือร้อยละที่อยู่กับบิดาและหรือมารดาต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่มีระดับประถมศึกษา และคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่ามีร้อยละที่ไม่ได้อยู่กับบิดา

ตารางที่ 3.2ก การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่บิดาหรือมารดามีชีวิต ตาม การอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและหรือมารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว	การอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดา					จำนวน ตัวอย่าง ต่าง พื้นที่
	อยู่ร่วม กับทั้ง บิดาและ มารดา	อยู่ร่วม กับ บิดา เท่านั้น	อยู่ร่วม กับ มารดา เท่านั้น	ไม่อยู่ ร่วม	รวม	
	รวม	32.0	4.0	13.5	50.4	
อายุ						
15-19	66.5	5.6	16.1	11.8	100	398
20-24	47.8	6.7	14.4	31.1	100	390
25-29	21.4	1.0	13.6	64.1	100	361
30-34	16.0	2.0	12.1	69.8	100	284
35-39	6.6	4.5	12.0	76.9	100	277
40-44	7.8	3.4	9.1	79.1	100	181
เพศ						
ชาย	33.8	4.9	12.2	49.1	100	931
หญิง	30.4	3.2	14.7	51.7	100	960
สถานภาพสมรส						
โสด	63.5	6.3	18.5	11.8	100	702
สมรส	12.8	2.2	10.3	74.7	100	1,126
หม้าย หย่า แยก	25.6	12.1	13.8	48.6	100	63
จำนวนพี่น้องร่วมกับบิดามารดา						
0	28.8	4.8	29.4	36.9	100	56
1-2	42.0	4.2	12.5	41.2	100	253
3-4	39.4	3.4	14.2	42.9	100	475
5-6	27.6	6.1	12.1	54.2	100	497
7+	27.3	2.5	13.0	57.2	100	579

ตารางที่ 3.2ก (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว	การอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดา					จำนวน ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก
	อยู่ร่วม กับทั้ง บิดาและ มารดา	อยู่ร่วม กับ บิดา เท่านั้น	อยู่ร่วม กับ มารดา เท่านั้น	ไม่อยู่	รวม	
การศึกษา						
ไม่มีการศึกษาหรือต่ำกว่า ป.4	7.5	7.0	9.7	75.8	100	102
ประถมศึกษา	29.7	4.0	13.9	52.3	100	1,426
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	48.0	3.2	12.7	36.1	100	363
ยังเรียนหนังสือหรือไม่						
ยังเรียน	62.9	7.8	10.7	18.6	100	201
ไม่เรียน	28.4	3.6	13.8	54.2	100	1,690
เขตที่อยู่อาศัย						
กทม.	29.9	3.4	15.0	51.7	100	217
เมืองอื่น	26.4	1.8	12.3	59.5	100	134
ชนบท	32.1	4.3	13.4	49.5	100	1,539
ภาษา						
ไทยกลาง	32.1	3.9	12.0	52.0	100	739
เหนือ	28.6	3.0	11.2	57.1	100	270
อีสาน ลาว	30.4	5.6	16.2	47.9	100	591
ใต้	36.1	1.3	12.9	49.7	100	223
อื่นๆ	46.8	4.0	17.1	32.1	100	68
ตนเองมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน หรือไม่						
ไม่เลยหรือต่ำกว่าครึ่ง	44.5	5.0	14.2	36.8	100	1,052
ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า	16.2	2.9	12.5	68.4	100	820

มารดาต่ำที่สุด การที่คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาสูงมีร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและหรือมารดาสูงกว่ากลุ่มอื่น ส่วนหนึ่งน่าจะ เป็น เพราะคนหนุ่มสาวกลุ่มนี้มาจากภูมิหลังที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ดี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาน้อย (บิดามารดามีบุตรจำนวนน้อย) โอกาสที่คนหนุ่มสาวกลุ่มนี้จะอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและหรือมารดาจึงสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ

เมื่อพิจารณาการอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดาตามเขตที่อยู่อาศัย จะเห็นว่าหนุ่มสาวในชนบทอยู่ร่วมบ้านกับทั้งบิดาและมารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าหนุ่มสาวในเมืองเล็กน้อย ร้อยละที่ไม่ได้อยู่กับบิดาและหรือมารดาของคนหนุ่มสาวในเมืองอื่นสูงถึงร้อยละ 60 รองลงมาคือคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ และชนบทตามลำดับ การอยู่บ้านเดียวกับทั้งบิดาและหรือมารดาตามสถานภาพการศึกษาพบว่า คนหนุ่มสาวที่ยังเรียนหนังสืออยู่มีสัดส่วนการอยู่ร่วมกับบิดาและมารดาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เรียนแล้วมาก คนหนุ่มสาวกลุ่มแรกน่าจะเป็นคนหนุ่มสาวอายุน้อย เป็นโสด ไม่ทำงาน จึงอาศัยอยู่กับบิดามารดาในฐานะผู้ถูกอุปการะ จะเห็นว่าร้อยละ 45 ของคนหนุ่มสาวที่ไม่มีส่วนให้เงินหรือให้ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายในบ้านอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและมารดา ขณะที่คนหนุ่มสาวที่มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านครึ่งหนึ่งหรือมากกว่ามีเพียงร้อยละ 16 เท่านั้นที่อยู่ร่วมบ้านกับบิดาและมารดา และร้อยละ 68 ไม่อยู่

หนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือมีร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและมารดาต่ำสุด รองลงมาคือคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสาน ลาว กลาง และใต้ตามลำดับ การไม่ได้อยู่กับบิดามารดาของคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ อีสาน ลาว ส่วนหนึ่งน่าจะ เนื่องจากการย้ายถิ่นของคนหนุ่มสาว เองหรือของบิดามารดาของคนหนุ่มสาวเหล่านี้

เมื่อพิจารณาการอาศัยอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดาตามลักษณะภูมิหลังของบิดามารดาซึ่งได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ความเป็นเจ้าของบ้าน ผู้เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว และผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย เกี่ยวกับเรื่องสำคัญในบ้าน (ตารางที่ 3.2ข) พบว่าหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดา ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุ มีแนวโน้มจะอยู่บ้านเดียวกับบิดามารดามากกว่าหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดาอยู่ในวัยสูงอายุแล้ว กล่าวคือ หนุ่มสาวที่บิดามารดา ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดาถึงร้อยละ 43 เปรียบเทียบกับร้อยละ 19 ของกลุ่มหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดาอยู่ในวัยสูงอายุ หนุ่มสาวกลุ่มหลังมีร้อยละที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดาสูงถึงร้อยละ 63 คนหนุ่มสาวกลุ่มนี้อยู่ในขั้นตอนชีวิตที่น่าจะทำงานแล้วและหรือมีครอบครัวของตนเองจึงไม่ได้อยู่กับบิดามารดา

ในกลุ่มหนุ่มสาวที่บิดามารดา ยังอยู่กินกัน ร้อยละ 56 อยู่ร่วมบ้านกับทั้งบิดาและมารดา ร้อยละ 43 ไม่อยู่ ขณะที่กลุ่มหนุ่มสาวที่บิดามารดามีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย ร้อยละ 62 ไม่อยู่กับ

ตารางที่ 3.2ข การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่บิดาหรือมารดาไม่ชีวิตตาม การอยู่ร่วมบ้านกับบิดาและหรือมารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดามารดา

ลักษณะภูมิหลัง ของบิดามารดา	การอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดา					จำนวน ตัวอย่าง ต่าง น้ำหนักรวม
	อยู่ร่วม กับทั้ง บิดาและ มารดา	อยู่ร่วม กับ บิดา เท่านั้น	อยู่ร่วม กับ มารดา เท่านั้น	ไม่อยู่ ร่วม	รวม	
อายุบิดามารดา						
บิดาและหรือมารดา <60	42.6	3.8	13.4	40.2	100	1,035
บิดาและหรือมารดา >60	19.2	4.1	13.5	62.7	100	842
สถานภาพสมรสของบิดามารดา						
อยู่กินกัน หมาย	55.7	0.3	1.0	43.0	100	1,088
หย่า แยก เลิกกัน	(0.9)	10.8	38.8	49.4	100	89
อาชีพของบิดามารดา						
บิดามารดาไม่ทำงาน	11.7	3.9	19.0	65.4	100	519
บิดาหรือมารดาทำในภาคเกษตร	39.9	4.2	10.2	45.7	100	999
บิดาและหรือมารดาทำนอก ภาคเกษตร	40.1	3.8	14.5	41.5	100	367
เจ้าของบ้าน						
ตนเอง/คู่สมรส	3.8	1.0	6.6	88.6	100	716
บิดา, มารดา	59.5	6.6	19.4	14.4	100	898
พี่น้อง, ญาติ	14.8	7.2	15.3	62.7	100	106
เช่า, ถิ่น	15.5	1.0	10.1	73.3	100	155

ตารางที่ 3.2ข (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบิดามารดา	การอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดา					จำนวน ตัวอย่าง ถ่วง น้ำหนัก
	อยู่ร่วม กันทั้ง บิดาและ มารดา	อยู่ร่วม กัน บิดา เท่านั้น	อยู่ร่วม กัน มารดา เท่านั้น	ไม่อยู่ ร่วม	รวม	
ผู้เป็นหลักในการ หาเลี้ยงครอบครัว						
บิดามารดา	73.2	6.2	13.1	7.4	100	604
ตนเอง ¹	14.2	2.9	12.0	70.9	100	670
คู่สมรส	4.7	1.3	11.6	82.5	100	422
พี่น้อง, ญาติ	23.5	7.4	25.2	43.9	100	154
ทุกคน	31.9	8.6	24.0	35.5	100	26
ผู้ตัดสินใจสิ้นสุดท้าย ในครัวเรือน						
บิดามารดา	67.5	6.8	17.4	8.3	100	798
ตนเอง ²	6.8	1.9	10.2	81.1	100	609
คู่สมรส	1.1	0.8	8.4	89.7	100	341
พี่น้อง, ญาติอื่นฯ	11.6	6.2	16.8	65.4	100	106
ทุกคน	(31.6)	(2.9)	(35.0)	(30.5)	100	(16)

หมายเหตุ: 1) รวม ผู้ที่ตอบว่า ตนเองและคู่สมรสเท่านั้น จำนวน 46 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)
 2) รวม ผู้ที่ตอบว่า ตนเองและคู่สมรสเท่านั้น จำนวน 69 ราย (ไม่ถ่วงน้ำหนัก)

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บิดามารดา และร้อยละที่อยู่กับมารดาเท่านั้นสูงกว่าร้อยละที่อยู่กับบิดาเท่านั้น ถึง 3 เท่า ส่วนหนึ่ง เนื่องจากมารดา เป็นหม้ายมีมากกว่าบิดา เป็นหม้ายและอีกส่วนหนึ่งชี้แนะว่าบุตรมีแนวโน้มจะให้การดูแลหรือมีความใกล้ชิดกับมารดามากกว่า

หนุ่มสาวที่บิดามารดาแยกกันทำงาน (ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในภาคเกษตรหรือนอกภาคเกษตร) จะมีร้อยละที่อยู่กับทั้งบิดามารดาสูงกว่ากลุ่มที่บิดามารดาไม่ทำงานมาก ข้อมูลยืนยันการกล่าวถึงข้างต้นถึงการอยู่ร่วมกับบิดามารดาของคนหนุ่มสาวว่า คนหนุ่มสาวไม่น้อยอยู่ในฐานะผู้ถูกอุปการะมากกว่าผู้ให้การอุปการะ

การอยู่ร่วมบ้านกับบิดามารดา จำแนกตามบุคคลที่เป็นเจ้าของบ้านหรือบุคคลที่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว หรือเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในครัวเรือนให้ผลในทางเดียวกันคือ กลุ่มที่บิดามารดาเป็นเจ้าของบ้าน เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวและเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับเรื่องสำคัญในบ้าน จะมีร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและมารดาสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างมาก ส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรส เป็นเจ้าของบ้าน เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวหรือ เป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย เกี่ยวกับเรื่องสำคัญในบ้านจะไม่อยู่กับบิดามารดา

ขณะที่หนุ่มสาวที่อยู่บ้านเดียวกับบิดามีร้อยละ 50 และหนุ่มสาวที่อยู่บ้านเดียวกับมารดามีร้อยละ 51 แต่หนุ่มสาวที่อยู่บ้านเดียวกับทั้งบิดาและมารดามีเพียงร้อยละ 32 การที่ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาและมารดาค่ากว่าร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดาหรือมารดาน่าจะเป็นเพราะความแตกต่างในสถานภาพสมรสและสถานภาพการมีชีวิตของบิดา/มารดา ผลจากการวิจัยซึ่งแสดงในตารางที่ 3.3 สนับสนุนคำกล่าวข้างต้น ข้อมูลในตารางที่ 3.3 ชี้ว่า คนหนุ่มสาวมีแนวโน้มจะอยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาที่ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุมากกว่าบิดา/มารดาสูงอายุ (ร้อยละ 58-60 เปรียบเทียบกับร้อยละ 34-37) ส่วนหนึ่งเป็นเพราะคนหนุ่มสาวเองยังอยู่ในขั้นตอนชีวิตต้นๆและยังต้องพึ่งพิงบิดา/มารดาอยู่ อย่างไรก็ตาม ร้อยละที่อยู่ร่วมบ้านเดียวกับทั้งบิดา/มารดาที่อยู่ในวัยสูงอายุอาจต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะบิดา/มารดาที่อยู่ในวัยสูงอายุมีโอกาสจะเสียชีวิตแล้วมากกว่าบิดา/มารดาที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว ขณะที่บิดามารดาสูงอายุที่เสียชีวิตแล้วเหล่านั้นก็อาจเคยอยู่ร่วมบ้านเดียวกับบุตรก่อนเสียชีวิตก็ได้

นอกจากนี้ หนุ่มสาวมีแนวโน้มจะอยู่ร่วมบ้านเดียวกับบิดา/มารดาที่มีสถานภาพสมรสสมรสมากกว่าบิดา/มารดาที่เป็นหม้าย หย่า แยกหรือเลิกกัน ไม่ว่าบิดา/มารดาจะอยู่ในวัยสูงอายุหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มหนุ่มสาวที่บิดา/มารดาที่ยังไม่สูงอายุมีแนวโน้มจะอยู่กับบิดาที่มีคู่สมรสมากกว่าจะอยู่กับมารดาที่มีคู่สมรสเล็กน้อย แต่มีแนวโน้มจะอยู่กับมารดาที่เป็นหม้าย หย่า

ตารางที่ 3.3 อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่อยู่นับบ้านเดียวกับบิดา/มารดา
จำแนกตามอายุ และสถานภาพสมรสของบิดามารดา

อายุ และสถานภาพสมรส ของบิดามารดา	ร้อยละที่อยู่นับบ้านเดียวกับ:	
	บิดา	มารดา
รวม	49.8	50.6
อายุ <60	60.4	57.6
สมรส	66.8	62.3
เคยสมรส	28.4	45.1
>60	34.4	36.7
สมรส	37.8	38.5
เคยสมรส	25.0	35.4

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แยก เล็กกัน มากกว่าบิดาที่เป็นหม้าย หย่า แยก หรือ เล็กกัน ในกลุ่มที่บิดา/มารดาอยู่ในวัยสูงอายุ ร้อยละที่อยู่กับบิดามารดามีคู่สมรสไม่ต่างกันแต่ร้อยละที่อยู่กับมารดาที่เป็นหม้าย หย่า แยก เล็กกัน จะสูงกว่าร้อยละที่อยู่กับบิดาที่เป็นหม้าย หย่า แยก หรือ เล็กกัน ข้อมูลนี้ชี้แนะว่าบุตรมีแนวโน้มจะ อยู่กับมารดามากกว่าบิดา ในกรณีที่บิดา/มารดาเป็นหม้าย หย่า แยก หรือ เล็กกันไม่ว่าบิดามารดา จะมีอายุมากหรือน้อย

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า การอยู่ด้วยกันของบิดามารดากับบุตรจะแปรผันไปตามขั้นตอน ชีวิตทั้งของบิดามารดาและของบุตร กล่าวคือกรณีที่บิดามารดายังไม่อยู่ในวัยสูงอายุบุตรก็มักจะยังมีอายุน้อยกว่ากรณีที่บิดามารดาอยู่ในวัยสูงอายุ ดังนั้น บุตรกลุ่มแรกจึงยังอยู่กับบิดามารดาในฐานะ ที่ยังต้องพึ่งพิงบิดามารดามากกว่าให้การเกื้อหนุนบิดามารดา ผลของการวิจัย ADULT แสดงว่า ร้อยละ 60 และร้อยละ 69 ของคนหนุ่มสาวบิดาและมารดามีอายุต่ำกว่า 60 ปีตามลำดับ หนุ่มสาว ที่อยู่กับบิดามารดาในการสำรวจนี้ ส่วนหนึ่งเป็นหนุ่มสาวที่อยู่กับบิดามารดาในฐานะผู้ถูกอุปถัมภ์มากกว่าผู้ให้การอุปถัมภ์ เนื่องจากหนุ่มสาวเหล่านี้ไม่น้อยยังอยู่ในขั้นตอนชีวิตต้นขา คือ ยังเป็นโสด ไม่ทำงาน หรือยังเรียนหนังสืออยู่

ในคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่กับบิดา/มารดา การสำรวจ ADULT ได้ถามถึงถึงเหตุผลที่ บิดา/มารดาอยู่ที่อื่น ผลเสนอในตารางที่ 3.4ก และ 3.4ข แสดงว่าเหตุผลของการอยู่ที่อื่นของ บิดา/มารดา ได้แก่ มีบ้านของตนเอง (ร้อยละ 78 สำหรับบิดาและร้อยละ 85 สำหรับมารดา) แยกกับคู่สมรส (ร้อยละ 9 สำหรับบิดา ร้อยละ 3 สำหรับมารดา) ไปด้วยงาน (ร้อยละ 7 สำหรับ บิดา ร้อยละ 3 สำหรับมารดา) อยู่กับบุตรอื่นหรือคนอื่น (ร้อยละ 3 สำหรับบิดา ร้อยละ 7 สำหรับ มารดา) และย้ายตามคู่สมรส นายและอื่นๆ (ร้อยละ 3 สำหรับบิดา ร้อยละ 2 สำหรับมารดา)

ข. การเยี่ยมเยียน

การเยี่ยมเยียนบิดา/มารดา นอกจากจะสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุตรกับบิดา มารดาแล้วยังอาจจะสะท้อนถึงการอุปถัมภ์เกื้อหนุนซึ่งกันและกันด้วย การสำรวจ ADULT ถามคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาถึงความบ่อยครั้งในการ เยี่ยม เยียนบิดา/มารดา

ข้อ 306 "ท่านไปเยี่ยมพ่อ/แม่บ่อยครั้งเพียงใด"

ตารางที่ 3.5ก. แสดงการกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ที่ไม่ได้อยู่ บ้านเดียวกับบิดา/มารดาตามความบ่อยครั้งในการ เยี่ยม เยียนบิดา/มารดาจำแนกตามลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว ข้อมูลแสดงว่า ครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่กับบิดาไป เยี่ยม เยียนบิดาทุกวันหรือ ทุกอาทิตย์ ร้อยละ 26 ไปเยี่ยมทุกเดือน และอีกร้อยละ 23 ไปเยี่ยมทุกปีหรือนานครั้ง ส่วนความ

ตารางที่ 3.4ก. การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่กับบิดา/มารดา ตามเหตุผลของการไปอยู่ที่อื่นของบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว	เหตุผลที่บิดาอยู่ที่อื่น							เหตุผลที่มารดาอยู่ที่อื่น						
	มีบ้าน		แยก		อยู่กับ		จำนวน ตัวอย่าง น้ำหนัก	มีบ้าน		แยก		อยู่กับ		จำนวน ตัวอย่าง น้ำหนัก
	ของ ตนเอง	มารดา	กับ บิดา	ไปหา งาน	อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น	คู่สมรส หาภ, อื่นา รวม		ของ ตนเอง	กับ บิดา	ไปหา งาน	อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น	คู่สมรส หาภ, อื่นา รวม		
รวม	78.1	9.4	6.8	3.2	2.6	100	683	84.8	3.3	3.1	7.1	1.7	100	835
อายุ														
15-24	63.9	15.9	13.4	2.7	4.0	100	164	78.8	7.7	6.1	3.2	4.3	100	151
25-34	81.0	7.9	5.9	3.1	2.2	100	323	88.8	2.9	3.1	3.8	1.4	100	382
35-44	85.0	6.4	2.8	3.6	2.3	100	196	82.9	1.5	1.6	13.3	0.7	100	303
เพศ														
ชาย	79.9	8.1	6.3	2.7	3.0	100	314	85.6	3.0	2.5	6.8	2.0	100	410
หญิง	76.5	10.5	7.2	3.5	2.3	100	369	84.1	3.5	3.7	7.5	1.3	100	426
สถานภาพสมรส														
โสด	48.6	22.1	22.1	1.3	5.9	100	99	69.1	12.4	9.6	2.8	6.1	100	77
สมรส	83.4	7.2	4.3	3.5	1.6	100	563	86.5	2.3	2.5	7.6	1.1	100	733
หม้าย หย่า แยก	74.4	8.9	0.0	3.6	13.1	100	21	85.4	3.0	0.0	6.9	4.6	100	25

ตารางที่ 3.4ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของคณมนิสิต	เหตุผลที่บิดาอยู่ทีอื่น						เหตุผลที่มารดาอยู่ทีอื่น						จำนวน ตัวอย่าง กว้าง นำหนัก				
	มีบ้าน ของ ตนเอง		แยก กับ มารดา		อยู่กับ บิดา บุตรอื่น, คนอื่น		ย้ายตาม คู่สมรส, ชาว, อื่นฯ		มีบ้าน ของ ตนเอง		แยก กับ บิดา			อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น		ย้ายตาม คู่สมรส, ชาว, อื่นฯ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนที่บ่งรวมบิดามารดา																	
0	46.7	41.0	6.1	0.0	6.2	100	21	36.4	27.9	0.0	20.6	15.1	100	(14)			
1-2	61.1	18.0	15.0	3.4	2.4	100	80	74.9	6.1	5.2	10.6	3.3	100	96			
3-4	75.6	12.9	7.1	1.0	3.5	100	146	86.3	2.8	4.2	5.3	1.5	100	166			
5-6	81.7	6.9	3.2	4.8	3.3	100	189	86.7	2.9	2.2	7.2	1.1	100	247			
7+	84.5	3.3	7.2	3.6	1.4	100	231	88.6	1.7	3.0	5.5	1.3	100	291			
การศึกษา																	
ไม่มีการศึกษา	80.5	7.4	6.6	5.5	0.0	100	51	75.1	6.3	4.2	14.4	0.0	100	70			
ประถมศึกษา	79.2	9.7	5.3	3.3	2.4	100	516	86.4	2.8	2.4	6.6	1.8	100	646			
มัธยมศึกษาหรือ สูงกว่า	71.9	8.7	13.5	1.3	4.6	100	116	81.9	4.2	6.3	5.9	1.6	100	118			
การทำงาน																	
ไม่ทำงาน	67.6	13.8	15.0	2.6	1.0	100	81	80.2	4.4	6.3	6.4	2.7	100	103			
ทำงานภาคเกษตร	79.8	9.1	4.3	3.9	2.8	100	384	86.4	2.9	2.6	6.9	1.2	100	480			
ทำงานนอกภาคเกษตร	78.9	8.2	8.2	2.1	2.6	100	217	83.6	3.4	2.9	8.0	2.1	100	252			

ตารางที่ 3.4ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว	เหตุผลที่บิดาอยู่ทีอื่น						เหตุผลที่มารดาอยู่ทีอื่น							
	มีบ้าน		แยก		ย้ายตาม		มีบ้าน		แยก		ย้ายตาม			
	ของ ตนเอง	กับ มารดา	ไปทำ งาน	อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น	คู่สมรส, บวช, อื่นๆ	รวม	ตัวอย่าง ต่าง น้ำหนัก	ของ ตนเอง	กับ บิดา	ไปทำ งาน	อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น	คู่สมรส, บวช, อื่นๆ	รวม	ตัวอย่าง ต่าง น้ำหนัก
เขตที่อาศัย														
กทม.	73.7	10.3	12.0	1.3	2.7	100	95	83.5	3.7	4.6	4.5	3.7	100	108
เมืองอื่น	73.0	7.4	14.7	5.0	0.0	100	57	70.4	3.5	8.1	16.3	1.7	100	71
ชนบท	79.4	9.4	5.0	3.3	2.9	100	531	86.6	3.2	2.3	6.6	1.4	100	657
ภาษา														
ไทยกลาง	76.1	8.0	11.1	1.3	3.5	100	279	83.1	3.2	5.1	5.4	3.2	100	341
เหนือ	88.5	6.9	1.9	2.7	0.0	100	112	92.8	3.4	0.6	3.2	0.0	100	134
อีสาน ลาว	80.2	8.0	3.7	5.5	2.5	100	181	85.8	1.5	0.9	11.4	0.5	100	245
ใต้	69.6	14.2	7.0	5.4	3.8	100	94	78.1	6.1	5.7	8.1	2.0	100	95
อื่นๆ	(65.3)	(34.7)	-	-	-	100	(18)	80.9	1.9	1.9	6.4	0.0	100	21

ตารางที่ 3.4ข. การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา ตามเหตุผลที่บิดา/มารดาไปอยู่ที่อื่น จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดา/มารดา

ลักษณะภูมิหลัง ของคนบิดา/มารดา	เหตุผลที่บิดาอยู่ที่อื่น							เหตุผลที่มารดาอยู่ที่อื่น							
	ย้ายตาม		จำนวน	ย้ายตาม		จำนวน	ย้ายตาม		จำนวน	ย้ายตาม		จำนวน			
	มีบ้าน ของตัวเอง	แยก กับ มารดา		อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น	คู่สมรส, บวช, อื่นๆ		มีบ้าน ของตัวเอง	แยก กับ บิดา		อยู่กับ บุตรอื่น, คนอื่น	คู่สมรส, บวช, อื่นๆ				
สถานที่อยู่ของบิดา/มารดา															
หมู่บ้าน เขตเดียวกัน	88.3	7.2	0.9	0.6	3.0	100	258	93.2	2.3	0.2	3.8	0.4	100	338	
ที่อื่น	72.4	10.5	10.4	4.4	2.3	100	422	79.1	3.9	5.1	9.4	2.5	100	498	
สถานภาพสมรสของบิดามารดา															
อยู่กินกัน	90.4	0.4	6.8	2.3	0.2	100	473	92.0	0.0	4.0	2.3	1.7	100	465	
หม้าย	70.9	11.8	4.1	6.5	6.8	100	128	82.2	1.9	2.2	12.8	0.8	100	313	
หย่า แยก เลิกกัน	14.9	60.0	11.5	3.3	10.4	100	79	35.6	40.1	1.5	16.2	6.6	100	53	
อาชีพของบิดา/มารดา															
ไม่ทำงาน	82.9	3.9	0.8	5.0	7.4	100	191	82.6	1.4	0.9	13.1	2.1	100	346	
ทำในภาคเกษตร	83.3	9.6	4.4	2.0	0.6	100	358	90.4	2.8	3.7	2.7	0.5	100	376	
ทำนอกภาคเกษตร	58.4	15.0	21.8	3.8	1.1	100	130	74.9	8.7	8.2	3.0	4.4	100	111	

บ่อยครั้งในการเยี่ยมมารดาปรากฏว่าร้อยละ 57 ของคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่กับมารดาไปเยี่ยมมารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์ เปรียบเทียบความบ่อยครั้งในการเยี่ยมบิดากับการเยี่ยมมารดาแล้วข้อมูลแสดงแนวโน้มว่าการเยี่ยมเยี่ยมมารดาบ่อยครั้งกว่าบิดา

เมื่อพิจารณาความแปรผันของความบ่อยครั้งในการเยี่ยมบิดา/มารดาตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว พบว่าร้อยละที่เยี่ยมเยี่ยมทั้งบิดาและมารดาบ่อยครั้ง (เยี่ยมทุกวันหรือทุกสัปดาห์) เพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นและตนเองกลายเป็นพ่อแม่คนเช่นกันจึงมักคิดถึงบิดามารดาของตนเองมากขึ้น ทำให้มีการไปเยี่ยมเยี่ยมดูแลบ่อยครั้งกว่าคนหนุ่มสาวอายุน้อยที่อาจมองถึงแต่ความต้องการของตนเองเป็นใหญ่

เป็นที่น่าสนใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวชายมีร้อยละที่ไปเยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์สูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิง คนหนุ่มสาวที่เป็นโสดไปเยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาบ่อยครั้ง (ทุกวันหรือทุกสัปดาห์) น้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่สมรส หรือหม้าย หย่า แยก

ยังมีการศึกษาสูงความบ่อยครั้งของการเยี่ยมบิดา/มารดาจะลดลง หนุ่มสาวที่กำลังเรียนหนังสือเยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาบ่อยครั้ง น้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่เรียนหนังสือแล้ว คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาสูงมักทำงานนอกภาค เกษตรหรืออยู่ใน เขต เมือง ชีวิตความเป็นอยู่อาจถูกรัดรั้งด้วยภาระกิจต่างๆที่ทำให้การไปเยี่ยมเยี่ยมบิดามารดาบ่อยครั้ง เป็นไปได้ยาก

หนุ่มสาวในชนบทเยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาบ่อยครั้งมากกว่าคนหนุ่มสาวในเมืองมาก ส่วนหนึ่งน่าจะ เป็น เพราะบิดา/มารดาของคนหนุ่มสาวในชนบทส่วนใหญ่ยังไม่โสดหรืออยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จะเห็นว่าส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ 90) ของคนหนุ่มสาวที่บิดา/มารดาอยู่ในหมู่บ้านหรือ เขต เดียวกับตนเองไปเยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์ ขณะที่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาอยู่ไกลออกไปทำเช่นนั้น คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรมีร้อยละที่เยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์สูงกว่าหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาค เกษตรหรือไม่ทำงาน

คนหนุ่มสาวที่ทั้งบิดา/มารดาเป็นผู้สูงอายุ จะไปเยี่ยมเยี่ยมบิดา/มารดาบ่อยครั้งกว่ากรณีบิดา/มารดายังไม่อยู่ในวัยสูงอายุ คนหนุ่มสาวเยี่ยมมารดาสูงอายุน้อยครั้งมากกว่าบิดาสูงอายุ (ตารางที่ 3.5ข.)

คนหนุ่มสาวที่บิดามารดาซึ่งอยู่กินกัน จะเยี่ยมเยี่ยมบิดามารดาบ่อยครั้งกว่ากรณีที่มีบิดามารดาหย่า แยก หรือเลิกกัน ความบ่อยครั้งในการเยี่ยมมารดาเป็นหม้ายจะสูงกว่าบิดาเป็นหม้าย

คนหนุ่มสาวที่บิดา/มารดาไม่ทำงาน ได้รับการเยี่ยมเยี่ยมจากบุตรบ่อยครั้งกว่าบิดา/มารดาทำงาน บิดา/มารดาของคนหนุ่มสาวกลุ่มแรกน่าจะอยู่ในวัยสูงอายุแล้วหรืออาจไม่สามารถช่วยเหลือทางเศรษฐกิจได้ บุตรจึงคิดว่าเป็นหน้าที่ที่ตนต้องไปให้การดูแลมากกว่าบิดามารดาที่ยังช่วยเหลือตนเองได้

ตารางที่ 3.5ก. การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา ตามความบ่อยครั้งของการไปเยี่ยมบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว	บิดา				มารดา			
	ทุกวัน, หรือทุก สัปดาห์	ทุก เดือน	ทุกปี, นานา ครั้ง	รวม	ทุกวัน, หรือทุก สัปดาห์	ทุก เดือน	ทุกปี, นานา ครั้ง	รวม
รวม	50.4	26.3	23.3	100	56.6	26.6	17.2	100
อายุ								
15-19	34.5	24.1	41.4	100	31.6	28.5	40.0	100
20-24	37.7	29.3	33.1	100	44.9	32.5	22.6	100
25-29	49.2	25.9	24.9	100	54.8	27.5	17.7	100
30-34	57.8	30.7	11.4	100	62.7	26.8	10.5	100
35-39	56.0	25.7	18.3	100	59.9	22.6	17.5	100
40-44	60.6	17.4	22.0	100	66.1	22.1	11.9	100
เพศ								
ชาย	55.7	22.7	21.7	100	59.4	24.9	15.7	100
หญิง	45.9	29.5	24.7	100	53.9	27.5	18.6	100
สถานภาพสมรส								
โสด	27.9	27.6	44.5	100	26.7	33.8	39.5	100
สมรส	54.2	25.9	19.9	100	59.4	25.7	14.9	100
หม้าย หย่า แยก	52.7	32.6	14.7	100	69.3	16.7	14.1	100
จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา								
0	(43.1)	(15.9)	(41.0)	100	29.4	24.2	46.4	100
1-2	41.7	24.8	33.5	100	51.2	29.7	19.1	100
3-4	42.1	25.4	32.4	100	46.3	29.3	24.4	100
5-6	56.3	26.1	17.6	100	61.0	24.6	14.4	100
7+	52.9	29.3	17.9	100	62.3	25.2	12.5	100

ตารางที่ 3.5ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของคนหนุ่มสาว	บิดา				มารดา			
	ทุกวัน, หรือทุก สัปดาห์	ทุก เดือน	ทุกปี, นานๆ ครั้ง	รวม	ทุกวัน, หรือทุก สัปดาห์	ทุก เดือน	ทุกปี, นานๆ ครั้ง	รวม
	การศึกษา							
ไม่มีการศึกษาหรือ ต่ำกว่า ป.4	58.1	19.1	22.2	100	55.3	23.5	21.2	100
ประถมศึกษา	52.0	26.5	21.4	100	59.3	25.1	15.6	100
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	39.4	28.6	32.0	100	42.5	33.8	23.6	100
ยังเรียนหนังสือหรือไม่								
ไม่เรียน	51.7	26.2	22.1	100	57.5	25.9	16.6	100
เรียน	27.4	29.0	43.5	100	34.9	33.0	32.1	100
การทำงาน								
ไม่ทำงาน	24.6	28.7	46.7	100	38.7	32.0	29.4	100
ทำงานภาคเกษตร	59.8	25.0	15.2	100	65.1	23.7	11.2	100
ทำงานนอกภาคเกษตร	43.2	27.6	29.2	100	47.8	28.4	23.8	100
เขตที่อาศัย								
กทม.	19.2	36.8	44.0	100	23.5	39.8	36.8	100
เมืองอื่น	22.4	33.2	44.4	100	34.0	32.5	33.5	100
ชนบท	58.9	23.7	17.4	100	64.5	23.3	12.2	100
ภาษา								
ไทยกลาง	44.3	29.2	26.5	100	48.2	30.6	21.2	100
เหนือ	66.6	18.4	15.0	100	71.5	18.5	9.6	100
อีสาน ลาว	54.5	26.0	19.5	100	63.0	21.9	15.1	100
ใต้	45.1	27.7	27.2	100	56.3	27.2	16.5	100
อื่นๆ	(30.6)	(26.7)	(42.7)	100	27.4	45.7	27.0	100

ตารางที่ 3.5ข. การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาตามความบ่อยครั้งของกสนไปเยี่ยมบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดา/มารดา

ลักษณะภูมิหลัง ของบิดา/มารดา	บิดา				มารดา			
	ทุกวัน, หรือทุก สัปดาห์	ทุก เดือน	ทุกปี, นานา ครั้ง	รวม	ทุกวัน, หรือทุก สัปดาห์	ทุก เดือน	ทุกปี, นานา ครั้ง	รวม
อายุบิดา/มารดา								
บิดา/มารดา <60	47.2	24.5	28.3	100	52.8	28.7	18.6	100
บิดามารดา >60	53.5	28.0	18.4	100	61.8	23.0	15.1	100
สถานภาพสมรสของบิดามารดา								
อยู่กินกัน หม้าย	56.2	26.4	17.4	100	57.1	26.6	16.3	100
หย่า แยก เลิกกัน	43.5	28.6	27.9	100	59.6	25.1	15.3	100
หย่า แยก เลิกกัน	24.9	23.7	51.5	100	35.5	32.1	32.4	100
สถานที่อยู่ของบิดา/มารดา								
หมู่บ้านเขตเดียวกัน	90.6	5.0	4.4	100	95.1	3.9	1.0	100
ที่อื่น	26.2	39.4	34.4	100	30.5	41.5	28.0	100
อาชีพของบิดา/มารดา								
ไม่ทำงาน	55.3	26.4	18.3	100	59.1	23.7	17.1	100
ทำในภาคเกษตร	51.2	25.6	23.6	100	57.1	26.8	16.1	100
ทำนอกภาคเกษตร	41.2	29.1	29.7	100	46.6	32.6	20.7	100

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความบ่อยครั้งในการเยี่ยมบิดา/มารดา น่าจะเกี่ยวข้องกับระยะทางหรือความใกล้ไกลของสถานที่อยู่ระหว่างบิดา/มารดากับบุตร บุตรที่อยู่ในหมู่บ้านหรือละแวกบ้านเดียวกับบิดา/มารดา น่าจะสะดวกกว่าในการไปเยี่ยมบิดา/มารดาเมื่อเปรียบเทียบกับบุตรที่บิดา/มารดาอยู่ห่างไกลออกไป ข้อมูลในตารางที่ 3.6 และ 3.7 สนับสนุนคำอธิบายข้างต้น กล่าวคือ ไม่ว่าลักษณะภูมิหลังของบุตรและของบิดา/มารดาจะแตกต่างกันเพียงใด บิดา/มารดาที่อยู่ใกล้ (หมู่บ้านหรือเขตเดียวกัน) จะได้รับการเยี่ยมจากบุตรบ่อยครั้งในสัดส่วนที่สูงกว่ากรณีที่บิดา/มารดาอยู่ไกล (อยู่ที่อื่น) นอกจากนี้ ลักษณะภูมิหลังของบิดามารดามีส่วนสำคัญต่อการได้รับการเยี่ยมเยียนจากบุตร เมื่อพิจารณาความแตกต่างในการเยี่ยมบิดา/มารดาบ่อยครั้งตามอายุและสถานภาพสมรสของบิดา/มารดาแล้ว ข้อมูลชี้แนะว่าทั้งในกลุ่มที่บิดา/มารดาอยู่ใกล้และอยู่ไกล บิดา/มารดาที่สูงอายุมีร้อยละที่ได้รับการเยี่ยมจากบุตรบ่อยครั้งมากกว่าบิดา/มารดาที่ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุ บิดา/มารดาที่มีคู่สมรสได้รับการเยี่ยมจากบุตรบ่อยครั้งกว่าบิดา/มารดาที่เป็นหม้าย หย่า แยก หรือเลิกกัน (ยกเว้นในกลุ่มที่มารดาเคยสมรสอายุต่ำกว่า 60 ปีและอยู่ใกล้กับบุตรซึ่งปรากฏว่าได้รับการเยี่ยมบ่อยครั้งจากบุตรในสัดส่วนที่สูงกว่ามารดาที่มีคู่สมรสในกลุ่มเดียวกัน)

ก. ระดับและแบบของการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดามารดา

การสำรวจ ADULT มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลส่งเสียหรือการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดา/มารดาตลอดจนแบบของการดูแลส่งเสียที่ให้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่มาจากคำถามข้อ 317, 318 และ 321 ของการสำรวจดังกล่าวมีข้อจำกัดบางประการ ประการแรกคำถามเกี่ยวกับการดูแลส่งเสียและแบบของการดูแลส่งเสียที่ให้นี้ถามผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน โดยไม่คำนึงว่าผู้ให้สัมภาษณ์ (ซึ่งแม้จะเป็นคนหนุ่มสาวก็ตาม) จะอยู่ในภาวะที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาได้หรือไม่ การถามผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน เช่นนี้อาจทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่อยู่ในภาวะที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดา (เช่น ยังไม่ทำงาน ยังเรียนหนังสือ เป็นโรค) มีความกระอักกระอ่วนที่จะตอบปฏิเสธ จึงตอบว่าเคยให้การดูแลส่งเสียทั้งที่ไม่เคย และอีกส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากความนิยามที่ค่อนข้างกว้างของคำว่าดูแลส่งเสียและความเป็น "ประจำ" ในการดูแลส่งเสีย การดูแลส่งเสียที่นิยามในการสำรวจนี้หมายถึงการดูแลส่งเสียทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจหรือร่างกาย คนหนุ่มสาวที่ไม่อยู่ในภาวะที่จะเกื้อหนุนหรือส่งเสียบิดา/มารดาด้ววัตถุ (ได้แก่ เงิน อาหาร และเสื้อผ้า) อาจอยู่ในวิสัยที่จะให้การดูแลยามบิดามารดาเจ็บป่วยหรือต้องการความช่วยเหลือด้านกิจการงาน ดังนั้นจึงไม่ผิดถ้าคนหนุ่มสาวที่ไม่เคยให้การดูแลส่งเสียด้ววัตถุจะตอบว่าเคยให้การ

ตารางที่ 3.6 อัตราส่วนร้อยละที่เยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์ของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส และสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา

อายุ และ สถานภาพสมรส ของบิดา/มารดา	ที่อยู่ของบิดา			ที่อยู่ของมารดา		
	รวม	อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต		รวม	อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต	
		เดียวกัน	ที่อื่น		เดียวกัน	ที่อื่น
รวม	50.4	90.6	26.2	56.6	95.1	30.5
จำนวนตัวอย่างถ่วงน้ำหนัก	(687)	(259)	(423)	(842)	(341)	(500)
อายุ						
<60	47.2	88.6	24.6	52.8	95.5	27.3
สมรส	52.9	92.3	30.9	51.3	93.4	28.5
เคยสมรส	34.4	79.5	10.7	55.2	98.9	24.9
>60	53.5	91.9	27.2	61.8	94.7	34.6
สมรส	59.0	94.7	31.0	68.2	94.1	40.4
เคยสมรส	40.2	82.7	19.4	57.1	95.2	30.9

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.7 อัตราส่วนร้อยละที่เยี่ยมบิดา/มารดาทุกวันหรือทุกสัปดาห์ของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ไม่ได้อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว, ของบิดา/มารดาและสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตรและ ของบิดา/มารดา	ที่อยู่ของบิดา			ที่อยู่ของมารดา		
	อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต			อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต		
	รวม	เดียวกัน	ที่อื่น	รวม	เดียวกัน	ที่อื่น
รวม	50.4	90.6	26.2	56.6	95.1	30.5
จำนวนตัวอย่างถ่วงน้ำหนัก	(682)	(259)	(423)	(842)	(341)	(500)
อายุ						
15-24	36.7	83.7	18.9	40.8	89.8	23.5
25-34	52.8	92.7	29.5	58.4	97.2	30.7
35-44	57.7	91.0	27.9	62.3	94.3	35.1
เพศ						
ชาย	55.7	90.8	31.7	59.4	95.6	34.5
หญิง	45.9	90.3	22.0	53.9	94.7	26.8
สถานภาพสมรส						
โสด	27.9	65.7	16.6	26.7	(77.0)	19.6
สมรส	54.2	93.1	28.5	59.4	95.8	32.3
หม้าย หย่า แยก	52.7	88.6	23.7	69.3	(92.8)	(32.5)
การศึกษา						
ไม่มีการศึกษาหรือ ต่ำกว่า ป.4	58.1	100.0	32.5	55.3	93.6	34.9
ประถมศึกษา	52.0	89.8	25.1	59.3	95.4	29.8
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	39.4	90.0	27.8	42.5	93.8	31.1
เขตที่อยู่อาศัย						
กทม.	19.2	(33.1)	19.2	23.5	-	23.7
เมืองอื่น	22.4	-	22.0	34.0	-	32.8
ชนบท	58.9	90.9	29.4	64.5	95.3	32.3

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตรและ ของบิดา/มารดา	ที่อยู่ของบิดา			ที่อยู่ของมารดา		
	รวม	อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต		รวม	อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต	
		เดียวกัน	ที่อื่น		เดียวกัน	ที่อื่น
จำนวนที่น้องร่วมบิดามารดา						
0	(43.1)	(78.6)	(33.4)	(29.4)	(100.0)	(15.8)
1-2	41.7	92.7	26.1	51.2	97.6	29.8
3-4	42.1	89.4	14.2	46.3	93.9	21.9
5-6	56.3	91.9	31.9	61.0	95.5	34.9
7+	52.9	91.6	27.1	62.3	95.0	34.6
การทำงานในรอบปี						
ไม่ทำงาน	24.6	76.1	14.8	38.7	90.6	23.0
ทำงานภาค เกษตร	59.8	92.3	29.7	65.1	96.3	31.7
ทำงานนอกภาค เกษตร	43.2	88.1	26.9	47.8	92.3	32.4
ภาษา						
ไทยกลาง	44.3	89.1	23.7	48.2	93.0	26.1
เหนือ	66.6	95.2	42.5	71.5	97.5	47.2
อีสาน ลาว	54.5	93.9	24.1	63.0	96.1	29.9
ใต้	45.1	86.2	21.1	56.3	94.4	32.1
อื่นๆ	(30.6)	(42.7)	(26.6)	27.4	(100.0)	23.1
ตนเองมีส่วนให้เงินเป็น ค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่						
ไม่เลยหรือให้น้อยกว่าครึ่ง	40.1	87.4	20.1	48.1	95.2	25.1
ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า	58.9	92.1	33.1	62.6	95.0	35.5
อายุของบิดา/มารดา						
บิดา/มารดา <60	47.2	88.6	24.6	52.8	95.5	27.3
บิดา/มารดา >60	53.5	91.9	27.2	61.8	94.7	34.6

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตรและ ของบิดา/มารดา	ที่อยู่ของบิดา			ที่อยู่ของมารดา		
	อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต			อยู่ในหมู่บ้าน หรือ เขต		
	รวม	เดียวกัน	ที่อื่น	รวม	เดียวกัน	ที่อื่น
สถานภาพสมรสของบิดามารดา						
อยู่กินกัน หม้าย	56.2	93.7	31.5	57.1	93.7	32.1
หย่า แยก เลิกกัน	43.5	88.5	18.1	59.6	97.1	31.6
หย่า แยก เลิกกัน	24.9	65.8	10.1	35.5	(94.6)	15.1
อาชีพของบิดา/มารดา						
ไม่ทำงาน	55.3	92.7	31.0	59.1	95.8	34.8
ทำในภาคเกษตร	51.2	90.3	22.1	57.1	94.1	27.5
ทำนอกภาคเกษตร	41.2	86.1	28.9	46.6	97.5	27.5

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดูแลส่งเสียบิดา/มารดา และจากคำตอบที่ได้จะไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ตอบตีความหมายของคำว่า ดูแลส่งเสียไปในด้านใด ส่วน "ความเป็นประจำ" นั้นนักสำรวจบางท่านอาจยอมรับตั้งแต่คำตอบว่า "ให้ทุกเดือน" จนถึง "ให้ปีละครั้ง" ข้อจำกัดประการที่สองเกี่ยวข้องกับแบบของการดูแลส่งเสีย คือ เนื่องจากคำถามแบบของการดูแลส่งเสียเป็นคำถามเปิด สำหรับผู้ที่ตอบว่าเคยให้การดูแลส่งเสีย คำตอบต่างวาระของคำถามเกี่ยวกับแบบการดูแลส่งเสียที่ได้จะมีจำนวนมากน้อยแค่ไหน ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความจำและความตั้งใจตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ อีกส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความมากน้อยหรือขั้นตอนในการซักของนักสำรวจซึ่งมักจะแตกต่างกันไปในแต่ละคน ดังนั้นข้อมูลระดับของแบบการดูแลส่งเสียแต่ละชนิดน่าจะต่ำกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม แม้ข้อมูลที่มีอยู่นี้จะมีข้อจำกัดแต่ก็น่าจะให้การชี้แนะเกี่ยวกับประสบการณ์และแบบการเกื้อหนุนแก่บิดา/มารดาของคนหนุ่มสาวได้พอสมควร

ข้อมูลในตารางที่ 3.8ก. แสดงประสบการณ์ในการเลี้ยงดูส่งเสียบิดา/มารดาของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว ตัวแปรประสบการณ์การเกื้อหนุนนี้สร้างจากคำถาม 2 ข้อคือ การเคยให้และการให้การดูแลส่งเสียในปัจจุบัน โดยรวมแล้ว คนหนุ่มสาวไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79 และ 84) ได้ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดา มีน้อยมากที่เคยให้แต่ปัจจุบันไม่ได้ให้แล้ว ร้อยละที่ให้การเกื้อหนุนมารดาสูงกว่าร้อยละที่ให้การเกื้อหนุนบิดา ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะบิดาอาจถูกมองว่าเป็นเพศเข้มแข็งกว่ายังช่วยตัวเองได้ ขณะที่มารดาอาจต้องการความช่วยเหลือจากบุตรหรือบุตรอาจรู้สึกใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดา

การให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแตกต่างกับตามลักษณะภูมิหลังของบุตร (คนหนุ่มสาว) และของบิดา/มารดาพอสมควร เป็นที่ชัดเจนว่าบุตรที่อายุน้อยกว่ามีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาต่ำกว่าบุตรที่อายุมากกว่า อย่างไรก็ตามพบว่า ร้อยละ 70 หรือสูงกว่าของคนหนุ่มสาวอายุ 15-24 ปี ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาซึ่งนับว่าสูง การที่คนหนุ่มสาวอายุน้อยยังมีระดับการดูแลส่งเสียบิดา/มารดาที่สูง เช่น อาจเป็นเพราะคนหนุ่มสาวเหล่านั้นน่าจะยังอยู่กับบิดา/มารดา ดังนั้นจึงมีโอกาสดูแลบิดา/มารดาตามใจช่วย โดยไม่จำเป็นต้องเป็นการเกื้อหนุนด้านวัตถุ บุตรหญิงดูแลส่งเสียบิดา/มารดามากกว่าบุตรชาย บุตรที่สมรสให้การเกื้อหนุนบิดา/มารดามากกว่าบุตรที่เป็นโสด เช่นเดียวกับ บุตรที่ยังเรียนหนังสือยังมีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาต่ำกว่าบุตรที่ไม่ได้เรียนหนังสือแล้วอย่างมาก ยิ่งบุตรมีการศึกษาสูงดูเหมือนจะมีร้อยละที่ดูแลส่งเสียบิดา/มารดาลดลง ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเนื่องจากว่าบุตรที่มีการศึกษาสูงกว่ามักมาจากครอบครัวหรือพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี ความต้องการการช่วยเหลือจากบุตรโดยเฉพาะด้านวัตถุของบิดา/มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมมีน้อยกว่าบิดา/มารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ ร้อยละ

ตารางที่ 3.8ก. การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประสบการณ์การดูแลส่งเสีย บิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบุตร

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตร	การดูแลส่งเสียบิดา				การดูแลส่งเสียมารดา			
	ยังให้การ				ยังให้การ			
	เกือบหมด	เคยให้	ไม่เลย	รวม	เกือบหมด	เคยให้	ไม่เลย	รวม
รวม	78.6	1.3	20.0	100	84.0	0.9	15.0	100
อายุ								
15-24	69.7	1.7	28.7	100	73.2	0.9	25.8	100
25-34	86.6	0.9	12.6	100	91.2	1.2	7.5	100
35-44	88.0	1.3	10.8	100	93.1	0.5	6.4	100
เพศ								
ชาย	77.1	1.5	21.4	100	83.0	1.1	15.9	100
หญิง	80.1	1.2	18.7	100	85.1	0.8	14.2	100
สถานภาพสมรส								
โสด	67.7	1.9	30.4	100	72.9	1.3	25.8	100
สมรส	86.9	0.8	12.3	100	91.0	0.7	8.2	100
หม้าย หย่า แยก	85.7	2.0	12.3	100	89.4	-	10.6	100
การศึกษา								
ไม่มีการศึกษาหรือ								
ต่ำกว่า ป.4	88.3	-	11.7	100	89.7	0.9	9.4	100
ประถมศึกษา	83.5	1.6	14.9	100	88.4	0.9	10.7	100
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	60.1	0.7	39.1	100	66.1	0.9	33.0	100
ยังเรียนหนังสือหรือไม่								
ไม่เรียน	84.1	1.5	14.4	100	88.6	1.0	10.4	100
เรียน	42.4	0.3	57.3	100	46.0	0.3	53.7	100

ตารางที่ 3.8ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตร	การดูแลส่งเสียบิดา				การดูแลส่งเสียมารดา			
	ยังให้การ				ยังให้การ			
	เกือบหมั่น	เคยให้	ไม่เลย	รวม	เกือบหมั่น	เคยให้	ไม่เลย	รวม
จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา								
0	72.1	-	27.9	100	84.0	1.2	14.8	100
1-2	73.4	0.5	26.1	100	80.5	0.4	19.1	100
3-4	72.0	0.9	27.1	100	81.7	0.4	17.8	100
5-6	78.4	1.6	20.1	100	83.9	1.3	14.8	100
7+	87.7	2.1	10.2	100	87.6	1.3	11.1	100
เขตที่อยู่อาศัย								
กทม.	65.9	1.3	32.8	100	73.2	1.7	25.0	100
เมืองอื่น	65.4	3.7	30.9	100	75.8	2.1	22.2	100
ชนบท	81.7	1.1	17.2	100	86.4	0.7	12.9	100
ภาษา								
ไทยกลาง	72.1	1.2	26.6	100	77.8	1.1	21.1	100
เหนือ	95.4	1.1	3.5	100	97.9	0.9	1.3	100
อีสาน ลาว	86.6	1.4	12.0	100	90.6	0.8	8.6	100
ใต้	62.7	0.7	36.5	100	70.7	-	29.3	100
อื่นๆ	77.7	4.4	18.0	100	86.8	3.6	9.6	100
การทำงาน								
ไม่ทำงาน	44.2	2.5	53.3	100	54.0	1.6	44.4	100
ทำในภาคเกษตร	88.9	0.7	10.4	100	91.4	0.5	8.1	100
ทำนอกภาคเกษตร	82.9	1.8	15.3	100	89.4	1.3	9.2	100
ตนเองมีส่วนให้เงินเป็น ค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่								
ไม่เลยหรือต่ำกว่าครึ่ง	71.3	2.0	26.8	100	77.2	1.3	21.5	100
ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า	89.5	0.4	10.1	100	92.7	0.5	6.8	100

ที่ดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาผู้เหมือนจะ เพิ่มตามจำนวนพี่น้องที่มี คนหนุ่มสาวในชนบทมีร้อยละที่ให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาสูงกว่าคนหนุ่มสาวในเมืองมาก คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือมีร้อยละที่ให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดามากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอื่นทั้งหลาย คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้ให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาต่ำสุด อาจเป็นไปได้ที่บิดา/มารดาของคนหนุ่มสาวซึ่งพูดภาษาใต้มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี จึงไม่ต้องการการดูแลส่ง เสียจากบุตรมาก เท่ากับบิดา/มารดาในท้องถิ่นอื่น

การให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาตามอาชีพของคนหนุ่มสาว พบว่า คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรมีร้อยละที่ให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาสูงกว่าหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาค เกษตร คนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงานมีร้อยละที่ให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาต่ำที่สุด เหตุผลสำคัญน่าจะเป็น เพราะคนหนุ่มสาวกลุ่มนี้ไม่อยู่ในภาวะที่จะให้การอุปถัมภ์กับคนอื่นได้ จะเห็นว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่มีส่วนให้ เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือให้น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง มีระดับการให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาต่ำกว่ากลุ่มหนุ่มสาวที่มีส่วนให้ เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านครึ่งหนึ่ง หรือเกินครึ่งอย่างเห็นได้ชัดชัดเจน เช่นเดียวกับคนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรส เป็น เจ้าของบ้าน (ซึ่งแสดงความเป็นอิสระทาง เศรษฐกิจ) จะมีร้อยละที่ให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาสูงที่สุด เมื่อ เปรียบ เทียบกับกลุ่มที่บิดา/มารดา เป็น เจ้าของหรือญาติอื่นๆ เป็น เจ้าของบ้าน

การให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดามีความแตกต่างกันตามอายุ สถานภาพสมรส และอาชีพของบิดา/มารดา ข้อมูลในตารางที่ 3.8ข. ชี้ว่า บิดา/มารดาที่สูงอายุได้รับการดูแลส่ง เสียจากบุตรมากกว่าบิดา/มารดาที่ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุ มารดาที่เป็นหม้ายได้รับการดูแลส่ง เสียจากบุตรมากที่สุดและมากกว่าบิดาที่เป็นหม้าย แต่บิดา/มารดาที่ยังอยู่กินกันได้รับการดูแลส่ง เสียจากบุตรมากกว่าบิดา/มารดาที่หย่า แยก หรือ เลิกกิน บิดา/มารดาที่ไม่ทำงานได้รับการดูแลส่ง เสียจากบุตรมากกว่าบิดา/มารดาที่ทำงาน แต่บิดา/มารดาที่ทำงานนอกภาค เกษตรดูเหมือนจะได้รับการดูแลส่ง เสีย น้อยที่สุด ที่ เป็น เช่นนี้ น่าจะ เนื่องจากบิดา/มารดาที่ไม่ทำงานอาจต้องการความช่วยเหลือจากบุตรมากกว่าบิดา/มารดาทำงานซึ่งยังช่วยตัวเองได้อยู่ โดยเฉพาะบิดา/มารดาที่ทำงานนอกภาค เกษตรน่าจะอยู่ในภาวะทาง เศรษฐกิจและสังคมดีกว่าบิดา/มารดาที่ทำงานในภาค เกษตร บิดา/มารดาในกลุ่มแรกจึงอาจไม่ได้ต้องการความช่วยเหลือจากบุตร เท่ากับบิดา/มารดาในกลุ่มหลัง

โดยรวมแล้ว คนหนุ่มสาวไทยมีประสบการณ์ในการ เกื้อหนุนบิดา/มารดาพอสมควร ระดับการให้การดูแลส่ง เสียบิดา/มารดาผันแปรตามลักษณะภูมิหลังของบุตรและของบิดา/มารดา และขึ้นอยู่กับขั้นตอนชีวิตของบุตรว่าจะอยู่ในภาวะที่สามารถให้การ เกื้อหนุนบิดา/มารดาได้หรือไม่ กับขึ้นอยู่กับขั้นตอนชีวิตของบิดา/มารดาว่าอยู่ในระยะที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุตรหรือไม่ เช่น สูงอายุ ไม่ทำงานแล้ว หรือไม่มีคู่สมรส เป็นต้น

ตารางที่ 3.8ข. การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประสบการณ์การดูแลงเสีย บิดา/มารดา จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดา/มารดา

ลักษณะภูมิหลัง ของบิดา/มารดา	การดูแลงเสียบิดา				การดูแลงเสียมารดา			
	ยังให้การ				ยังให้การ			
	เกือบ ทั้งหมด	เคยให้	ไม่เคย	รวม	เกือบ ทั้งหมด	เคยให้	ไม่เคย	รวม
อายุของบิดา/มารดา								
บิดา/มารดา <60	73.5	1.6	24.9	100	79.7	1.1	19.1	100
บิดา/มารดา >60	86.7	0.9	12.4	100	93.0	0.5	6.5	100
สถานภาพสมรสของบิดา และมารดา								
อยู่กินกัน หม้าย	81.1	1.1	17.8	100	81.7	1.1	17.2	100
หย่า แยก เลิกกัน	75.6	2.9	21.4	100	90.3	0.7	9.0	100
	55.8	0.5	43.7	100	78.7	-	21.3	100
อาชีพของบิดา/มารดา								
ไม่ทำงาน	88.2	1.2	10.6	100	89.2	0.8	10.0	100
ทำในภาคเกษตร	81.2	1.2	17.6	100	83.7	0.7	15.6	100
ทำนอกภาคเกษตร	62.3	1.8	35.9	100	73.7	1.9	24.4	100
ผู้เป็นเจ้าของบ้าน								
บิดามารดา	77.9	1.3	20.7	100	81.3	1.0	17.7	100
ตนเองหรือคู่สมรส	85.9	0.9	13.2	100	91.6	0.8	7.6	100
พี่น้อง, ญาติอื่น	62.5	0.6	36.9	100	70.5	-	29.5	100
เช่า, อื่นๆ	63.3	3.7	33.0	100	73.4	1.5	25.1	100

เกี่ยวกับแบบของการดูแลส่งเสียที่ให้ ตารางที่ 3.9 แสดงอัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา ข้อควรทราบคือ เนื่องจากคำถามข้อนี้เป็นคำถามเปิดและมีคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ จำนวนคำตอบที่ได้จะขึ้นอยู่กับวิธีการชั่งตวงของนักสำรวจซึ่งไม่ได้เป็นระบบเดียวกัน คำร้อยละที่แสดง (ซึ่ง เป็นร้อยละที่ให้การดูแลในแต่ละแบบที่คนหนุ่มสาวรายงาน) จึงน่าจะต่ำกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม สามารถจัดกลุ่มแบบของการดูแลส่งเสียที่ผู้ให้สัมภาษณ์รายงานได้ 7 กลุ่มคือ 1) กินอยู่ด้วยกัน 2) ให้เงิน (รวมการให้เงินใช้ เป็นราย เดือนหรือรายปีและการให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวและหรือใช้ในบ้าน) 3) ให้อาหารและหรือเสื้อผ้า 4) จ่ายค่ารักษาพยาบาล 5) เยี่ยมเยียน 6) ช่วยทำงานหรือช่วยในกิจการ และ 7) ดูแลยามเจ็บป่วย เป็นเรื่องควรทราบว่าคำตอบ "การกินอยู่ด้วยกัน" ซึ่งผู้ตอบรายงานนั้นมิได้มีค่านิยมอย่างชัดเจนเหมือน "การอยู่รวมบ้านเดียวกันระหว่างบิดามารดากับบุตร" ดังที่อธิบายมาแล้วข้างต้น ผู้ให้สัมภาษณ์อาจให้ความหมายคำตอบ "การกินอยู่ด้วยกัน" โดยคำนึงถึงความเป็นจริงในแง่ปฏิบัติมากกว่าทางทฤษฎี กล่าวคือ ผู้ให้สัมภาษณ์อาจไม่ได้หมายถึงว่าต้องอยู่บ้านเดียวกันจริงๆ แต่อาจมองว่าแม้อยู่แยกบ้านกันแต่อยู่บริเวณเดียวกันหรือใกล้กัน มีการรับประทานด้วยกันเป็นประจำ เหมือนหนึ่งอยู่ด้วยกันจึงรายงานว่ากินอยู่ด้วยกัน จากข้อมูลที่ได้มาจะเห็นว่ามีส่วนของคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่รวมบ้านเดียวกันกับบิดา/มารดาแต่รายงานว่ากินอยู่ด้วยกัน ขณะเดียวกันก็มีคนหนุ่มสาวบางรายที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาแต่ไม่ได้ตอบว่ากินอยู่ด้วยกัน แม้ว่าความไม่สอดคล้องของข้อมูลดังกล่าวส่วนหนึ่งอาจเป็นความคลาดเคลื่อนของข้อมูล แต่อีกส่วนหนึ่งก็อาจเป็นคำตอบจริงของผู้ตอบ นอกจากนี้ จะเห็นว่าร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกับบิดา/มารดาสูงกว่าร้อยละที่ตอบว่ากินอยู่ด้วยกันกับบิดา/มารดา (คือร้อยละ 50-51 เปรียบเทียบกับร้อยละ 38-42 ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะหนุ่มสาวที่อยู่กับบิดา/มารดาบางส่วนไม่ได้ส่งเสียหรือ เป็นผู้อุปถัมภ์ เกือบหมื่นบิดา/มารดา นอกจากนี้ เป็นที่เชื่อว่าคำตอบเกี่ยวกับแบบของการดูแลส่งเสียนี้บางคำตอบอาจคร่อมกัน เช่น การไม่ เยี่ยมเยียนอาจมีการนำเงินหรือสิ่งของไปให้ด้วย หรือการดูแลยามเจ็บป่วย นอกจากจะหมายถึงการพยาบาลแล้ว อาจหมายรวมถึงการจ่ายค่ารักษาพยาบาลด้วยก็ได้ แม้จะมีปัญหาต่างดังกล่าวดังกล่าว คำตอบเกี่ยวกับแบบของการดูแลส่งเสียที่คนหนุ่มสาวรายงานก็น่าจะเป็นข้อมูลที่สะท้อนถึงสภาวะของการดูแลส่งเสียบิดา/มารดาที่เป็นอยู่ในสังคมไทยได้อย่างคร่าวๆ

ตารางที่ 3.9 อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลเลี้ยงบิดา/มารดาแต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามแบบของการดูแลเลี้ยง และสถานที่อยู่ของบิดา/มารดา

แบบของการดูแลเลี้ยง	บิดา			มารดา		
	รวม	อยู่กิน	อยู่ที่	รวม	อยู่ด้วย	อยู่ที่
		กัน	อื่น		กัน	อื่น
กินอยู่ด้วยกัน	38.0	71.0	5.8	41.5	75.6	6.4
เยี่ยมเยียน	32.1	5.3	59.3	33.8	7.1	61.2
ให้เงิน*	20.8	11.7	29.9	25.4	13.4	37.5
ให้อาหารและหรือเสื้อผ้า	22.0	8.2	35.5	24.0	9.8	38.6
จ่ายค่ารักษาพยาบาล	8.2	6.2	10.2	10.1	7.9	12.2
ช่วยทำงาน	7.2	8.5	5.9	8.6	10.0	7.9
ดูแลยามเจ็บป่วย	7.6	8.3	6.9	9.4	9.7	9.1

- หมายเหตุ
- ตัวอย่างของการวิเคราะห์รวมเฉพาะผู้ที่บิดาหรือมารดามีชีวิตอยู่ซึ่งมี 1,370 ราย และ 1,701 ราย ราย (ถ่วงน้ำหนัก) ตามลำดับ
  - แต่ละแบบของการดูแลเลี้ยงรวม ผู้ที่ตอบว่า ดูแลทุกเรื่อง
  - ผู้ที่อยู่ด้วยกันกับบิดา/มารดา อาจไม่ได้ตอบว่า กินอยู่ด้วยกันก็ได้ จึงทำให้ค่าร้อยละที่ตอบว่า กินอยู่ด้วยกัน ต่ำกว่าร้อยละที่อยู่รวมบ้านเดียวกัน
- * รวมผู้ที่ตอบว่าให้เงินเป็นรายเดือน/ปี และให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวและหรือค่าใช้จ่ายในบ้าน

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยรวม นอกเหนือจากการกินอยู่ด้วยกันแล้ว แบบของการดูแลส่งเสริมที่คนหนุ่มสาว รายงานว่าให้บิดา/มารดามากที่สุดคือการ เยี่ยมเยียน รองลงมาได้แก่ ให้อาหารและเสื้อผ้า ให้เงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล ดูแลยามเจ็บป่วยและช่วยทำงาน การให้การดูแลส่งเสริมทุกแบบมีร้อยละ ที่ให้กันมารดาสูงกว่าที่ให้กันบิดา ทั้งนี้จะเป็นเพราะมารดาอาจต้องการความช่วยเหลือดูแลจาก บุตรมากกว่าบิดา อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือมีความแตกต่างในแบบของการดูแลส่งเสริมตาม สถานที่อยู่ของบิดา/มารดา กล่าวคือ คนหนุ่มสาวมีแนวโน้มจะให้เงิน อาหาร เสื้อผ้า เยี่ยมเยียน และจ่ายค่ารักษาพยาบาลแก่บิดา/มารดาที่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน มากกว่าบิดา/มารดาที่อยู่ด้วยกัน ขณะที่ คนหนุ่มสาวที่อยู่ด้วยกันกับบิดา/มารดาจะรายงานว่า กินอยู่ด้วยกัน ช่วยทำงาน และดูแลยามเจ็บป่วยมากกว่าซึ่งก็ไม่น่าแปลกใจ เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวอยู่ในวิสัยจะทำได้ง่ายกว่า การที่มีคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่กับบิดา/มารดา ประมาณร้อยละ 6 รายงานว่า กินอยู่ด้วยกันกับบิดา/มารดา ส่วนหนึ่งอาจเป็นความคลาดเคลื่อนของข้อมูล แต่อีกส่วนหนึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่า บิดา/มารดาที่อยู่ ที่อื่นเหล่านั้นอยู่ในบริเวณเดียวกันหรือละแวกใกล้เคียง ซึ่งในทางปฏิบัติก็เหมือนกับกินอยู่ด้วยกัน เพียงแต่แยกบ้านกันดังกล่าวนี้อาจมาแล้วยังต้น

ร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสริมแบบต่างๆแก่บิดา/มารดาแตกต่างกันพอสมควร ตามลักษณะ ของคนหนุ่มสาว (ตารางที่ 3.10ก.) ดังที่คาดหมาย อายุของคนหนุ่มสาวมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กับการให้การดูแลส่งเสริมทุกแบบ (ยกเว้นการกินอยู่ด้วยกันซึ่งลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้น) ที่เป็นเช่นนี้ เพราะยิ่งอายุมากขึ้นคนหนุ่มสาวน่าจะอยู่ในสถานะที่สามารถให้การดูแลส่งเสริมบิดา/มารดาได้ คือ ทำงาน สมรสมีครอบครัวของตนเอง ในขณะที่คนหนุ่มสาวที่อายุน้อยมักยัง เป็นโสดจึงยังอยู่กับ บิดา/มารดา มากกว่าคนหนุ่มสาวที่อายุมากกว่า คนหนุ่มสาวที่ยังเป็นโสดมีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสริมบิดา/มารดา เกือบทุกแบบ (ยกเว้นการอยู่กินด้วยกัน) ต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่สมรสหรือหม้าย หย่า แยก คนหนุ่มสาวชายและหญิงให้การดูแลส่งเสริมบิดา/มารดาแต่ละแบบไม่ต่างกันมาก ที่น่าสังเกต คือคนหนุ่มสาวหญิงมีแนวโน้มจะให้ อาหาร เสื้อผ้าแก่บิดา/มารดา มากกว่าคนหนุ่มสาวชาย ทั้งนี้อาจ เนื่องจากการทำอาหารหรือซื้อสิ่งของให้ เป็นกิจกรรมที่ผู้หญิงถนัดกว่าผู้ชาย ถ้าไม่นับกลุ่มที่เป็น ลูกคนเดียวแล้ว ร้อยละที่กินอยู่ด้วยกัน ช่วยทำงาน และดูแลยามเจ็บป่วยลดลงตามจำนวนพี่น้อง ที่เพิ่มขึ้น ส่วนร้อยละที่ให้เงิน ให้อาหาร เสื้อผ้า จ่ายค่ารักษาพยาบาล และเยี่ยมเยียนเพิ่มตาม จำนวนพี่น้อง

ตารางที่ 3.10ก. อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบุตร

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตร	แบบของการดูแลส่งเสียบิดา/มารดา													
	กินอยู่ด้วยกัน		ให้เงิน		ให้อาหาร และหรือ เสื้อผ้า		จ่ายค่ารักษา พยาบาล		เยี่ยม เยียน		ช่วยทำงาน		ดูแลยาม เจ็บป่วย	
					บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา
	บิดา	มารดา												
รวม	38.0	41.5	20.8	25.4	22.0	24.0	8.2	10.1	32.1	33.8	7.2	8.6	7.6	9.4
อายุ														
15-24	51.0	55.2	11.2	12.5	9.8	9.2	3.7	4.2	15.3	15.4	6.6	7.0	6.2	6.7
25-34	27.1	35.3	30.6	33.0	31.9	33.1	10.1	12.7	46.4	45.4	8.3	10.4	8.5	11.2
35-44	23.1	25.6	28.7	37.6	36.3	37.8	16.8	17.0	51.9	50.3	6.6	8.7	9.6	11.8
เพศ														
ชาย	38.5	40.5	20.2	25.1	19.8	21.9	8.7	11.2	30.4	33.7	6.3	8.1	7.4	9.8
หญิง	37.5	42.5	21.4	25.6	24.1	26.1	7.7	8.9	34.2	33.9	8.0	9.0	7.7	9.1
สถานภาพสมรส														
โสด	56.4	61.6	12.3	13.4	6.4	6.4	3.6	4.6	9.8	9.6	6.9	8.2	6.5	7.2
สมรส	22.6	28.1	26.8	33.1	34.0	34.9	12.0	13.9	50.7	49.8	7.1	8.8	8.1	10.8
หม้าย หย่า แยก	47.9	48.5	34.9	27.3	28.3	37.7	6.3	4.4	25.4	30.1	11.9	8.2	13.3	10.9

ตารางที่ 3.10ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตร	แบบของการดูแลส่งเสียบิดา/มารดา													
	กินอยู่ด้วยกัน		ให้เงิน		ให้อาหาร และหรือ เสื้อผ้า		จ่ายค่ารักษา พยาบาล		เยี่ยม เยียน		ช่วยทำงาน		ดูแลยาม เจ็บป่วย	
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา
จำนวนพื้นที่ของร่วมบิดามารดา														
0	36.1	60.4	15.1	19.7	4.9	14.2	5.3	9.8	29.7	22.7	8.0	12.0	2.0	7.0
1-2	46.9	46.3	15.7	22.0	15.7	16.7	6.9	9.0	23.1	26.8	8.2	9.0	12.4	12.3
3-4	41.0	47.0	18.1	24.3	18.0	19.3	7.2	7.1	25.2	26.9	7.5	8.7	6.8	8.8
5-6	33.9	36.0	21.9	27.0	23.5	28.4	9.1	13.0	35.1	39.2	8.6	10.3	6.9	10.1
7+	35.7	39.1	24.4	26.0	29.5	28.8	9.5	10.4	39.7	38.4	5.2	6.5	6.8	8.3
เขตที่อยู่อาศัย														
กทม.	28.2	33.3	23.0	27.9	10.0	13.3	3.1	5.6	31.7	33.6	4.6	6.7	4.1	5.6
เมืองอื่น	25.0	31.8	26.4	32.7	17.1	16.8	4.7	10.6	25.9	29.2	1.4	5.7	2.1	6.6
ชนบท	40.6	43.6	20.0	24.3	24.2	26.3	9.3	10.7	32.9	34.2	8.0	9.1	8.6	10.3

ตารางที่ 3.10ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตร	แบบของการดูแลส่งเสียบิดา/มารดา													
	กินอยู่ด้วยกัน		ให้เงิน		ให้อาหาร และหรือเสื้อผ้า		จ่ายค่ารักษา พยาบาล		เยี่ยม เยียน		ช่วยทำงาน		ดูแลยาม เจ็บป่วย	
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา
การศึกษา														
ไม่มีการศึกษาหรือ														
ต่ำกว่า ป.4	23.5	19.6	30.6	32.5	22.9	23.2	10.5	8.1	52.5	48.7	4.2	2.4	10.2	6.8
ประถมศึกษา	40.3	44.0	21.8	26.5	25.4	27.4	9.0	11.1	33.9	35.6	7.0	8.9	7.1	9.7
มัธยมศึกษาหรือ														
สูงกว่า	33.2	37.7	15.5	19.6	10.2	11.6	5.0	6.7	22.5	23.0	8.3	9.0	8.4	9.1
ภาษา														
ไทยกลาง	33.9	36.6	21.3	24.5	14.8	18.0	5.9	7.9	32.7	35.4	6.8	8.2	5.6	7.2
เหนือ	42.9	43.7	25.4	28.6	28.4	28.6	12.9	12.1	50.2	49.7	16.9	16.0	19.6	21.0
อีสาน ลาว	46.5	49.6	18.1	25.3	26.1	27.6	8.4	11.8	30.0	30.2	3.2	5.7	5.3	7.5
ใต้	21.1	29.4	21.9	25.6	29.2	30.7	9.9	10.9	20.7	23.8	5.5	8.3	5.4	8.5
อื่นๆ	56.3	58.2	14.7	22.0	17.2	21.2	6.9	8.1	17.9	18.4	9.0	8.1	6.9	8.1

ตารางที่ 3.10ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง ของบุตร	แบบของการดูแลเลี้ยงบิดา/มารดา													
	กินอยู่ด้วยกัน		ให้เงิน		ให้อาหาร และหรือเสื้อผ้า		จ่ายค่ารักษา พยาบาล		เยี่ยม เยียน		ช่วยทำงาน		ดูแลยาม เจ็บป่วย	
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา
อาศัยในครอบครัว														
ไม่หา	29.0	30.9	6.0	11.9	5.9	10.8	2.1	4.6	16.4	20.8	5.9	6.8	4.5	6.1
หาในภาคเกษตร	43.1	45.0	20.0	23.5	28.4	28.9	10.3	11.2	35.9	36.7	7.6	8.4	8.1	9.8
หาในภาคอื่น	34.1	41.7	33.4	38.0	20.6	23.3	8.5	11.5	36.6	36.8	7.2	10.0	8.7	11.0
ตนเองมีส่วนให้เงิน เป็น ค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่ เลยหรือให้ค่า														
กว่าครึ่ง	43.8	46.9	17.0	20.0	16.0	17.7	5.8	6.9	22.6	23.5	7.7	8.4	6.8	7.4
ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า	29.0	34.4	26.1	31.8	30.5	31.8	12.0	14.2	46.7	46.8	6.4	8.7	8.7	12.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การที่คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาสูงกว่ารายงานว่ามี การให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดา แบบต่าง (ยกเว้นการกินอยู่ด้วยกัน) ต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาค่ำกว่า น่าจะเป็นเพราะคนหนุ่มสาวเหล่านี้มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสังคมที่ดี บิดา/มารดาจึงอาจไม่ต้องการ การดูแลส่งเสียจากบุตร

บุตรในเมืองคู เหมือนจะให้ เงินแก่บิดา/มารดาในสัดส่วนที่สูงกว่าว่าบุตรในชนบท แต่กินอยู่ด้วยกัน ให้ อาหาร เสื้อผ้า และจ่ายค่ารักษาพยาบาล เยี่ยมเยียน ช่วยทำงานและดูแลยาม เจ็บป่วยแก่บิดา/มารดาต่ำกว่าบุตรในชนบท ส่วนหนึ่งน่าจะเป็น เพราะบุตรที่อยู่ใน เมืองบางส่วน มาจากชนบทและมีจะทำงานนอกภาค เกษตรอยู่ห่างไกลจากบิดา/มารดา แบบของการดูแลส่งเสีย ที่ทำได้ง่ายที่สุด คือการให้เงิน ขณะที่ในชนบทบิดา/มารดามักจะอยู่ไม่ไกลจากบุตร การนำอาหาร เสื้อผ้าไปให้ เยี่ยมเยียน ช่วยงานหรือดูแลยาม เจ็บป่วยทำได้ง่ายกว่า ข้อมูลการให้การส่งเสีย เสียงคูบิดา/มารดาแต่ละแบบตามอาชีพของคนหนุ่มสาวสนับสนุนคำอธิบายดังกล่าว บุตรที่ไม่ทำงาน มักไม่อยู่ในภาวะจะให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาไม่ว่าจะ เป็นการดูแลส่งเสียแบบใด คนหนุ่มสาว ที่ทำงานในภาค เกษตรมีแนวโน้มจะให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแต่ละแบบ (ยกเว้นการให้เงิน) สูงกว่าหรือใกล้เคียงคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาค เกษตร

แบบของการดูแลส่งเสียแตกต่างกันตามภาษาพูดของคนหนุ่มสาว ถ้าไม่นับคนหนุ่มสาว ที่พูดภาษาอื่นา คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาวดูแลส่งเสียบิดา/มารดาด้วยการกินอยู่ด้วยกัน มากที่สุด ขณะที่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้ต่ำสุด การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาด้วยการให้เงิน จ่าย ค่ารักษาพยาบาล เยี่ยมเยียน ช่วยทำงาน และดูแลยามเจ็บป่วย เป็นแบบการดูแลส่งเสียที่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือให้แก่บิดา/มารดา มากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลางหรือเหนือ หรือ อีสาน ลาว หรือใต้ การให้อาหารและเสื้อผ้าเป็นแบบของการดูแลส่งเสียบิดา/มารดาที่รายงาน มากที่สุดในคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้ รองลงมาคือคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ อีสานหรือลาว และ อื่นา

การจะให้การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนบิดา/มารดาได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของ บุตรที่จะให้การอุปถัมภ์เกื้อหนุน โดยเฉพาะความสามารถทาง เศรษฐกิจ ซึ่งแสดงด้วยการทำงาน การมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน การเป็นเจ้าของบ้าน เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับ ความต้องการการช่วยเหลือของบิดา/มารดา ซึ่งอาจสะท้อนจากสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ของบิดา/มารดาเอง (เช่นการทำงานหรือการเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว) จะเห็นว่าคนหนุ่มสาวที่มีอิสระทาง เศรษฐกิจ (คือมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านครั้งหนึ่งหรือมากกว่า) คน

หนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน มีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแต่ละแบบ (ยกเว้นการกินอยู่ด้วยกัน) สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทาง เศรษฐกิจคือไม่มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือให้ต่ำกว่าครึ่ง หรือไม่ได้เป็นเจ้าของบ้าน และหนุ่มสาวที่บิดา/มารดาเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวหรือทำงาน ไม่ว่าจะ เป็นในภาค เกษตรหรือนอกภาค เกษตรจะมีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแต่ละแบบ (ไม่นับการกินอยู่ด้วยกัน) ต่ำกว่ากลุ่มที่บิดา/มารดาไม่เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวหรือไม่ทำงาน กล่าวคือ กลุ่มบิดา/มารดากลุ่มหลังน่าจะต้องการความช่วยเหลือเหลือจากบุตรมากกว่าและดูเหมือนจะได้ความช่วยเหลือมากกว่ากลุ่มที่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

หนุ่มสาวที่บิดามารดา เป็นผู้สูงอายุ รายงานว่าให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดาแต่ละแบบ (ยกเว้นการกินอยู่ด้วยกัน) สูงกว่าหนุ่มสาวที่บิดามารดา ยังไม่ได้ อยู่ในวัยสูงอายุ (ตารางที่ 3.10ข.) การที่ร้อยละที่กินอยู่ด้วยกันในกลุ่มที่บิดา/มารดา เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวหรือเป็นเจ้าของบ้าน สูงกว่ากลุ่มที่บิดา/มารดาไม่ เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัวหรือไม่ได้ เป็นเจ้าของบ้าน หรือ เป็นผู้สูงอายุ ชี้แนะว่า การกินอยู่ด้วยกัน น่าจะไม่ใช่การอุปถัมภ์เกื้อหนุนจากบุตรด้านเดียว แต่น่าจะ เป็นการแลกเปลี่ยนการอุปถัมภ์เกื้อหนุนทาง เศรษฐกิจและสังคมระหว่างบุตรกับบิดามารดา กล่าวคือบิดามารดาอาจให้ที่อยู่อาศัยแก่บุตรอาจให้การดูแลทางกายและจิตใจ เช่น ยามเจ็บป่วย

แบบของการให้การดูแลส่งเสียบิดา/มารดา แตกต่างกันพอสมควรตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา (ตารางที่ 3.10ข.) คนหนุ่มสาวที่บิดามารดา ยังอยู่กินกันมีร้อยละที่รายงานว่ากินอยู่ด้วยกันกับบิดา/มารดา ช่วยทำงาน และดูแลยามเจ็บป่วย สูงกว่ากลุ่มที่บิดามารดา เป็นหม้ายหรือหย่า หรือแยกกัน เป็นที่น่าสังเกตว่า คนหนุ่มสาวที่บิดามารดา เป็นหม้ายให้การดูแลด้วยการกินอยู่ กับมารดาสูงกว่าบิดาถึงสามเท่า บุตรมีแนวโน้มจะให้เงิน เยี่ยมเยียน จ่ายค่ารักษาพยาบาลแก่บิดามารดาที่เป็นหม้าย มากกว่าบิดามารดาที่ยังอยู่ด้วยกัน หรือหย่า หรือแยกกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็น เพราะบิดามารดาที่เป็นหม้ายมีความต้องการการช่วยเหลือทั้งด้านวัตถุและจิตใจจากบุตรมากกว่า บิดามารดาที่ยังมีคู่ บุตรมีแนวโน้มจะให้อาหารและเสื้อผ้าแก่บิดามารดาที่เป็นหม้าย หย่า แยก มากกว่าบิดามารดาที่ยังอยู่ด้วยกัน

และเป็นไปตามที่คาดหวัง บิดา/มารดาที่ไม่ได้อยู่ด้วยกันได้รับเงิน อาหาร เสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล เยี่ยมเยียน จากบุตรมากกว่าบิดา/มารดาที่อยู่ด้วยกันอย่างชัดเจน ขณะที่บิดา/มารดาที่อยู่บ้าน เดียวกันมีแบบของการดูแลส่งเสียที่เด่นคือ การกินอยู่ด้วยกัน ช่วยทำงานและดูแลยามเจ็บป่วย

ตารางที่ 3.10ข. อัตราส่วนร้อยละให้การดูแลเลี้ยงบิดา/มารดาแต่ละแบบของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของบิดา/มารดา

ลักษณะภูมิหลัง ของบิดา/มารดา	แบบของการดูแลเลี้ยงบิดา/มารดา													
	กินอยู่ด้วยกัน		ให้เงิน		ให้อาหาร และหรือเสื้อผ้า		จ่ายค่ารักษา พยาบาล		เยี่ยมเยียน		ช่วยทำงาน		ดูแลยาม เจ็บป่วย	
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา
อายุของบิดา/มารดา														
<60	43.3	43.1	15.5	20.6	16.5	19.0	5.5	7.8	26.1	28.2	7.3	7.7	6.7	7.6
>60	30.3	38.4	28.9	35.1	29.7	33.7	12.3	14.6	41.2	45.0	7.1	10.3	9.1	13.2
สถานภาพสมรสของบิดามารดา														
อยู่กินกัน	41.9	42.6	21.0	21.5	21.2	21.3	7.8	8.0	30.7	30.6	7.8	7.8	8.5	8.5
หม้าย	28.6	39.7	23.0	33.6	17.9	30.2	11.0	13.6	41.2	40.0	4.7	9.6	5.0	11.4
หย่า แยก เลิกกัน	11.0	41.2	13.0	25.0	28.6	23.1	3.8	12.2	33.5	38.1	5.2	12.6	2.4	10.6
บิดา/มารดาเป็นหลัก ในการหาเลี้ยงครอบครัว หรือไม่														
ไม่เป็น	30.2	34.5	24.8	29.6	27.9	28.5	10.1	11.5	42.0	40.0	7.3	9.0	8.2	10.2
เป็น	58.4	71.0	10.8	7.4	7.4	5.7	3.4	4.1	7.7	8.0	6.9	6.7	6.1	6.5

ตารางที่ 3.10ข. (ต่อ)

		แบบของการดูแลส่งเสริมบิดา/มารดา													
ลักษณะภูมิหลัง ของบิดา/มารดา	กินอยู่ด้วยกัน		ให้เงิน		ให้อาหาร และหรือเสื้อผ้า		จ่ายค่ารักษา พยาบาล		เยี่ยม เยียน		ช่วยทำงาน		ดูแลยาม เจ็บป่วย		
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	
	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	บิดา	มารดา	
อาชีพของบิดา/มารดา															
ไม่ทำงาน	33.6	36.5	30.8	34.2	32.2	30.8	14.7	13.3	44.1	43.0	7.6	9.0	10.1	11.0	
ทนายภาคเกษตร	42.2	44.4	19.1	21.1	22.8	21.9	7.5	8.6	30.9	29.7	7.6	7.8	8.1	8.4	
ทนายนอกภาคเกษตร	31.2	43.6	14.9	19.1	9.1	15.9	3.3	7.4	24.1	26.4	5.5	10.4	3.6	9.5	
เจ้าของบ้าน															
บิดา-มารดา	60.0	65.6	13.9	15.4	11.5	11.3	6.0	7.1	14.9	14.0	7.5	8.4	7.1	8.4	
ตนเอง/คู่สมรส	11.5	16.5	29.5	36.2	42.2	43.4	13.8	14.9	58.3	58.5	8.2	9.2	10.5	12.0	
พี่น้อง ญาติอื่น	21.8	30.0	20.5	25.3	13.6	15.0	3.7	6.2	32.8	27.1	5.0	8.9	4.3	9.5	
เช่า, ถิ่นา	13.0	21.3	28.8	32.6	12.7	15.3	4.4	8.8	38.4	40.5	3.2	6.7	1.7	5.1	
สถานที่อยู่ของบิดา/มารดา															
อยู่ด้วยกัน	71.0	75.6	11.7	13.4	8.2	9.8	6.2	7.9	5.3	7.1	8.5	10.0	8.3	9.7	
อยู่ทีอื่น	5.3	6.4	29.9	37.5	35.5	38.6	10.2	12.2	59.3	61.2	5.9	7.0	6.9	9.1	

3.2 การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ

ในส่วนนี้จะบรรยายถึงประสบการณ์การดูแลส่งเสียหรืออุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดที่สูงอายุ (ซึ่งมิใช่บิดามารดา) ของคนหนุ่มสาว การสำรวจ ADULT ตามผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนว่ามีญาติใกล้ชิดที่สูงอายุหรือไม่ ถ้ามี มีจำนวนกี่คน และญาติใกล้ชิดสูงอายุแต่ละคนนั้น มีความสัมพันธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์อย่างไร อยู่ที่ไหน เพศอะไร อายุเท่าไร ผู้ให้สัมภาษณ์เคยดูแลส่งเสียญาติแต่ละคนที่ระบุนั้นอย่างไรเป็นประจำหรือไม่ ถ้าให้ ให้แบบใดบ้าง บ่อยครั้งเท่าไร เป็นต้น ข้อมูลต่างๆที่รวบรวมมาข้างต้น สามารถนำมาศึกษาและวิเคราะห์ถึงการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุอื่นๆของคนหนุ่มสาวไทยได้

เนื่องจากคำถามเกี่ยวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุนี้เป็นคำถาม เปิดผู้ตอบจะเป็นผู้ขี้นาม "ความเป็นญาติใกล้ชิด" และการเป็น 'ผู้สูงอายุ' เอง ดังนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนญาติใกล้ชิดสูงอายุที่ผู้ให้สัมภาษณ์รายงานจึงเป็นคำตอบแบบอัตวิสัย ซึ่งอาจมีปัญหาคงความคลุมเครือของคำนิยามที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนใช้ในการกำหนดความเป็นญาติใกล้ชิดและการเป็นผู้สูงอายุ ผลของการสำรวจพบว่า โดยรวมร้อยละ 67 ของคนหนุ่มสาว (ไม่ถ่วงน้ำหนัก) รายงานว่ามีญาติใกล้ชิดที่สูงอายุอย่างน้อย 1 คน (คิดเป็นจำนวนญาติสูงอายุที่รายงาน 2,762 คน) และในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ ร้อยละ 44 (ไม่ถ่วงน้ำหนัก) มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 1 คน ร้อยละ 32 มี 2 คน ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 25 มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 3 คนหรือมากกว่า ตารางที่ ก.8 แสดงการกระจายร้อยละที่ถ่วงน้ำหนักของประชากรอายุ 15-44 ปีตามจำนวนญาติใกล้ชิดสูงอายุที่รายงานว่ามีจำแนกตามเพศของคนหนุ่มสาว ผลที่ถ่วงน้ำหนักแตกต่างจากไม่ถ่วงน้ำหนักเล็กน้อย จำนวนญาติใกล้ชิดที่สูงอายุที่คนหนุ่มสาวรายงาน นอกจากจะขึ้นอยู่กับคำนิยามของความเป็นญาติใกล้ชิดและความเป็นผู้สูงอายุซึ่งแตกต่างกันผู้ตอบแต่ละคนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการชั่งถามของนักสำรวจ จะเห็นว่าแม้คำนิยามทั่วไปที่ใช้กำหนดความเป็นผู้สูงอายุในสังคมไทยและในการศึกษานี้ คืออายุ 60 ปีหรือสูงกว่า แต่จากข้อมูลอายุของญาติใกล้ชิดแต่ละคนที่คนหนุ่มสาวรายงาน พบว่ายังมีจำนวนญาติใกล้ชิดสูงอายุที่รายงานจำนวนมาก จะมีแนวโน้มว่าคนหนุ่มสาวจะไม่ทราบอายุของญาติใกล้ชิดสูงอายุลำดับหลังๆ ประมาณร้อยละ 1 ของหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 1 คน ไม่ทราบอายุของญาติใกล้ชิดสูงอายุคนที่ 1 ระดับการไม่ทราบอายุของญาติใกล้ชิดสูงอายุนี้ เพิ่มเป็นร้อยละ 4 สำหรับญาติใกล้ชิดสูงอายุคนที่ 4 ในคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 4 คน (ไม่ได้แสดงตารางข้อมูล) นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราส่วนร้อยละที่รายงานอายุของญาติใกล้ชิดสูงอายุว่ามีอายุต่ำกว่า 60 ปีเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนตามลำดับที่หรือจำนวนญาติใกล้ชิดสูงอายุที่มี กล่าวคือเพิ่มจากร้อยละ 24 สำหรับญาติใกล้ชิดสูงอายุที่คนที่ 1 เป็น

ร้อยละ 57 สำหรับญาติใกล้ชิดสูงอายุนที่ 5 และร้อยละที่รายงานอายุของญาติใกล้ชิดสูงอายุนแต่ละคนว่ามีอายุต่ำกว่า 60 ปี ไม่แตกต่างกันมากตามอายุของคนหนุ่มสาว (ดูตารางที่ ก.9)

ข้อมูลในตารางที่ ก.10 แสดงว่ามีเพียงร้อยละ 56 ของคนหนุ่มสาวมีญาติใกล้ชิดสูงอายุนที่อายุ 60 ปีหรือสูงกว่า ขณะที่ผลจากการรายงานโดยคนหนุ่มสาวซึ่งให้คำนิยามความเป็นญาติใกล้ชิดสูงอายุนเอง พบว่ามีถึงร้อยละ 70 ของคนหนุ่มสาวทั้งหมด ผลการวิจัยนี้ชี้แนะว่าคนหนุ่มสาวไทยไม่น้อย นิยามความเป็นผู้สูงอายุน โดยไม่ได้ใช้การมีอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า แต่อาจมีลักษณะอื่นหรือความสัมพันธ์อื่นระหว่างบุคคลที่คนหนุ่มสาวไทยใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความเป็นผู้สูงอายุน เพราะมีญาติที่อายุต่ำกว่า 60 ปีไม่น้อยของคนหนุ่มสาวไทยที่ถูกจัดว่าเป็นผู้สูงอายุนตามความคิดของคนหนุ่มสาวเอง

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุนในส่วนนี้ จะนำเสนอทั้งญาติใกล้ชิดสูงอายุน ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีหรือมากกว่า กับญาติใกล้ชิดสูงอายุน (ซึ่งอาจมีอายุไม่ถึง 60 ปี) ตามการรายงานของคนหนุ่มสาว จำนวนคนหนุ่มสาวตัวอย่างในกลุ่มแรก จะมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มหลัง จำนวนญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่าสามารถถูกแยกกลุ่มได้โดยมีอายุนของญาติใกล้ชิดสูงอายุนที่คนหนุ่มสาวรายงานเป็นตัวกำหนด แต่เนื่องจากคำนิยามของผู้สูงอายุนในการวิจัยนี้ คือผู้ที่มีอายุ 60 ปีหรือมากกว่า การตีความผลการศึกษาเกี่ยวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุน จะใช้ข้อมูลจากกลุ่มญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่าเป็นหลัก

นอกจากนี้ แม้ว่าจำนวนญาติใกล้ชิดสูงอายุนมากที่สุดที่คนหนุ่มสาวรายงาน จะมีถึง 9 คนขึ้นไป แต่ในการลงรหัสข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุนแต่ละคนนั้น ลงรหัสถึงลำดับที่ 5 เท่านั้น เนื่องจากว่ามีคนหนุ่มสาวที่รายงานว่ามีญาติใกล้ชิดสูงอายุนจำนวน 6 คนขึ้นไปเพียงประมาณร้อยละ 1 เท่านั้น และการเสนอผลการวิเคราะห์การเกี่ยวพันญาติใกล้ชิดสูงอายุนนี้เป็นการศึกษาโดยให้คนหนุ่มสาวเป็นฐานในการวิเคราะห์ ผลที่ได้เกี่ยวกับภาพของญาติใกล้ชิดสูงอายุนอย่างน้อย 1 คนของคนหนุ่มสาว จึงไม่น่าจะถูกกระทบจากการไม่ได้รวมญาติใกล้ชิดสูงอายุนลำดับ 6 และสูงกว่าเท่าใดนัก

ก. การอยู่อาศัยของญาติใกล้ชิดสูงอายุน

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่อยู่ของญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ และญาติใกล้ชิดสูงอายุนแต่ละคนแสดงในภาคผนวก (ตารางที่ ก.11 และ ก.12 ตามลำดับ) ซึ่งแบ่งสถานที่อยู่ของญาติใกล้ชิดสูงอายุนออกเป็น 4 กลุ่มคือ (ก) อยู่ในบ้านเดียวกัน (ข) อยู่ยหมู่บ้านหรือเขตเดียวกัน (ค) อยู่จังหวัดเดียวกัน (อยู่ยหมู่บ้านสำหรับในเขตชนบท และอยู่นอกเขต/ตำบลสำหรับในเขตเมือง) และ (ง) อยู่ที่ยื่น ผลในตารางดังกล่าว แสดงว่าในทุกสำดับที่ของญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ หรือญาติใกล้ชิด

สูงอายุร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกันมีต่ำสุด และร้อยละที่อยู่หมู่บ้านหรือ เขตเดียวกันมีสูงกว่าร้อยละที่อยู่จังหวัดเดียวกันและที่อยู่อื่นเล็กน้อย

เนื่องจากระดับของการให้การอุปถัมภ์ เกื้อหนุนแก่ญาติสูงอายุ ส่วนหนึ่งน่าจะเกี่ยวข้องกับ ความใกล้เคียงที่ญาติผู้นั้นอยู่ เปรียบเทียบกับคนหนุ่มสาว การอยู่ด้วยกันหรือใกล้กันให้ภาพสะท้อน และเข้าใจง่าย ดังนั้น การเสนอผลการวิจัยจึงใช้ร้อยละที่อยู่บ้านเดียวกัน หรือที่อยู่ในหมู่บ้านหรือ เขตเดียวกันเป็นตัวชี้วัด

ตารางที่ 3.11ก. แสดงอัตราส่วนร้อยละอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน และที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือ เขตเดียวกันกับญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีและสูงกว่าอย่างน้อย 1 คนของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ตัวอย่างของการศึกษาในตารางนี้รวมเฉพาะคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่าอย่างน้อย 1 คนเท่านั้น ส่วนตารางที่ 3.11ข. แสดงแบบแผนการอยู่อาศัยกับญาติใกล้ชิดสูงอายุเช่นกัน ต่างกันที่ว่าญาติใกล้ชิดสูงอายุของตารางที่ 3.11ข. นี้จะมีอายุต่ำกว่า 60 ปีก็ได้ ผลการวิจัยแสดงว่า ในคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า ร้อยละ 16 อยู่ในบ้านเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุอื่น อีกร้อยละ 42 อยู่ในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกัน และที่เหลือญาติใกล้ชิดสูงอายุอยู่ห่างไกลออกไป ทุกกลุ่มภูมิหลังจะมีร้อยละที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ 60 ปีหรือมากกว่าอย่างน้อย 1 คน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกันมากกว่าอยู่ในบ้านเดียวกัน ยกเว้นกลุ่มคนหนุ่มสาวที่ญาติพี่น้องอื่น เป็นเจ้าของบ้านซึ่งตนเองอาศัยอยู่

ร้อยละที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่าอย่างน้อย 1 คน อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน หรือในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน แตกต่างกันตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว แบบแผนการอยู่อาศัยกับญาติใกล้ชิดสูงอายุตามอายุของคนหนุ่มสาวนี้คล้ายกับการอยู่อาศัยกับบิดามารดา กล่าวคือ อายุของคนหนุ่มสาวมีความสัมพันธ์ไปทางลบกับร้อยละที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีและมากกว่าอย่างน้อย 1 คน แต่สัมพันธ์ทางบวกกับร้อยละที่อยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุ

คนหนุ่มสาวหญิง มีร้อยละที่อยู่ในบ้านเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุสูงกว่าคนหนุ่มสาวชาย คนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า หรือแยก มีร้อยละที่อยู่ในบ้านเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่เป็นโสด หรือหม้าย (ร้อยละ 24 เปรียบเทียบกับร้อยละ 16) แต่คนหนุ่มสาวกลุ่มหลังมีร้อยละที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันกับญาติใกล้ชิดสูงอายุ สูงกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มแรก

คนหนุ่มสาวที่ไม่มีพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเพียง 1-2 คน มีแนวโน้มจะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุมากกว่า แต่จะอยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุใกล้เคียงกับคนหนุ่มสาวกลุ่มอื่น

ตารางที่ 3.11ก. ในกลุ่มหม่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่าอย่างน้อย 1 คน อัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+อย่างน้อย 1 คนอาศัยในบ้านเดียวกัน และอัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คนอยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหม่มสาวและของบิดา/มารดา

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน	% ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คน:	
		อยู่ในบ้านเดียวกัน	อยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน*
รวม	1,188	16.1	41.5
อายุ			
15-24	510	18.9	39.7
25-34	358	15.9	39.7
35-44	321	11.8	46.5
เพศ			
ชาย	615	13.8	40.9
หญิง	574	18.6	42.2
สถานภาพสมรส			
โสด	457	16.0	42.2
สมรส	699	15.8	42.1
หม้าย หย่า แยก	32	23.8	20.9
พี่น้องรวมบิดามารดา			
0	36	27.5	44.6
1-2	163	20.2	39.1
3-4	320	15.0	39.7
5-6	314	15.3	39.3
7+	338	14.2	45.2
เขตที่อยู่อาศัย			
กทม.	120	19.8	12.9
เมืองอื่น	77	14.5	10.5
ชนบท	992	15.8	47.4

ตารางที่ 3.11ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน	% สุชาติภักดีอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คน:	
		อยู่ในบ้าน เดียวกัน	อยู่นอกบ้าน/ เขตเดียวกัน*
การศึกษา			
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	52	9.5	36.7
ประถมศึกษา	888	16.1	44.2
มัธยมศึกษา	248	17.5	32.9
ภาษา			
ไทยกลาง	455	17.4	37.1
เหนือ	141	19.6	36.5
อีสาน ลาว	406	13.3	51.7
ใต้	156	16.9	36.7
อื่นๆ	31	13.2	21.5
อาชีพในรอมปี			
ไม่ทำ	201	21.5	31.7
ทำในภาคเกษตร	684	16.0	49.6
ทำนอกภาคเกษตร	302	12.7	30.0
ตนเองมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่			
ไม่เคยหรือต่ำกว่าครึ่ง	651	18.6	38.8
ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า	527	13.3	45.7
อายุบิดา/มารดา			
<60	639	17.2	42.2
>60	424	13.1	41.5
ไม่มีชีวิตแล้ว	113	17.5	38.1
สถานภาพสมรสของบิดามารดา			
อยู่กินกัน	641	13.9	43.0
หย่า (คู่สมรสตาย)	492	17.8	40.2
หย่า แยก เลิกกัน	52	26.7	31.5

ตารางที่ 3.11ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน	% ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คน:	
		อยู่ในบ้าน เดียวกัน	อยู่ในหมู่บ้าน/ เขตเดียวกัน*
อาชีพของบิดา/มารดา			
ไม่ทำงาน	255	9.9	43.6
ทำในภาคเกษตร	593	15.8	47.1
ทำนอกภาคเกษตร	221	22.8	26.3
เจ้าของบ้าน			
บิดา-มารดา	568	16.9	44.0
ตนเอง/คู่สมรส	436	8.9	49.3
พี่น้อง ญาติอื่น	92	54.5	22.1
เช่า, อื่นๆ	83	7.5	10.0
ผู้เป็นหลักการในการ หาเลี้ยงครอบครัว			
บิดามารดา	386	11.6	37.7
ตนเอง	427	19.4	44.9
คู่สมรส	240	15.1	43.8
พี่น้อง ญาติอื่นๆ	109	32.3	34.0
ทุกคน	(17)	(9.1)	(30.8)
ผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายในครัวเรือน			
บิดามารดา	521	16.9	44.2
ตนเอง ²	378	9.8	45.9
คู่สมรส	186	15.6	37.8
พี่น้อง ญาติอื่นๆ	80	43.4	20.0
ทุกคน	(10)	(11.5)	(16.6)

หมายเหตุ: * ไม่รวมอยู่ในบ้านเดียวกัน

ตารางที่ 3.11ข. ในกลุ่มหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อย 1 คน อัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อย 1 คนอยู่ในบ้านเดียวกัน และอัตราส่วนร้อยละที่ญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อย 1 คนอยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว และของบิดามารดา

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน	% ญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อย 1 คน:	
		อยู่ในบ้านเดียวกัน	อยู่ในหมู่บ้าน/เขตเดียวกัน*
รวม	1,475	13.8	42.7
อายุ			
15-24	615	16.9	40.3
25-34	463	12.8	42.5
35-44	397	10.8	46.7
เพศ			
ชาย	757	11.9	43.3
หญิง	717	15.9	42.1
สถานภาพสมรส			
โสด	549	15.0	42.5
สมรส	877	13.0	43.7
หม้าย หย่า แยก	48	15.8	25.9
พี่น้องร่วมบิดามารดา			
0	45	23.6	43.7
1-2	198	17.9	43.8
3-4	386	13.7	38.9
5-6	377	13.0	40.1
7+	449	11.5	47.0
เขตที่อยู่อาศัย			
กทม.	146	17.8	14.3
เมืองอื่น	95	13.9	12.0
ชนบท	1,233	13.4	48.0

ตารางที่ 3.11ข. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน	% ญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อย 1 คน:	
		อยู่ในบ้าน เดียวกัน	อยู่ในหมู่บ้าน/ เขตเดียวกัน*
การศึกษา			
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	72	6.9	35.0
ประถมศึกษา	1,114	13.9	45.6
มัธยมศึกษา	289	15.5	33.4
ภาษา			
ไทยกลาง	534	15.7	37.3
เหนือ	202	14.3	39.7
อีสาน ลาว	520	11.3	53.1
ใต้	165	17.3	37.0
อื่นๆ	52	7.7	25.2
อาชีพในรบบปี			
ไม่ทำ	252	17.9	32.3
ทำในภาค เกษตร	858	13.7	50.7
ทำนอกภาค เกษตร	369	11.5	31.7
ตนเองมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่			
ไม่เลยหรือต่ำกว่าครึ่ง	796	16.2	38.2
ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า	666	11.3	48.8
อายุบิดา/มารดา			
<60	766	15.1	43.0
>60	544	11.0	43.4
ไม่มีชีวิตแล้ว	152	14.7	39.4

ตารางที่ 3.11ข. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน	% ญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อย 1 คน:	
		อยู่ในบ้าน เดียวกัน	อยู่ในหมู่บ้าน/ เขตเดียวกัน*
สถานภาพสมรสของบิดามารดา			
อยู่กินกัน	777	12.3	44.2
หม้าย (คู่สมรสตาย)	629	14.7	41.0
หย่า แยก เลิกกัน	64	23.0	38.1
อาชีพของบิดามารดา			
ไม่ทำงาน	323	8.4	44.8
ทำในภาคเกษตร	731	13.8	48.0
ทำนอกภาคเกษตร	262	19.8	27.7
เจ้าของบ้าน			
บิดา-มารดา	691	15.0	44.5
ตนเอง/คู่สมรส	575	7.4	50.3
พี่น้อง ญาติอื่น	101	50.4	23.9
เช่า, อื่นๆ	97	6.9	8.6
ผู้เป็นหลักการในการ หาเลี้ยงครอบครัว			
บิดามารดา	461	13.3	44.4
ตนเอง	534	10.2	47.3
คู่สมรส	316	15.4	38.7
พี่น้อง ญาติอื่น	131	28.3	34.0
ทุกคน	(21)	(12.1)	(24.9)
ผู้ตัดสินใจขึ้นสุดท้ายในครัวเรือน			
บิดามารดา	628	15.0	44.5
ตนเอง ²	476	8.1	48.0
คู่สมรส	252	12.7	39.0
พี่น้อง ญาติอื่น	92	40.2	20.6
ทุกคน	(14)	(8.6)	(21.4)

หมายเหตุ: * ไม่รวมอยู่ในบ้านเดียวกัน

ส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ ไม่ได้อยู่กับญาติเหล่านั้น ร้อยละ 20 ของคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ร้อยละ 13 มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนอาศัยในเขตเดียวกัน ขณะที่คนหนุ่มสาวในชนบทนั้นตรงกันข้าม เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49) ของคนหนุ่มสาวในชนบทที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีและมากกว่า อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันกับญาติใกล้ชิดสูงอายุนั้น ร้อยละ 16 อยู่ในบ้านเดียวกัน

เป็นที่น่าสนใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาประถมศึกษาหรือสูงกว่า มีแนวโน้มจะอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันกับญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่าอย่างน้อย 1 คน มากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาดต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 44 ของคนหนุ่มสาวที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนอยู่ในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกันกับญาติใกล้ชิดสูงอายุ ซึ่งสูงกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาดต่ำกว่าประถมศึกษา 4 และคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

ร้อยละที่อยู่ในบ้านเดียวกัน และร้อยละที่อยู่ในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกันกับญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่า แตกต่างกันตามภาษาพูดของคนหนุ่มสาว คนหนุ่มที่พูดภาษาลาวหรืออีสาน มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอยู่ใกล้กันมากกว่า แต่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอยู่ในบ้านเดียวกันน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลาง หรือเหนือ หรือใต้

คนหนุ่มสาวที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตร ร้อยละ 50 อยู่ในหมู่บ้านเดียวกับญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่า อีกร้อยละ 16 อยู่ในบ้านเดียวกัน ขณะที่คนหนุ่มสาวที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร มีร้อยละที่อยู่ในบ้านเดียวกัน หรืออยู่ในเขตเดียวกัน ค่าที่สุดคือร้อยละ 13 และร้อยละ 30 ตามลำดับ

คนหนุ่มสาวที่ตนเองไม่มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือให้ต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง กลับมีร้อยละที่อยู่ในบ้านเดียวกันกับญาติใกล้ชิดสูงอายุ สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านครึ่งหนึ่งขึ้นไป คนหนุ่มสาวกลุ่มแรกนั้น น่าจะอยู่กับญาติใกล้ชิดสูงอายุ ในฐานะเป็นผู้ได้รับการอุปถัมภ์ เกือบหมดจากญาติใกล้ชิดสูงอายุ

คนหนุ่มสาวที่มีบิดามารดา เป็นผู้สูงอายุ มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอยู่ในบ้านเดียวกันน้อยกว่ากลุ่มที่บิดามารดา ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุ หรือบิดามารดาไม่มีชีวิตแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นองจากกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มแรก มีบิดามารดาเป็นผู้สูงอายุให้ดูแลอยู่แล้ว ขณะที่กลุ่มหลังจะมีโอกาสที่ปู่ย่า ตายาย หรือญาติสูงอายุอื่นๆ จะยังมีชีวิตอยู่ที่จะอาศัยอยู่ด้วยกันในบ้านมากกว่า ไม่ว่าบิดามารดาจะอยู่ในวัยสูงอายุหรือไม่ก็ตาม ร้อยละที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอยู่ในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกันไม่แตกต่างกัน ส่วนคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาไม่มีชีวิตแล้ว มีร้อยละของคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกันต่ำที่สุด

ร้อยละ ๖๐ ปีหรือมากกว่าอย่างน้อย 1 คนอยู่ในบ้านเดียวกัน หรืออยู่ในหมู่บ้านหรือหรือ เขตเดียวกันแตกต่างกันพอสมควรตามประเภทบุคคลที่เป็นเจ้าของบ้าน คนหนุ่มสาวที่ญาติพี่น้องอื่นเป็นเจ้าของบ้าน กว่าครึ่งหนึ่งมีญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าในบ้านเดียวกัน อีกร้อยละ 22 มีญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าอยู่ในหมู่บ้านหรือ เขตเดียวกัน การอยู่ในบ้านเดียวกันกับญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มนี้ ไม่น่าจะอยู่ในฐานะผู้ให้การอุปถัมภ์แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุนั้น คนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรส เป็นเจ้าของบ้านมีร้อยละ 9 เท่านั้นที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่า 1 คนอยู่ในบ้านเดียวกัน และอีกเกือบครึ่งหนึ่งมีญาติใกล้ชิดอยู่ในหมู่บ้านหรือ เขตเดียวกัน ส่วนคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาเป็น เจ้าของบ้าน ร้อยละ 17 มีญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่า 1 คนอยู่ในบ้านเดียวกัน คนหนุ่มสาวกลุ่มนี้ ญาติสูงอายุน้อยกว่าที่อาศัยอยู่ในบ้านส่วนหนึ่งน่าจะได้รับการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนจากบิดามารดาของคนหนุ่มสาว มากกว่าตัวคนหนุ่มสาวเอง

ข. ระดับและแบบของการอุปถัมภ์ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ

ตารางที่ 3.12ก. แสดงระดับและรูปแบบของการให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุนในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า การดูแลเลี้ยงดูนี้เป็น การดูแลเลี้ยงดูที่ให้เป็นประจำในปัจจุบันหรือในรอบปีที่แล้ว ผลการศึกษา พบว่าร้อยละ 62 ของคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า รายงานว่าได้ให้การดูแลญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่า 1 คนในรอบปีที่ผ่านมา คนหนุ่มสาวที่อายุน้อยกว่า 25 ปี มีร้อยละที่ให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่มีอายุสูงกว่า 25 ปี

คนหนุ่มสาวหญิงให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่าอย่างน้อย 1 คน มากกว่าคนหนุ่มสาวชาย คนหนุ่มสาวที่มีคู่สมรส มีแนวโน้มจะให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่เป็นโสด หรือเป็นหม้าย หย่า หรือแยกกัน

จำนวนพี่น้องที่มี ดูเหมือนจะไม่ส่งผลต่อระดับการดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุเท่าใดนัก ในขณะที่เขตที่อยู่อาศัยที่ต่างกันของคนหนุ่มสาวมีระดับการให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุต่างกัน โดยที่คนหนุ่มสาวในชนบท มีร้อยละที่ให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุ สูงกว่าคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯหรือ เมืองอื่น และคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า มีร้อยละที่ให้การดูแลเลี้ยงดูญาติใกล้ชิดสูงอายุ ต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่จบระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ หรืออีสานหรือลาว มักจะให้การเกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลาง หรือใต้

คนหนุ่มสาวที่ประกอบอาชีพนอกเกษตรกรรม ให้การเกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงาน หรือทำงานในภาคเกษตรกรรม

ตารางที่ 3.12ก. ในกลุ่มหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสีย ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปี+ อย่างน้อย 1 คน และอัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียของแต่ละแบบ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	% ที่ให้ การดูแล ส่งเสีย	แบบของการดูแลส่งเสียที่ให้:					
			กินอยู่ ด้วยกัน	อาหาร เลือผ้า	เงิน	การรักษา พยาบาล	ช่วย ทำงาน ให้	ดูแล ยามเจ็บ ป่วยหรือ ทุกเรื่อง
รวม	1,188	61.9	13.2	30.0	12.1	5.3	7.6	10.7
อายุ								
15-24	510	54.9	13.9	24.6	9.0	5.3	9.4	10.3
25-34	358	68.6	15.9	33.3	15.7	7.4	9.2	10.2
35-44	321	65.5	9.1	34.8	13.1	2.9	3.1	12.0
เพศ								
ชาย	615	59.5	10.8	25.4	9.9	4.3	7.4	10.1
หญิง	574	64.4	15.8	35.0	14.5	6.3	7.9	11.3
สถานภาพสมรส								
โสด	457	53.3	10.5	21.5	9.7	3.7	8.5	10.5
สมรส	699	67.8	14.6	35.2	13.8	6.4	7.3	11.1
หม้าย หย่า แยก	32	54.9	21.4	37.6	11.2	3.6	3.6	3.6
พี่น้องร่วมบิดามารดา								
0	36	66.4	24.2	33.2	28.6	12.7	12.6	12.6
1-2	163	63.6	16.6	26.7	8.4	6.6	8.8	16.5
3-4	320	54.5	9.6	24.9	8.3	3.8	6.8	9.7
5-6	314	64.8	14.5	33.1	14.3	6.2	5.8	10.1
7+	338	65.1	12.0	33.2	12.8	4.3	9.1	8.6
เขตที่ภูมิลำเนา								
กทม.	120	52.4	13.7	12.0	12.2	3.5	3.8	6.7
เมืองอื่น	77	42.6	8.8	16.0	17.3	4.9	2.7	6.3
ชนบท	992	64.6	13.5	33.3	11.7	5.5	8.5	11.5

ตารางที่ 3.12ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	% ที่ให้ การดูแล สง่เสีย	แบบของการดูแลสง่เสียที่ให้:					
			กินอยู่ ด้วยกัน	อาหาร เสื้อผ้า	เงิน	ค่ารักษา พยาบาล	ช่วย ทำงาน ให้	ดูแล ยามเจ็บ ป่วยหรือ ทุกเรื่อง
การศึกษา								
ไม่มีหรือต่ำกว่า								
ป.4	52	64.7	9.5	38.5	7.9	4.9	4.7	14.2
ประถมศึกษา	888	65.2	14.3	34.1	13.4	5.5	7.8	11.4
มัธยมศึกษา	248	49.3	10.3	13.7	8.4	3.5	7.6	7.4
ภาษา								
ไทยกลาง	455	55.0	13.5	19.6	11.0	3.6	4.8	7.3
เหนือ	141	73.2	19.9	28.0	12.0	7.5	18.5	22.1
อีสาน ลาว	406	68.8	11.4	40.4	11.1	6.7	9.7	14.2
ใต้	156	56.4	10.6	37.8	18.2	3.6	0.5	2.4
อื่นๆ	31	49.0	16.1	17.4	11.8	9.3	9.3	5.1
อาชีพในรอบปี								
ไม่ทำ	201	61.5	13.7	16.4	8.3	5.6	7.4	9.5
ทำในภาคเกษตร	684	67.1	14.4	34.8	11.2	5.6	8.5	11.3
ทำนอกภาคเกษตร	302	44.9	10.2	28.0	16.6	4.3	6.0	10.1
ตนเองมีส่วนให้เงิน								
เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่								
ไม่เลยหรือต่ำ								
กว่าครึ่ง	651	56.3	14.1	25.7	11.5	5.0	9.0	11.1
ครึ่งหนึ่งหรือ								
มากกว่า	527	69.0	12.4	35.6	12.6	5.7	6.1	10.4

ตารางที่ 3.12ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	แบบของการดูแลสิ่งเสียที่ให้:							
	จำนวน ตัวอย่าง	% ที่ให้ การดูแล สิ่งเสีย	กินอยู่ ด้วยกัน	อาหาร เสื้อผ้า	เงิน	ค่ารักษา พยาบาล	ดูแล	ย้ายหรือ ทุกเรื่อง
							ช่วย ทำงาน ให้	
อายุบิดา/มารดา								
<60	639	58.9	13.0	24.2	11.0	4.8	9.3	10.0
>60	424	65.0	12.4	34.9	14.2	5.4	5.3	10.9
ไม่มีชีวิตแล้ว	113	66.5	15.5	43.3	9.8	5.0	5.1	13.0
เจ้าของบ้าน								
บิดา-มารดา	568	58.8	13.7	26.3	9.5	4.5	9.4	10.3
ตนเอง/คู่สมรส	436	67.6	8.2	38.9	13.7	5.6	4.7	11.2
พี่น้อง ญาติอื่น	92	64.8	42.7	24.8	18.3	13.9	15.3	19.7
เช่า, ยืมฯ	83	50.1	5.3	16.5	13.5	0.0	3.3	2.2
ผู้เป็นหลักการในการ หาเลี้ยงครอบครัว								
บิดามารดา	386	51.4	10.1	22.0	7.5	4.1	9.2	11.0
ตนเอง	427	66.2	10.1	34.0	12.2	5.5	5.8	9.4
คู่สมรส	240	72.8	18.8	40.1	20.0	6.9	8.1	14.5
พี่น้อง ญาติอื่นฯ	109	57.4	26.7	20.7	11.2	5.5	8.8	7.6
ทุกคน	(17)	(70.5)	6.7	37.3	4.4	4.4	9.1	9.1

คนหนุ่มสาวที่ตนเองมีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านครึ่งหนึ่งขึ้นไป มีแนวโน้มจะให้การอุปถัมภ์แก่เพื่อนญาติใกล้ชิดสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในบ้าน หรือให้น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง

ระดับการให้การอุปถัมภ์แก่เพื่อนญาติใกล้ชิดสูงอายุของคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาอย่างไม่อยู่ในวัยสูงอายุ ต่ำกว่าของคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาอยู่ในวัยสูงอายุ หรือไม่มีชีวิตแล้ว

คนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน มีร้อยละที่ให้การอุปถัมภ์แก่เพื่อนญาติใกล้ชิดสูงอายุ สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาเป็นเจ้าของบ้าน เช่นเดียวกัน ระดับการให้การดูแลส่งเสียแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุของคนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรส เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว สูงกว่าของคนหนุ่มสาวที่บิดามารดา เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว

สำหรับรูปแบบของการดูแลส่งเสียที่ให้ ผลการวิจัยที่แสดงอยู่ในรูปอัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่รายงานว่าการดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุแต่ละแบบ ดังนั้น ผลรวมของร้อยละเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเท่ากับ 100 หรือเท่ากับผลรวมของร้อยละที่ได้ให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน และดังที่อธิบายในส่วนต้นเกี่ยวกับข้อจำกัดหรือปัญหาของข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสียบิดามารดา ข้อมูลรูปแบบของการส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุ ก็มีข้อจำกัดหรือข้อจำกัดเช่นเดียวกัน

ผลในตารางที่ 3.12ข. ซึ่งแสดงอัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่รายงานว่าได้ให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนในแต่ละแบบ พบว่า การให้อาหารเสื้อผ้าเป็นรูปแบบของการเกื้อหนุนที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ การกินอยู่ด้วยกัน การให้เงิน การดูแลยามเจ็บป่วยหรือทุกเรื่อง การช่วยทำงานให้ และการจ่ายค่ารักษาพยาบาล ลำดับที่ของรูปแบบของการดูแลส่งเสียที่ให้แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุ คู่เหมือนจะไม่แตกต่างกันตามกลุ่มภูมิหลังของคนหนุ่มสาวเท่าใดนัก แต่ระดับของการให้แต่ละแบบผันแปรไปตามภูมิหลังพอสมควร กล่าวคือ คนหนุ่มสาวที่มีอายุน้อยกว่า มีร้อยละที่กินอยู่ด้วยกัน ช่วยค่ารักษาพยาบาล ช่วยทำงานให้แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุ มากกว่ากลุ่มหนุ่มสาวที่อายุมากกว่า ในขณะที่คนหนุ่มสาวกลุ่มหลัง จะเกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ ด้วยการให้อาหาร เสื้อผ้า หรือเงิน มากกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มแรก

คนหนุ่มสาวหญิงให้การเกื้อหนุนทุกรูปแบบแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนมากกว่าคนหนุ่มสาวชาย

คนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า แยกกันอยู่กับคู่สมรส ให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน ด้วยการกินอยู่ด้วยกัน ให้เงิน หรืออาหารเสื้อผ้า สูงกว่าหนุ่มสาวที่เป็นโสด ในขณะที่คนหนุ่มสาวที่เป็นโสด จะช่วยทำงานหรือดูแลยามเจ็บป่วยหรือช่วยทุกเรื่อง แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุมากกว่า

ตารางที่ 3.12ข. ในกลุ่มหม่อมสาวที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุ อัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน และอัตราส่วนร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียของแต่ละแบบ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหม่อมสาว

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	% ที่ให้ การดูแล ส่งเสีย	แบบของการดูแลส่งเสียที่ให้:					
			กินอยู่ ด้วยกัน	อาหาร เสื้อผ้า	เงิน	ค่ารักษา พยาบาล	ช่วย ทำงาน ให้	ดูแล ยามเจ็บ ป่วยหรือ ทุกเรื่อง
รวม	1,473	59.7	11.3	28.2	11.0	4.4	7.2	10.0
อายุ								
15-24	614	53.3	12.6	23.6	8.1	4.6	9.8	9.3
25-34	462	64.1	12.7	30.2	13.7	5.9	7.6	9.8
35-44	397	64.6	7.6	33.1	12.4	2.3	2.9	11.2
เพศ								
ชาย	757	58.1	9.3	24.3	8.9	3.5	6.9	9.3
หญิง	715	61.2	13.4	32.3	13.3	5.4	7.6	10.7
สถานภาพสมรส								
โสด	549	52.0	9.6	20.3	9.0	3.0	8.9	9.2
สมรส	877	65.1	12.0	32.9	12.1	5.2	6.3	10.7
หม้าย หย่า แยก	47	50.1	17.0	33.4	15.2	4.9	4.9	4.9
พี่น้องร่วมบิดามารดา								
0	45	57.0	19.4	29.1	22.9	10.1	13.1	10.1
1-2	197	59.9	14.0	23.5	8.1	5.4	8.6	14.3
3-4	386	54.9	8.7	24.2	7.5	3.2	6.8	8.8
5-6	376	62.6	12.5	30.4	13.2	5.4	6.4	10.3
7+	449	62.3	9.9	32.0	11.8	3.5	7.1	8.5
เขตที่อยู่อาศัย								
กทม.	146	49.8	12.3	11.8	11.1	2.9	3.2	6.2
เมืองอื่น	95	44.2	7.2	14.8	14.9	3.9	3.2	5.1
ชนบท	1,232	62.1	11.5	31.2	10.7	4.6	8.0	10.8

ตารางที่ 3.12ข. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	% ที่ให้ การดูแล ส่งเสีย	แบบของการดูแลส่งเสียที่ให้:					
			กินอยู่ ด้วยกัน	อาหาร เสื้อผ้า	เงิน	ค่ารักษา พยาบาล	ช่วย ทำงาน ให้	ดูแล ยามเจ็บ ป่วยหรือ ทุกเรื่อง
การศึกษา								
ไม่มีหรือต่ำกว่า								
ป.4	71	57.5	6.9	33.1	9.0	2.3	3.4	10.4
ประถมศึกษา	1,113	63.0	12.2	31.5	11.9	5.1	7.5	10.9
มัธยมศึกษา	298	47.9	8.8	14.4	8.2	2.2	7.1	6.3
ภาษา								
ไทยกลาง	534	52.9	11.8	18.3	10.2	3.1	4.7	6.3
เหนือ	202	66.7	14.1	21.7	10.1	5.2	15.4	18.3
อีสาน ลาว	520	67.0	9.6	39.5	9.8	5.2	8.0	13.1
ใต้	164	54.3	10.1	35.9	18.1	3.4	0.5	2.6
อื่นๆ	52	47.2	16.0	19.0	13.5	9.9	14.7	7.3
อาชีพในรอมเป								
ไม่ทำ	252	42.4	11.1	16.7	7.2	4.5	6.9	8.1
ทำในภาคเกษตร	851	65.0	12.4	33.2	10.5	4.8	8.1	11.0
ทำนอกภาคเกษตร	369	59.5	8.8	24.4	14.7	3.5	5.5	9.0
ตนเองมีส่วนให้เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านหรือไม่								
ไม่เลยหรือต่ำกว่าครึ่ง								
กว่าครึ่ง	794	54.0	12.0	24.2	10.7	4.1	8.5	9.7
ครึ่งหนึ่งหรือ มากกว่า	666	66.5	10.5	33.0	11.1	4.7	5.6	10.3

ตารางที่ 3.12ข. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	% ที่ให้ การดูแล ส่งเสีย	แบบของการดูแลส่งเสียที่ให้:					
			กินอยู่ ด้วยกัน	อาหาร เสื้อผ้า	เงิน	ค่ารักษา พยาบาล	ช่วย ทำงาน ให้	ดูแล
								ยามเจ็บ ป่วยหรือ ทุกเรื่อง
อายุบิดา/มารดา								
<60	765	57.0	11.6	23.1	10.1	4.2	9.2	9.2
>60	543	62.5	10.2	31.8	12.7	4.4	5.0	10.1
บิดามารดาไม่มีชีวิต	152	63.7	11.9	40.2	9.1	3.7	3.8	12.9
เจ้าของบ้าน								
บิดา-มารดา	639	56.6	12.4	24.8	9.0	4.0	9.2	9.5
ตนเอง/คู่สมรส	575	65.1	6.4	35.6	11.9	4.2	4.5	10.6
พี่น้อง ญาติอื่น	101	60.8	39.3	23.0	16.6	12.0	14.9	17.9
เช่า, ถิ่น	97	49.3	4.5	15.6	13.2	0.0	2.8	2.9
ผู้เป็นหลักการในการ หาเลี้ยงครอบครัว								
บิดามารดา	460	50.3	8.7	21.6	7.1	3.4	9.6	9.7
ตนเอง	534	64.5	9.1	31.5	10.8	4.6	5.4	9.4
คู่สมรส	316	67.7	14.7	35.6	16.9	5.6	6.8	13.4
พี่น้อง ญาติอื่น	131	54.3	22.9	20.6	11.5	4.5	8.1	6.3
ทุกคน	(21)	(62.0)	(5.4)	(32.4)	(5.8)	(3.5)	(7.4)	(10.2)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คนหนุ่มสาวที่ไม่มีพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือมีพี่น้องร่วมบิดามารดาเพียง 1-2 คน ดูเหมือนจะให้การ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุนั้นทุกรูปแบบมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีพี่น้องมากกว่า 3 คน

คนหนุ่มสาวในชนบทให้การดูแลญาติใกล้ชิดสูงอายุ ด้วยการให้อาหาร เสื้อผ้า ช่วยทำงานให้ และดูแลยามเจ็บป่วยหรือทุกเรื่อง สูงกว่าคนหนุ่มสาวในเมือง (รวมกรุงเทพมหานคร)

การให้อาหาร เสื้อผ้า การดูแลยามเจ็บป่วยหรือทุกเรื่อง เป็นรูปแบบของการเกื้อหนุนที่คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ให้แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุ มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด เจม

การกินอยู่ด้วยกัน การช่วยทำงานให้ และการดูแลยามเจ็บป่วยหรือทุกเรื่อง เป็นรูปแบบของการ เกื้อหนุนที่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ ให้แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลาง อีสาน ลาว หรือใต้ คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสาน หรือลาว ให้การ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ ด้วยการให้อาหาร เสื้อผ้า มากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ และคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้ มีร้อยละที่ให้ เงินแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอื่นๆ

คนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาค เกษตร ให้การ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดด้วยการให้ เงิน มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรหรือไม่ได้ทำงาน ซึ่งคนหนุ่มสาวกลุ่มหลัง จะมีร้อยละที่กินอยู่ด้วยกัน ให้อาหาร เสื้อผ้า หรือช่วยทำงานให้แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุ สูงกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มแรก

การให้อาหาร เสื้อผ้าแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุโดยคนหนุ่มสาวที่ตนเองมีส่วนให้ เงิน เป็นค่าใช้จ่ายในบ้านครั้งหนึ่งขึ้นไป มีมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ตนเองไม่มีส่วนให้หรือให้น้อยกว่าครั้งหนึ่ง

คนหนุ่มสาวที่บิดามารดาไม่มีชีวิตแล้ว มีร้อยละที่ให้อาหาร เสื้อผ้าแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาที่ยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุ คนหนุ่มสาวที่มีบิดามารดาอยู่ในวัยสูงอายุ นอกจากจะให้การ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุอื่นด้วยการให้อาหาร เสื้อผ้าแล้ว ยังให้เงินมากกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มอื่น

เป็นที่น่าสนใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวที่อยู่ในบ้านที่ญาติพี่น้องอื่น เป็นเจ้าของบ้าน รายงานว่าให้การ เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน ด้วยการกินอยู่ด้วยกัน ให้เงิน จ่ายค่ารักษาพยาบาล ช่วยทำงานให้ หรือดูแลยามเจ็บป่วยและทุกเรื่อง มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรสหรือบิดามารดา เป็นเจ้าของบ้าน

แต่ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ เป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว พบว่าคนหนุ่มสาวที่ตนเองหรือคู่สมรส เป็นหลักในการ เลี้ยงครอบครัว ให้การ เกื้อหนุนแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุด้วยการให้อาหาร เสื้อผ้า ให้เงินหรือจ่ายค่ารักษาพยาบาล สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาหรือญาติพี่น้องอื่น เป็นหลักในการหาเลี้ยงคนในครอบครัว

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า คนหนุ่มสาวไทยมีความใกล้ชิดกับญาติสูงอายุพอสมควร โดยมีคนหนุ่มสาวประมาณ 6 ใน 10 อยู่ในบ้านเดียวกันหรือหมู่บ้านหรือเขตเดียวกับญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน แม้ว่ากาอยู่บ้านเดียวกันกับญาติสูงอายุของคนหนุ่มสาว อาจจะไม่ได้หมายถึงการให้การเกื้อหนุนด้านเศรษฐกิจเสมอไป แต่อย่างน้อยในแง่ของการดูแลช่วยเหลือยามเจ็บป่วย ก็เป็นแหล่งที่อยู่ใกล้ที่สุดที่จะให้แก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุได้

คนหนุ่มสาวไทย ให้การเกื้อหนุนแก่ญาติใกล้ชิดสูงอายุพอประมาณ ประมาณ 6 ใน 10 คนของคนหนุ่มสาวให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คน รูปแบบของการดูแลส่งเสียที่ให้เป็น อาหารเสื้อผ้า มากกว่ารูปแบบอื่น

4. การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ

ส่วนนี้จะเป็นการศึกษาถึงการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาว แบบของการเตรียมการตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและการดูแลสุขภาพเจ็บป่วยเมื่อสูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย การสำรวจ ABOUT มีคำถามต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวในการดำรงชีวิตเมื่อยามสูงอายุดังนี้ :

- ข้อ 717 ท่านคิดว่าการเตรียมตัวในการดำรงชีวิต เมื่อแก่ เป็นเรื่องสำคัญหรือไม่
- ข้อ 718 ท่านคิดว่า จะเตรียมตัวไว้สำหรับดำรงชีวิต เมื่อแก่หรือไม่
- ข้อ 719 ท่านจะเตรียมตัวอะไรบ้างสำหรับการดำรงชีวิต เมื่อแก่
- ข้อ 720 ท่านคิดว่า เรื่องใจ เป็นเรื่องสำคัญที่สุดในการเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิต เมื่อแก่
- ข้อ 710 ท่านเคยคิดหรือไม่ว่าตอนที่ท่านแก่ท่านจะใช้ชีวิตอย่างไร
- ข้อ 711 สำหรับผู้ที่ตอบว่า "เคยคิด" ท่านจะใช้ชีวิตอย่างไร

คำถามต่างๆข้างต้นให้ข้อมูลที่สามารถนำมาศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวไทยโดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่ คือ ก) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ และ ข) ประเภทของการเตรียมการที่คิดจะเตรียม

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ

ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการนี้ จะวัดด้วย 3 มาตรฐาน คือความคิดเห็นว่าการเตรียมการเป็นเรื่องสำคัญหรือไม่ คิดที่จะเตรียมการเพื่อตนเองหรือไม่ และการคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุหรือไม่ ผลของการสำรวจความคิดเห็นของคนหนุ่มสาวเกี่ยวกับความ

สำคัญของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96) ของคนหนุ่มสาวเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ แต่เมื่อถามตัวผู้ตอบเองว่าจะเตรียมการหรือไม่ มีร้อยละ 79 เท่านั้นที่ตอบว่าจะเตรียม เมื่อนำข้อมูลของสองคำถามนี้มาสร้างเป็นตัวแปรทวิ กล่าวคือ ให้ผู้ที่ตอบว่าเห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญและตนเองจะเตรียม เป็นกลุ่มหนึ่งหรือเท่ากับ 1 ส่วนที่เหลือเป็นอีกกลุ่มหนึ่งมีค่าเท่ากับ 0 ซึ่งได้แก่ ผู้ที่เห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องไม่สำคัญและตนเองจะไม่เตรียม กับผู้ที่เห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญ แต่ตนเองจะไม่เตรียม และผู้ที่เห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องไม่สำคัญแต่ตนเองคิดจะเตรียม (สองกลุ่มหลังสะท้อนความไม่สอดคล้องของคำตอบ หรือความคลาดเคลื่อนของข้อมูลในระดับหนึ่ง ซึ่งพบว่ามีประมาณร้อยละ 4)

ตารางที่ 4.1 แสดงอัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่เห็นว่า การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญและตนเองคิดจะเตรียม จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง โดยรวม สองในสาม (ร้อยละ 77) ของคนหนุ่มสาวไทย เห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญและตนเองคิดจะเตรียม ความแตกต่างของความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว ระหว่างคนหนุ่มสาวชายและหญิงหรือคนหนุ่มสาวที่อยู่ในกรุงเทพฯ เมืองอื่น กับชนบทมีน้อย ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและความคิดที่จะเตรียม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอายุ ระดับการศึกษา และแตกต่างกันตามกลุ่มสถานภาพสมรสและอาชีพ กลุ่มประชากรอายุต่ำกว่า 30 ปี มีร้อยละที่ตอบว่าเห็นความสำคัญและคิดที่จะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ ต่ำกว่าประชากรกลุ่มอายุ 30 ปีหรือสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาสูงกว่าให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาด้านล่าง ผู้ที่เป็นหม้าย หย่า แยกกันอยู่เห็นความสำคัญและคิดที่จะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าผู้ที่ เป็นโสดหรือมีคู่สมรส เช่นเดียวกัน คนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตรตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและคิดที่จะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรหรือที่ไม่ทำงาน การมีหรือไม่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วยในครัวเรือนดูเหมือนจะไม่มีอิทธิพลต่อความเห็น เรื่องนี้ คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลางให้ความสำคัญต่อการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือ คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้ เหนือ ส่วนคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาว ให้ความสำคัญต่อการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุน้อยที่สุด

คนหนุ่มสาวที่เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ เห็นความสำคัญและคิดที่จะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่เคยคิด (ร้อยละ 86 เปรียบเทียบกับร้อยละ 73) กลุ่มคนหนุ่มสาวที่เคยคิด (ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง อยู่ในกรุงเทพฯ เมืองอื่นหรือชนบท) ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวมากกว่ากลุ่มคนหนุ่มสาวที่ไม่เคยคิด

ข้อมูล เกี่ยวกับร้อยละที่ เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ (แสดงใน ตารางที่ 4.2) พบว่า อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่ เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูง อายุต่ำกว่าอัตราส่วนร้อยละที่เห็นความสำคัญและคิดที่จะ เตรียมการ เพื่อยามสูงอายุอย่างมาก (ร้อยละ 42 เปรียบเทียบกับร้อยละ 77) สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของความแตกต่างของผลที่ได้จากคำถาม ต่างๆใน เรื่องความคิดเกี่ยวกับการเตรียมการ เพื่อยามสูงอายุเหล่านี้ น่าจะเนื่องมาจากลักษณะของ ตัวคำถามเอง เช่น คำถามข้อ 710 ที่ว่า "ท่านเคยคิดหรือไม่ว่าตอนที่ท่านแก่ท่านจะใช้ชีวิตอย่างไร" นั้น ค่อนข้างจะกว้างกว่าคำถามข้อ 717 "ท่านคิดว่าการเตรียมตัวในการดำรงชีวิต เมื่อแก่ เป็นเรื่อง สำคัญหรือไม่" และ ข้อ 718 "ท่านคิดว่าจะเตรียมตัวไว้สำหรับดำรงชีวิต เมื่อแก่หรือไม่"

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าระดับการ เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ จะต่ำกว่าระดับการให้ความสำคัญและมีความคิดที่จะ เตรียมการ เพื่อยามสูงอายุก็ตาม แต่ความแตก ต่างในเรื่องความคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุ ตามลักษณะภูมิหลัง มีแบบแผนคล้าย กับความแตกต่างตามลักษณะภูมิหลัง เรื่องความสำคัญและความคิดที่จะ เตรียมการ เพื่อยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวชายดู เหมือนจะ เคยคิด เรื่องการจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาว หญิง คนหนุ่มสาวในเมือง (กรุงเทพฯและ เมืองอื่น) คิดถึง เรื่องนี้ในสัดส่วนที่สูงกว่าคนหนุ่มสาว ในชนบท ร้อยละที่ เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุ เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตามอายุที่ เพิ่มขึ้น สะท้อนว่า เมื่อคนยิ่ง เข้าใกล้วัยสูงอายุมากเท่าไรจะคำนึงถึงการดำรงชีวิต เมื่อยามสูงอายุ มากขึ้น คนหนุ่มสาวที่เป็นโสด (ซึ่งมักจะมียุยังน้อย) จะคิดถึงการใช้ชีวิต เมื่อยามสูงอายุน้อยกว่า คนที่สมรส หรือคนที่ เป็นหม้าย หย่า แยก อย่างมาก จากข้อมูลลักษณะภูมิหลังของตัวอย่างจะ เห็น ว่า คนหนุ่มสาวที่มีสถานภาพสมรส หม้าย หย่า แยกกันอยู่ ส่วนใหญ่จะตกอยู่ในกลุ่มอายุมาก การมี อายุมากขึ้น ประกอบกับสถานภาพสมรสที่ไม่มีคู่ ทำให้ประชากรกลุ่มนี้ต้องคิดถึงการใช้ชีวิตยามสูง อายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่อายุยังน้อยและผู้ เป็นโสด กว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่มีการศึกษาจากระดับอุดม ศึกษาหรือสูงกว่า เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ ในขณะที่คนหนุ่มสาวมีการ ศึกษาในระดับต่ำกว่าเคยคิดถึง เรื่องนี้น้อยกว่า ความแตกต่างของการ เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิต อย่างไรเมื่อยามสูงอายุตามระดับการศึกษาค่อนข้างจะชัดเจนมากสำหรับคนหนุ่มสาวที่อยู่ในกรุงเทพฯ หรือเมืองอื่น ส่วนใน เขตชนบทความแตกต่างตามกลุ่มการศึกษาเกี่ยวกับการ เคยคิดจะใช้ชีวิตอย่างไร ยามสูงอายุมีน้อย ผู้ไม่มีการศึกษาในชนบท (ซึ่งน่าจะ เป็นกลุ่มที่อายุมาก) ดู เหมือนจะคิดถึง เรื่องนี้ มากกว่ากลุ่มการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นใน เขต เดียวกัน

การมีผู้สูงอายุในครัวเรือนดู เหมือนจะ เป็นตัวกระตุ้นให้คนหนุ่มสาวคิดถึงการใช้ชีวิต อยา่งไรเมื่อยามสูงอายุ ไม่ว่าจะ เป็นคนหนุ่มสาวหญิงหรือชาย หรือคนหนุ่มสาวใน เมืองหรือชนบท

ตารางที่ 4.1 อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาว ที่คิดว่า การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญ และตนเองคิดจะเตรียม จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง เพศ และ เขตที่อาศัย

ลักษณะภูมิหลัง	รวม	เพศ		เขตที่อาศัย		
		ชาย	หญิง	กทม.	เมืองอื่น	ชนบท
รวม	77.2	77.8	76.5	77.9	82.8	76.6
อายุ						
15-24	72.4	72.4	72.4	73.1	87.3	71.1
25-34	79.2	78.0	80.3	81.5	79.2	78.9
35-44	81.0	84.0	77.6	82.4	81.9	80.0
สถานภาพสมรส						
โสด	72.4	73.2	71.4	76.1	86.9	70.1
สมรส	79.3	80.6	78.2	79.6	79.5	79.3
หม้าย หย่า แยก	84.5	88.4	82.7	86.1	88.6	83.9
การศึกษา						
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	75.0	80.9	69.7	61.7	46.0	78.1
ประถมศึกษา	77.2	77.2	77.2	83.3	82.0	76.5
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	77.6	79.1	75.3	73.5	87.9	76.4
อาชีพ						
ไม่ทำงาน	71.2	73.9	69.3	72.5	88.7	66.7
ทำในภาคเกษตร	76.7	76.9	76.5	(100.0)	(80.8)	76.6
ทำนอกภาคเกษตร	81.9	81.9	81.9	81.8	80.6	82.2
ความคิดจะใช้ชีวิตอย่างไร						
เมื่อสูงอายุ						
ไม่เคยคิด	72.8	73.1	72.7	72.4	73.3	72.9
เคยคิด	85.5	87.5	84.3	86.6	90.1	84.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	เพศ		เขตที่อาศัย			
	รวม	ชาย	หญิง	กทม.	เมืองอื่น	ชนบท
ภาษาพูดที่ใช้ส่วนใหญ่						
ไทยกลาง	83.6	83.8	83.3	77.9	86.5	85.5
เหนือ	77.6	76.7	78.4	(66.7)	82.9	77.2
อีสาน ลาว	69.0	70.7	67.2	(100.0)	76.3	68.5
ใต้	80.8	82.2	79.4	90.7	81.6	80.4
อื่นๆ	75.0	76.3	73.5	65.7	(49.8)	77.6
อายุของบิดามารดา						
บิดาและหรือมารดาอายุ						
<60 ปี	77.5	76.3	78.2	79.3	85.5	75.5
บิดาหรือมารดาอายุ >60 ปี	78.6	79.7	78.0	77.3	70.2	80.3
ทั้งบิดามารดาอายุ >60 ปี	79.0	85.0	74.7	70.2	85.4	80.3
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	76.3	85.9	71.4	82.1	80.0	74.3
มีผู้สูงอายุในครัวเรือนหรือไม่						
ไม่มี	77.4	77.3	77.4	80.4	82.4	76.5
มี	76.5	79.3	73.8	69.2	84.4	76.7

หมายเหตุ: ร้อยละที่แสดงในวงเล็บ เป็นผลที่ได้จากจำนวนตัวอย่างไม่ดั่งน้ำหนักต่ำกว่า 20 ราย

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามที่ตนเอง
สูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง เพศ และ เขตที่อาศัย

ลักษณะภูมิหลัง	รวม	เพศ		เขตที่อาศัย		
		ชาย	หญิง	กทม.	เมืองอื่น	ชนบท
รวม	41.6	43.5	39.8	40.3	47.3	41.3
อายุ						
15-24	28.1	28.0	28.3	33.7	29.3	27.1
25-34	46.6	49.1	44.2	43.2	52.5	46.5
35-44	53.6	55.8	51.1	49.3	62.5	53.3
สถานภาพสมรส						
โสด	30.3	30.5	30.0	36.2	35.0	28.1
สมรส	47.1	51.3	43.5	43.5	53.2	47.0
หม้าย หย่า แยก	53.1	66.2	46.8	(65.3)	(71.8)	49.6
การศึกษา						
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	45.5	51.0	40.7	30.8	27.1	48.1
ประถมศึกษา	40.6	42.5	39.0	35.0	45.2	40.9
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	44.4	44.7	44.1	47.4	51.8	40.6
อาชีพ						
ไม่ทำงาน	35.1	32.6	36.9	34.2	47.0	32.9
ทำในภาคเกษตร	41.9	43.5	40.3	(16.6)	(21.2)	42.1
ทำนอกภาคเกษตร	45.0	48.9	40.8	46.1	48.7	43.6
ภาษาพูดที่ใช้ส่วนใหญ่						
ไทยกลาง	33.2	34.7	31.8	39.1	52.3	28.0
เหนือ	46.1	46.2	46.1	(33.3)	68.9	44.5
อีสาน ภาค	49.0	52.1	45.9	(76.4)	28.4	49.7
ใต้	42.1	45.4	37.8	(75.0)	38.0	41.5
อื่นๆ	40.4	30.8	52.0	34.6	(24.9)	42.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	รวม	เพศ		เขตที่อาศัย		
		ชาย	หญิง	กทม.	เมืองอื่น	ชนบท
อายุของบิดามารดา						
บิดาและหรือมารดาอายุ						
<60 ปี	33.7	51.4	43.8	44.7	47.2	47.9
บิดาหรือมารดาอายุ >60 ปี	47.5	48.2	44.8	43.4	49.5	46.7
บิดาและมารดาอายุ >60 ปี	46.6	62.9	52.7	51.0	85.7	57.0
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	57.9	33.7	33.6	36.1	40.8	32.7
มีผู้สูงอายุในครัวเรือนหรือไม่						
ไม่มี	40.4	41.1	39.6	39.0	46.5	40.0
มี	45.4	51.3	40.2	44.7	49.9	45.1

หมายเหตุ: ร้อยละที่แสดงในวงเล็บ เป็นผลที่ได้จากจำนวนตัวอย่างไม่ถ่วงน้ำหนักต่ำกว่า 20 ราย

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลางจะเห็นความสำคัญและคิดที่จะเตรียมการ เพื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มที่พูดภาษาท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ แต่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลางกลับ เคยคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุน้อยที่สุด คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาวมีร้อยละที่ เคยคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุมากที่สุด ตามด้วยคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ แบบแผนความคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุดังกล่าวตามกลุ่มภาษาไม่ค่อยสม่ำเสมอ

ผู้ที่ทำงานนอกภาคเกษตร มีร้อยละที่ เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุน้อยกว่าผู้ที่ทำในภาคเกษตรหรือผู้ที่ไม่ทำงาน โดยรวม ร้อยละ 45 ของคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตรเปรียบเทียบกับร้อยละ 35 ของคนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงาน และร้อยละ 42 ของคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตร เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ ส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงานยังมีอายุน้อยหรือยังเรียนหนังสืออยู่ การคิดถึงการใช้ชีวิตเมื่อยามสูงอายุจึงยังค่อนข้างจะห่างไกลหรือไม่ค่อยจะนึกถึงไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่มสาวชายหรือหญิง คนหนุ่มสาวในเมืองหรือชนบท

ร้อยละ 47-48 ของคนหนุ่มสาวที่บิดามารดาอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า เปรียบเทียบกับร้อยละ 34 ของคนหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดาอายุยังไม่ถึง 60 ปี เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวที่บิดาและมารดาไม่มีชีวิตแล้ว เคยคิดว่าตนเองจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุมากที่สุด (ร้อยละ 57) เช่นเดียวกับ คนหนุ่มสาวที่มีผู้สูงอายุในครัวเรือน มีร้อยละที่ เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่มีผู้สูงอายุในครัวเรือน (ร้อยละ 45 เปรียบเทียบกับร้อยละ 40) ผลดังกล่าวชี้แนะว่า การได้มีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นบิดามารดาของตนเองหรือญาติอื่นๆ หรือการไม่มีบิดาและมารดาแล้ว (บิดามารดาอาจเสียชีวิตเมื่ออายุมากแล้ว) ทำให้คนหนุ่มสาวคิดวางแผนอนาคตตนเองมากกว่า เพราะได้เห็นตัวอย่างจากผู้สูงอายุที่ใกล้ชีวิตตนเอง

4.2 แบบของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ

การสำรวจคนหนุ่มสาวได้ถามผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่า คิดที่จะเตรียมการสำหรับยามสูงอายุว่า จะเตรียมการอย่างไรบ้าง คำตอบเกี่ยวกับรูปแบบหรือชนิดของการเตรียมแต่ละประเภทแสดงในตารางที่ 4.3 ในรูปอัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวทั้งหมดที่คิดจะเตรียมการสำหรับแต่ละประเภท จากข้อเท็จจริงที่ว่าคำตอบของคำถามดังกล่าวอาจมีได้มากกว่า 1 คำตอบ จำนวนคำตอบที่ได้ส่วนหนึ่งจะขึ้นกับความละเอียดละออหรือความมากน้อยในการซักของนักสำรวจ ข้อมูลที่ได้จึงอาจให้ผลของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเตรียมตัวแต่ละประเภทที่ต่ำกว่าความเป็นจริง และในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบมากกว่า 1 คำตอบ จะถูกถามต่อไปว่า ในจำนวนคำตอบเกี่ยวกับชนิดของการเตรียมนั้น เรื่องใด เป็นเรื่องสำคัญที่สุด ซึ่งผลแสดงในตารางที่ 4.4

ข้อมูลในตาราง 4.3 ชี้ว่ารูปแบบของการเตรียมที่คนหนุ่มสาวชอบมากที่สุดคือ การมีเงินออม (ร้อยละ 54) รองลงมาคือ เตรียมมีที่ทำกินหรืองานมั่นคง หรืองานอดิเรกทำ (ร้อยละ 17) สุขภาพหรือปัจจัยสี่ (ร้อยละ 6) ย้ายไปอยู่กับบุตรหลาน (ร้อยละ 3) ภายทอดอาชีพหรือยกมรดกให้บุตรหลาน (ร้อยละ 2) ศึกษาสวัสดิการต่างๆหรือทำประกันในรูปแบบต่างๆ (ร้อยละ 1) ความแตกต่างในประเภทของการเตรียมตามลักษณะภูมิหลังดูเหมือนจะมีน้อยมาก ความแตกต่างของแต่ละประเภทที่คิดจะเตรียมตามอายุมีแบบแผนไม่สม่ำเสมอ คนหนุ่มสาวที่ยังเป็นโสดมีร้อยละที่ตอบเกี่ยวกับการเตรียมที่ทำกินหรืองานมั่นคงทำต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่เคยสมรส ส่วนหนึ่งน่าจะ เป็น เพราะคนโสดมีสัดส่วนที่ยังไม่ทำงานหรือมีอายุน้อยสูง ชายและหญิงดูเหมือนจะมีความแตกต่างในประเภทของการเตรียมเกือบทุกประเภท คนหนุ่มสาวชายมีร้อยละที่ตอบว่าจะเตรียมการมีบ้านของตนเอง มีที่ทำกิน (งานมั่นคงทำ) ย้ายไปอยู่กับบุตรหลานสูงกว่า แต่มีร้อยละที่ตอบว่า จะเตรียมเรื่องสุขภาพ มีเงินอมน้อยกว่าคนหนุ่มสาวหญิง

เป็นที่น่าแปลกใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษามัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษา มีร้อยละที่ตอบว่า จะเตรียม เรื่องสุขภาพต่ำกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาดำกว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษามัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาหรือสูงกว่า ให้ความสำคัญในการเตรียม เรื่องทางเศรษฐกิจ (คือมีเงินออม มีบ้านตนเอง ฐานะมั่นคง) มากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาดำกว่า คนหนุ่มสาวในชนบทมีร้อยละที่ตอบว่า เตรียมเรื่องสุขภาพ มีที่ทำกิน งานมั่นคงทำสูงกว่า แต่จะมีร้อยละที่ตอบว่าเตรียมเรื่องเงินออม มีบ้านของตนเอง ฐานะมั่นคง ต่ำกว่าคนหนุ่มสาวในเมือง (กรุงเทพฯ และ เมืองอื่น) คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลาง มีร้อยละที่ตอบจะเตรียม เรื่องเงินออมสูงที่สุด แต่มีร้อยละที่ตอบว่า จะเตรียม เรื่องที่ทำกินต่ำที่สุด เปรียบเทียบกับคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ เป็นที่น่าสนใจที่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ อีสานหรือลาว มีร้อยละที่ตอบว่าจะ เตรียม เรื่องสุขภาพสูงกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลางหรือใต้ คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตร มีร้อยละที่ตอบว่าจะเตรียม เรื่องสุขภาพ เตรียมที่ทำกิน งานมั่นคงทำสูงกว่า แต่เตรียมเรื่องเงินออม การมีบ้านต่ำกว่า คนหนุ่มสาวทำงานนอกภาคเกษตร หรือไม่ทำงาน คนหนุ่มสาวที่บิดาและมารดาไม่มีชีวิต มีร้อยละที่ตอบว่า จะเตรียม เรื่องสุขภาพสูงกว่าคนหนุ่มสาวทั้งกลุ่มที่บิดามารดาอายุต่ำกว่า 60 และสูงกว่า 60 ปี

การ เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ จะมีส่วนกระตุ้นให้คิดถึงประเภทของการเตรียมการ เพื่อยามสูงอายุในเกือบทุกประเภทมากกว่าการไม่เคยคิด การมีผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือน ดูเหมือนจะไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในระดับของการคิดที่จะ เตรียมการในแต่ละประเภท

ตารางที่ 4.3 อัตราส่วนร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ที่คิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุในแต่ละประเภท
จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะ ภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	ทำ สุขภาพให้ แข็งแรง*	% ของแต่ละประเภทที่คิดจะเตรียม							
			มีบ้าน ของตนเอง, มั่นคง	มีที่ ทำกิน, งานมั่นคง	ย้ายไป อยู่กับ บุตร หลาน	ถ่ายทอด อาชีพ, ยกมรดกให้ บุตรหลาน	ศึกษา ส่วสติการ, ทำประกัน ต่างๆ	มีชีวิต สงบ, เป็นตัวอย่าง ที่ดี		
รวม	2,077	6.4	54.3	25.9	17.1	2.6	1.6	0.6	0.4	
อายุ										
15-29	1,160	5.8	53.2	28.7	15.5	2.8	1.0	0.6	0.3	
30-44	917	7.2	55.7	22.2	19.0	2.4	2.4	0.5	0.6	
เพศ										
ชาย	1,034	5.5	51.0	28.7	22.5	3.0	1.6	0.8	0.2	
หญิง	1,042	7.4	57.6	23.1	11.7	2.3	1.6	0.4	0.6	
สถานภาพสมรส										
โสด	712	5.8	56.3	29.6	10.9	2.7	0.8	1.0	0.3	
สมรส	1,288	6.9	53.1	23.9	20.1	2.6	2.0	0.4	0.4	
หม้าย แยก หม้าย	76	4.1	55.5	24.6	22.5	2.4	1.0	0.0	1.5	
การศึกษา										
ไม่มีหรือต่ำ										
กว่า 4	132	6.1	46.5	18.5	22.8	0.6	0.0	0.9	0.0	
ประถมศึกษา	1,572	7.4	52.7	24.0	17.3	2.7	1.6	0.4	0.5	
มัธยมศึกษา หรือสูงกว่า										
หรือสูงกว่า	373	2.3	63.7	36.1	13.9	3.3	2.1	1.3	0.2	
เขตที่อาศัย										
กทม.	235	2.3	66.9	35.2	6.3	1.4	1.4	1.0	0.6	
เมืองอื่น	145	2.4	69.4	42.8	11.7	3.6	1.8	0.7	0.3	
ชนบท	1,697	7.3	51.2	23.1	19.0	2.7	1.6	0.5	0.4	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

% ของแต่ละประเภทที่คิดจะเตรียม

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวนตัวอย่าง ถ่วงน้ำหนัก	ทำ สุขภาพให้ แข็งแรง*	มีเงิน ออม	มีบ้าน ของตนเอง, ฐานะ มั่นคง	มีที่ ทำกิน, งานมี คงที่	ย้ายไป อยู่กับ บุตร หลาน	ถ่ายทอด อาชีพ, ยกมรดกให้ บุตรหลาน	ศึกษา สวัสดิการ, ทำประกัน ต่างๆ	มีชีวิต สงบ, เป็นดี อย่างที่
ภาษา									
ไทยกลาง	775	2.6	71.2	28.0	9.4	2.2	1.5	0.7	0.3
เหนือ	285	8.2	49.4	25.1	21.8	3.5	0.8	0.6	0.2
อีสาน ลาว	703	10.2	40.4	23.9	20.5	2.6	1.5	0.7	0.5
ใต้	241	2.5	49.0	24.3	26.4	3.7	3.2	0.0	0.3
อื่นๆ	71	17.2	45.2	30.0	15.4	0.6	2.2	0.0	1.6
การทำงาน									
ไม่ทำงาน	553	3.1	60.3	32.1	8.2	2.8	0.9	1.3	0.2
ทำในภาค									
เกษตร	1,180	8.8	49.1	20.3	20.1	2.9	1.3	0.5	0.4
ทำนอกภาค									
เกษตร	343	3.6	61.7	33.8	16.2	1.9	2.7	0.3	0.5
อายุของมรดกมรดก									
บิดาและหรือ มารดาอายุ									
<60 ปี	1,018	6.2	53.7	28.6	15.0	3.6	1.1	0.6	0.3
บิดาหรือมารดา อายุ >60 ปี	572	6.3	59.5	23.8	17.2	1.9	1.9	0.5	0.2
บิดาและมารดา อายุ >60 ปี	259	3.6	52.4	22.0	19.8	2.2	2.2	0.4	1.8
บิดาและมารดา ไม่มีชีวิต	209	11.7	43.8	22.1	23.5	1.0	2.7	0.0	0.0
มีผู้สูงอายุในครัวเรือน									
ไม่มี	1,560	6.3	54.2	27.3	17.1	3.0	1.8	0.4	0.3
มี	517	6.7	54.6	21.6	16.8	1.7	1.1	1.1	0.7

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

% ของแต่ละประเภทที่คิดจะเตรียม

ลักษณะ ภูมิหลัง	จำนวน ตัวอย่าง	ค่า สุขภาพจิต ถ่วงน้ำหนัก	ค่า มีเงิน ออม	มีบ้าน	มีที่	ย้ายไป	ถ่ายถอด	ศึกษา	มีชีวิต
				ของคน เอง,ฐานะ มั่นคง	ทำกิน, งานมัน คงทำ	อยู่กับ บุตร หลาน	อาชีพ, ยกมรดกให้ บุตรหลาน	สวัสดิการ, ทำประกัน ต่างๆ	สงบ, เป็นตัว อย่างที่ดี
เคยคิดว่าจะใช้									
ชีวิตอย่างไรเมื่อแก่									
ไม่เคยคิด	1,202	5.0	52.6	22.2	11.7	2.4	1.3	0.5	0.4
เคยคิด	873	8.4	56.6	30.9	24.4	2.9	2.0	0.7	0.5

* รวมเตรียมปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แพทย์ประจำตัว ออกกำลังกาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 แสดงการกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่คิดจะเตรียมการตามรูปแบบหรือชนิดสำคัญที่สุดของการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง ผลในตารางที่ 4.4 นี้ บ่งว่าสอดคล้องกับในตารางที่ 3.3 แม้ระดับจะต่างกัน โดยรวมแล้วการเตรียมเรื่องการเงินออมและที่อยู่อาศัย ดูเหมือนจะเป็นชนิดของการเตรียมที่คนหนุ่มสาวให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ร้อยละ 57 รายงานว่าคิดเตรียมเรื่องมีเงินออมหรือฐานะมั่นคง และร้อยละ 19 มีที่อยู่หรือน้ำนอนของตนเองหรือย้ายไปอยู่กับบุตรหลานตามลำดับ แบบสำคัญที่สุดของการเตรียมที่คนหนุ่มสาวกล่าวถึง รองลงมาคือ การมีที่ทำกินหรืองานมั่นคง ส่วนการทำสุขภาพให้แข็งแรงมีคนหนุ่มสาวเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นที่ให้ความสำคัญ ลักษณะภูมิหลังที่ดูเหมือนมีส่วนทำให้เกิดความแตกต่างในความเห็นเกี่ยวกับแบบสำคัญที่สุดของการเตรียมคือ เพศ การศึกษา เขตที่อยู่อาศัย และอาชีพ

การสำรวจ ADULT ถามผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบว่า เคยคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุถึงแบบของชีวิตที่จะใช้ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวที่เคยคิดถึงเรื่องนี้ แสดงในตาราง 4.5 จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันเล็กน้อยในคำตอบเกี่ยวกับแบบของชีวิตที่จะใช้เมื่อยามสูงอายุ กับแบบที่คิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ จากคำตอบที่ได้ อาจกล่าวได้ว่า ผู้ตอบตีความการจะใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ ในแง่การทำอย่างไรจึงจะใช้ชีวิตนั้นปลายมีความสุข ขณะที่การเตรียม เป็นเรื่องของการพร้อมต่อสู่ให้ชีวิตยามสูงอายุอยู่ได้อย่างไม่ลำบาก

คนหนุ่มสาว เกือบร้อยละ 60 คิดจะใช้ชีวิตบั้นปลายอยู่กับบ้านหรือครอบครัว (คือคู่สมรส บุตร หลาน) รองลงมาคือ ทำงานทำ (ร้อยละ 15) ใช้ชีวิตอิสระ ท่องเที่ยว (ร้อยละ 15) และ เข้าวัดหาความสงบในชีวิต (ร้อยละ 11)

แบบของชีวิตที่จะใช้แตกต่างกันตามลักษณะภูมิหลังอย่างน่าสนใจ คนหนุ่มสาวที่อายุมาก คิดถึงการอยู่กับครอบครัวมากกว่าคนหนุ่มสาวที่อายุน้อย ขณะที่คนหนุ่มสาวในกลุ่มอายุน้อยคิดถึงการ ใช้ชีวิตอิสระ ท่องเที่ยว มากกว่าคนหนุ่มสาวในกลุ่มอายุมาก คนหนุ่มสาวหญิงคิดจะอยู่กับครอบครัว เมื่อนัก หรือ เข้าวัดหาความสงบในชีวิตมากกว่าคนหนุ่มสาวชายซึ่งคิด เรื่องใช้ชีวิตอิสระ ทำงานทำ มากกว่า

คนหนุ่มสาวในชนบท คิดอยู่กับครอบครัว เมื่อยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวในเมือง (กรุงเทพฯ และ เมืองอื่น) อย่างเห็นได้ชัด ตรงกันข้าม คนหนุ่มสาวในเมืองคิดจะใช้ชีวิตอิสระ ท่องเที่ยว ทำงานทำ มากกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท เป็นที่น่าสนใจที่พบว่าคนหนุ่มสาวในเมืองคิด

ตารางที่ 4.4 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ที่คิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุตามแบบสำคัญที่สุดของการเตรียมที่คิดจะเตรียม จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	แบบสำคัญที่สุดที่คิดจะเตรียม								รวม
	ทำ		มีที่อยู่(บ้าน)	ศึกษา	ถ่ายทอด		รวม	ไม่ทราบ	
	สุขภาพให้แข็งแรง*	มีเงินออม,ฐานะมั่นคง	ของตัวเอง,ย้ายไปอยู่กับบุตรหลาน	สวัสดี-การ,ต่างว	เข้าวัด,ทำความดีให้คนนับถือ	อาชีพ,ยกมรดกให้บุตรหลาน			
รวม	3.4	57.2	19.4	14.7	0.5	0.5	1.8	2.4	100
อายุ									
15-29	3.1	56.6	23.6	12.1	0.5	0.5	1.1	2.6	100
30-44	3.7	57.9	14.5	17.7	0.6	0.6	2.6	2.3	100
เพศ									
ชาย	2.8	52.9	20.7	19.4	0.8	0.3	1.9	1.2	100
หญิง	4.0	61.5	18.2	10.0	0.2	0.8	1.7	3.7	100
สถานภาพสมรส									
โสด	4.0	57.5	25.1	9.3	0.8	0.5	0.8	2.0	100
สมรส	3.2	57.2	16.7	17.0	0.5	0.5	2.3	2.6	100
หย่า แยก หมาย	1.2	55.2	16.3	20.9	0.0	1.7	1.7	2.8	100
การศึกษา									
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	4.4	51.4	14.7	25.4	1.1	0.0	0.0	3.0	100
ประถมศึกษา	4.4	57.0	18.4	15.2	0.5	0.7	1.7	2.5	100
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	0.6	60.0	25.1	8.8	0.5	0.1	2.9	2.0	100
เขตที่อาศัย									
กทม.	0.7	62.6	24.6	6.1	0.8	0.5	1.3	3.3	100
เมืองอื่น	1.2	59.1	28.6	7.8	0.9	0.0	1.6	0.9	100
ชนบท	4.0	56.3	17.9	16.5	0.5	0.6	1.9	2.5	100

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	แบบสำรวจที่สุดที่คิดจะเตรียม								รวม
	ทำ สุขภาพ ให้ แข็งแรง*	มีเงิน ออม, ฐานะ มั่นคง	มีที่อยู่(บ้าน) ของตนเอง, ย้ายไปอยู่ กับบุตร หลาน	มีที่ทำกิน, งานอื่น คงทำ	ศึกษา สวัสดี- การ, ทำประกัน ต่างๆ	เข้าวัด, ทำความ ดีให้คน นับถือ	อาชีพ, ยกมรดก ให้บุตร หลาน	ไม่ ทราบ	
ภาษา									
ไทยกลาง	0.8	67.5	19.6	6.9	0.5	0.5	1.5	2.7	100
เหนือ	2.8	57.1	19.0	18.0	0.2	0.0	1.9	1.0	100
อีสาน ลาว	7.4	47.6	17.6	20.9	1.0	0.8	1.7	2.9	100
ใต้	0.7	50.9	23.0	20.5	0.0	0.4	3.2	1.5	100
อื่นๆ	11.4	44.2	22.2	16.3	0.0	2.1	0.0	3.9	100
การทำงาน									
ไม่ทำงาน	1.6	60.4	28.4	5.1	0.4	0.2	1.1	2.8	100
ทำในภาคเกษตร	5.2	55.5	15.0	19.0	0.7	0.5	1.3	2.8	100
ทำนอกภาคเกษตร	0.9	58.8	23.3	11.4	0.4	0.8	3.1	1.5	100
อายุของบิดามารดา									
บิดาและหรือมารดา									
อายุ <60 ปี	3.9	55.3	23.3	12.8	0.4	0.4	1.5	2.4	100
บิดาหรือมารดา									
อายุ >60 ปี	2.3	63.4	15.9	13.8	0.2	0.2	2.0	2.1	100
ทั้งบิดามารดาอายุ									
>60 ปี	2.1	60.2	15.0	14.1	2.0	2.2	2.2	2.3	100
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	6.3	45.7	16.3	26.7	0.0	0.0	1.9	3.1	100
มีผู้สูงอายุในครัวเรือน									
ไม่มี	3.6	55.9	20.1	14.7	0.4	0.4	1.9	3.0	100
มี	2.9	61.3	17.3	14.5	1.0	0.9	1.3	0.9	100

หมายเหตุ: ตัวอย่างของการวิเคราะห์ในตารางนี้รวมเฉพาะผู้ที่ตอบว่าคิดจะเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ

* รวม เตรียมปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แพทย์ประจำตัว ออกกำลังกาย

ตารางที่ 4.5 การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่เคยมีความคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุ ตามแบบของชีวิตที่คิดว่าจะใช้ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	แบบของชีวิตที่คิดว่าจะใช้				รวม
	อยู่บ้านกับครอบครัว/ คู่สมรส บุตรหลาน	ใช้ชีวิตอิสระ, ท่องเที่ยว	ทำงานทำ	เข้าวัด, หาคความสงบในชีวิต	
รวม	58.9	14.7	15.2	11.2	100
อายุ					
15-24	53.2	18.9	14.1	13.8	100
25-34	58.0	14.9	17.1	10.0	100
35-44	63.8	11.6	14.1	10.5	100
เพศ					
ชาย	54.8	17.8	18.6	8.8	100
หญิง	63.3	11.4	11.6	13.8	100
เขตที่อาศัย					
กทม.	32.9	30.7	17.7	18.6	100
เมืองอื่น	39.6	21.1	22.8	16.4	100
ชนบท	64.4	11.9	14.1	9.7	100
การศึกษา					
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	75.8	12.3	7.7	4.2	100
ประถมศึกษา	62.6	12.9	14.7	9.9	100
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	39.2	22.2	19.9	18.7	100
ภาษา					
ไทยกลาง	42.0	25.4	16.6	16.1	100
เหนือ	56.0	11.4	23.5	9.0	100
อีสาน ฉาว	71.9	7.3	11.2	9.6	100
ใต้	61.6	13.5	15.8	9.1	100
อื่นๆ	60.7	25.6	10.9	2.9	100

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	แบบของชีวิตที่คิดว่าจะใช้				รวม
	อยู่บ้านกับ ครอบครัว/ คู่สมรส บุตรหลาน	ใช้ชีวิต อิสระ, ท่องเที่ยว	ทำงาน ทำ	เข้าวัด, หาความ สงบ ในชีวิต	
การทำงาน					
ไม่ทำ	54.3	20.9	10.5	14.3	100
ทำในภาคเกษตร	68.6	10.7	11.6	9.1	100
ทำนอกภาคเกษตร	42.2	19.4	24.6	13.8	100
อายุของบิดามารดา					
บิดาและหรือมารดาอายุ <60 ปี	55.3	15.2	15.1	14.4	100
บิดาหรือมารดาอายุ >60 ปี	59.0	14.4	17.4	9.3	100
ทั้งบิดามารดาอายุ >60 ปี	62.0	17.0	11.4	9.7	100
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	65.9	12.4	13.6	8.1	100
มีผู้สูงอายุในครัวเรือนหรือไม่					
ไม่มี	58.8	14.2	15.0	12.0	100
มี	59.1	16.2	15.9	8.9	100

หมายเหตุ: ตัวอย่างของผลในตารางนี้ จำกัดเฉพาะคนหนุ่มสาวที่ตอบว่าเคยคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรเมื่อยามสูงอายุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เข้าวัด หากความสงบในชีวิต เมื่อแก่ในสัดส่วนที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท การอยู่กับครอบครัว/คู่สมรส บุตรหลาน เป็นแบบของชีวิตที่คนหนุ่มสาวซึ่งมีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า คิดจะใช้มากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่าคิดจะใช้ชีวิตยามสูงอายุอย่างอิสระ ท่องเที่ยว ทำงาน และเข้าวัดมากกว่า แต่จะอยู่กับบ้านหรือครอบครัวน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่มีการศึกษาหรือจบระดับประถมศึกษา

คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตร คิดจะใช้ชีวิตบั้นปลายอยู่กับครอบครัวในสัดส่วนที่สูงกว่าคนที่ไม่ทำงานหรือทำงานนอกภาค เกษตร ซึ่งคนกลุ่มหลังคิดจะใช้ชีวิตยามสูงอายุอย่างอิสระ มีงานทำ เข้าวัดหากความสงบมากกว่า

แบบของชีวิตที่จะใช้ยามสูงอายุแตกต่างกันตามกลุ่มภาษา คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลางคิดจะอยู่กับบ้านและครอบครัว เมื่อแก่น้อยกว่า แต่คิดจะใช้ชีวิตอิสระ ทำงาน เข้าวัดหากความสงบมากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือ อีสาน ลาว หรือใต้

กล่าวโดยสรุป ผลของการวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ ชี้แนะว่าความคิดเรื่องการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุนั้นคนหนุ่มสาวไทยยังคงค่อนข้างจะเป็นเรื่องผิวเผิน แม้ว่าคนหนุ่มสาว ส่วนใหญ่จะเห็นว่า การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุเป็นเรื่องสำคัญก็ตาม แต่คำตอบดังกล่าวน่าจะเป็นเรื่องที่ถูกกระตุ้นให้คิดโดยตัวคำถามมากกว่า เพราะเมื่อถูกถามว่า "ท่านคิดว่าจะ เตรียมตัวไว้สำหรับการดำรงชีวิต เมื่อแก่หรือไม่" ร้อยละที่คิดว่าจะเตรียม มีค่ากว่าร้อยละที่เห็นว่าการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุเป็นเรื่องสำคัญพอควรคือ ร้อยละ 78 เปรียบเทียบกับร้อยละ 96 ความแตกต่างในร้อยละของคำตอบคือคำถามสองคำถามนี้ ส่วนหนึ่งสะท้อนถึงความไม่สอดคล้องของคำถาม ความคลาดเคลื่อนในการให้รหัส และอีกส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลของความไม่ชัดเจนในตัวคำถามเอง กล่าวคือ คำถามสองคำถามเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ ค่อนข้างจะเป็นคำถามกว้างและไม่ค่อยรัดกุมชัดเจน เพราะ เมื่อถูกถามถึงแบบของการดำรงชีวิตที่จะเตรียม ปรากฏว่าร้อยละ 2 (ไม่ถ่วงน้ำหนัก) ไม่สามารถให้คำตอบได้ ร้อยละ 63 ให้คำตอบแบบของการเตรียมเพียงชนิดเดียว แต่ในคำถามที่ค่อนข้างจะเจาะจงคำถามข้อ 710 ซึ่งถามว่า "ท่านเคยคิดหรือไม่ว่า ตอนแก่ท่านจะใช้ชีวิตอย่างไร" ร้อยละ 42 ของคนหนุ่มสาวตอบว่าเคยคิด เมื่อเปรียบเทียบคำตอบของคำถามข้อ 710 นี้ กับข้อ 717 หรือ 718 แล้ว สนับสนุนคำถามข้างต้นว่าความคิดเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องที่คนหนุ่มสาวไทยยังไม่ค่อยเห็นเป็นเรื่องจริงจัง อย่างไรก็ตาม ตัวคำถามข้อ 710 เองก็ยังมีปัญหาความคลุมเครือของคำถาม ผู้ตอบอาจตีความเองว่าการใช้ชีวิตอย่างไร เมื่อยามสูงอายุ

✓

เป็นการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เมื่อยามสูงอายุ หรือการใช้ชีวิตอย่างเป็นประโยชน์ต่อสังคม เมื่อสูงอายุ หรืออื่นๆ เมื่อพิจารณาจากคำตอบที่ได้ อาจตีความได้ว่า ผู้ตอบคิดถึงการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขแก่ตนเองมากกว่า

แบบของชีวิตที่จะใช้ เมื่อยามสูงอายุที่คนหนุ่มสาวตอบมีไม่มากแบบและแบบที่ตอบว่าจะใช้มากที่สุดคือ การใช้ชีวิตอยู่กับบ้านหรือครอบครัว (ซึ่งมีทั้งที่รวมและไม่รวมบุตรหลาน) รองลงมาคือ ทำงานทำ ใช้ชีวิตอิสระ ท่องเที่ยวและ เข้าวัดหาความสงบในชีวิต ผลการศึกษานี้ชี้แนะว่าครอบครัวยัง เป็นสถาบันทางสังคมที่อุปถัมภ์ เกื้อหนุนและ เป็นที่พึ่งพิงของผู้สูงอายุทั้งในปัจจุบันและอนาคต

คำตอบเกี่ยวกับแบบของการดำรงชีวิตที่คิดจะ เตรียมสะท้อนว่า เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจ การเงิน การมีฐานะมั่นคง เป็นชนิดของการ เตรียมที่คนหนุ่มสาวปัจจุบันคำนึงถึงมากกว่าเรื่องอื่น (เพราะถ้ามีเงินก็จะสามารถมีอย่างอื่นได้) เรื่องที่อยู่อาศัย เป็นเรื่องรองลงมา ตามด้วยการมีที่ทำกิน การมีงานทำ (ซึ่งก็เกี่ยวข้องกันด้าน เศรษฐกิจ) เป็นที่น่าสังเกตว่า คนหนุ่มสาวไทยเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่คิดถึงเรื่อง เกี่ยวกับสุขภาพ

ผลการศึกษานี้ชี้แนะว่า ความมีการกระตุ้นหรือสนับสนุนให้คนหนุ่มสาว โดยเฉพาะผู้ที่ จะเข้าสู่วัยสูงอายุในอนาคตอันใกล้ มีการคิดและตระเตรียมการต่างๆ เป็นการป้องกัน เพราะการ เตรียมการ เป็นขบวนการที่ต้องใช้เวลา โดยเฉพาะ เรื่องสุขภาพ ซึ่งทางหนึ่งคือ การออกกำลังกาย อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การศึกษาเกี่ยวกับการอนามัย การเตรียมด้านสุขภาพ เป็นเรื่องสำคัญ นอกเหนือจากการเตรียมการด้าน เศรษฐกิจ การเงิน ที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ เพื่อการมีชีวิตในช่วงวัยสูงอายุที่มีความสุข มีสุขภาพแข็งแรง เป็นประโยชน์ ไม่ต้อง เป็นภาระทั้งต่อครอบครัว และสังคม

5. ความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร ผู้ดูแลยามเจ็บป่วยและที่อยู่อาศัยเมื่อยามสูงอายุ

ข้อมูลจากการสำรวจคนหนุ่มสาวที่เกี่ยวข้องกับความคิดหรือการเตรียมการ เพื่อยาม สูงอายุ ซึ่งมีลักษณะที่ค่อนข้างจะ เจาะจงมากกว่าข้อมูลที่ได้ เสนอใน ส่วนที่สี่คือ ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดในการพึ่งพาบุตรและแบบของการพึ่งพาบุตรที่ต้องการ บุคคลที่ต้องการให้ เป็นผู้ดูแลยาม เจ็บป่วย เมื่อสูงอายุ และบุคคลที่จะอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ

5.1 ทัศนคติและความคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า บุตรเป็นทั้งภาระและสิ่งที่มีคุณค่าของบิดามารดา บุตรเป็น ภาระในแง่ที่ว่า เมื่ออยู่ในวัยเด็ก บิดามารดาต้องดูแลและรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ เกี่ยวกับบุตร

ขณะเดียวกันบุตรก็มีคุณค่าทั้งในด้านจิตใจ และหลักประกันยามชรา บุตรให้ความสุขทางด้านจิตใจ สนองตอบความต้องการด้านสังคมของบิดามารดา ขณะเดียวกันเป็นแหล่งที่พึ่งของบิดามารดา เมื่อยามบิดามารดาอยู่ในวัยสูงอายุ

บรรทัดฐานซึ่งเป็นที่คาดหวังกันทั่วไปในสังคมไทย คือ บุตรควรทดแทนบุญคุณบิดามารดาด้วยการเป็นผู้ดูแล เมื่อยามบิดามารดาอยู่ในวัยสูงอายุ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีแนวโน้มไปสู่วัตถุนิยมมากขึ้น ทำให้มีความห่วงใยกันว่า ค่านิยมและบรรทัดฐานการดูแลบิดามารดาผู้สูงอายุดังกล่าวกำลังจะหมดไป กล่าวคือ มีความเชื่อกันทั่วไปว่า คนหนุ่มสาวปัจจุบัน มักไม่ค่อยดูแลบิดามารดา หรือญาติสูงอายุของตน ขณะเดียวกันก็ไม่ต้องการพึ่งพาบุตรของตน เมื่อยามสูงอายุด้วย ความเชื่อดังกล่าวยังไม่มีข้อมูลสนับสนุน การทราบถึงข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร เมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาว จึงน่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะชี้แนะการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมและบรรทัดฐานเกี่ยวกับการดูแลบิดามารดาสูงอายุว่า ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยหรือไม่ และแนวโน้มในอนาคตของเรื่องดังกล่าวจะเป็นไปในทิศทางใด

การสำรวจคนหนุ่มสาว ได้ถามคนหนุ่มสาวถึงทัศนคติเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตรด้วย

คำถามต่างดังนี้

- ข้อ 519 "ท่านคิดว่า คนแก่ทั่วไปในปัจจุบัน ได้รับการดูแลจากลูกหลานหรือไม่"
- ข้อ 325 "ท่านคิดว่าพ่อแม่หวังที่จะพึ่งพาท่าน ยามพ่อแม่แก่เฒ่าหรือไม่"
- ข้อ 705 "สำหรับตัวท่านเอง ท่านคิดว่าท่านจะพึ่งพาลูกของท่านยามท่านแก่หรือไม่"
- ข้อ 706 "ท่านคิดจะพึ่งพาลูกชายหรือลูกสาว"
- ข้อ 707 "ท่านคิดจะพึ่งพาลูกของท่านด้านใดมากที่สุด"

ตารางที่ 5.1 แสดงอัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไปในปัจจุบันได้รับการดูแลจากบุตรหลาน อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตน เมื่อยามสูงอายุ และอัตราส่วนร้อยละที่คิดพึ่งพาบุตร เมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง ผลการศึกษาให้ผลในทางบวกเกี่ยวกับทัศนคติการพึ่งพาบุตรของคนหนุ่มสาว และสะท้อนอย่างชัดเจนว่า บุตรยังคง เป็นแหล่งอุปถัมภ์ เกื้อหนุนที่สำคัญของบิดามารดาสูงอายุ รวมทั้งของผู้สูงอายุทั่วไป คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92) คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไปในปัจจุบันได้รับการดูแลจากบุตรหลาน ทัศนคติดังกล่าวดู เหมือนจะแพร่หลายในทุกกลุ่มภูมิหลัง ยกเว้นคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ ซึ่งมี ร้อยละที่คิดเห็นดังกล่าวต่ำกว่ากลุ่มอื่น (คอลัมน์ที่ 2 ของตารางที่ 5.1)

ในเรื่องความคิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ และความหวังจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุของคนหนุ่มสาว ผลการวิจัยแสดงว่า คนหนุ่มสาวไทยส่วนใหญ่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ ขณะที่เดียวกับคนหนุ่มสาวเองก็หวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุเช่นกัน และที่น่าสนใจคือ ร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ สูงกว่าร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ (ร้อยละ 85 เปรียบเทียบกับร้อยละ 78)

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของคนหนุ่มสาวกับความคิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งพาตนอยู่ในทิศทางลบ ซึ่งตรงข้ามกับความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความหวังจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ

ขณะที่คนหนุ่มสาวชายคิดว่า บิดามารดาหวังพึ่งพาตนยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวหญิง แต่คนหนุ่มสาวหญิงกลับมีร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุสูงกว่าผู้สูงอายุนาย ทั้งนี้ น่าจะ เนื่องจากว่า เพศชายเป็นเพศที่ได้รับการคาดหวังจากสังคมให้เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว หรือเป็นที่พึ่งพาทางเศรษฐกิจของสมาชิกในครอบครัว

คนหนุ่มสาวที่เป็นโสดคิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุมากกว่า แต่ก็หวังพึ่งบุตรยามสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่สมรส หรือหม้าย หย่า หรือแยกกัน

ความคิดที่ว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุในกลุ่มหนุ่มสาวที่ไม่มีการศึกษา มีน้อยกว่ากลุ่มหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความหวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ เป็นความสัมพันธ์เชิงลบ กล่าวคือ ยิ่งมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุจะลดลง คนหนุ่มสาวที่ยังเรียนหนังสืออยู่ ซึ่งมักเป็นผู้ที่มีอายุน้อย หวังพึ่งบุตรยามสูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว

คนหนุ่มสาวในชนบท คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ และหวังจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวในเมืองอื่น และกรุงเทพฯ

ความแตกต่างในร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุตามกลุ่มจำนวนพี่น้องที่มีแบบแผนไม่แน่นอน แต่จำนวนพี่น้องมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความหวังจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุของคนหนุ่มสาว

ร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ และร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ แตกต่างไปตามกลุ่มภาษาที่ใช้พูดในครัวเรือน กล่าวคือ ทั้งร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ และร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ มีระดับต่ำสุดในกลุ่มคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลาง และสูงสุดในคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสาน หรือลาว

ตารางที่ 5.1 อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไปในปัจจุบันได้รับการดูแลจากบุตรหลาน อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนยามสูงอายุ และอัตราส่วนร้อยละที่หวังพึ่งหาบุตรเมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	% คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไป ในปัจจุบันได้รับการ ดูแลจากบุตรหลาน	% คิดว่าบิดามารดา หวังพึ่งตน ยามสูงอายุ*	% หวังพึ่ง บุตรเมื่อ ยาม สูงอายุ
จำนวนตัวอย่าง รวม	2,083 92.0	1,851 77.8	2,088 85.0
อายุ			
15-24	91.4	83.7	85.3
25-34	90.6	74.4	81.4
35-44	94.1	72.2	88.6
เพศ			
ชาย	92.3	80.6	83.3
หญิง	91.6	75.2	86.6
สถานภาพสมรส			
โสด	90.7	85.4	81.5
สมรส	92.5	73.6	86.7
หม้าย หย่า แยก	94.7	68.6	88.1
การศึกษา			
ไม่มีการศึกษา	93.5	66.5	90.2
ป.4-ป.7	93.1	79.7	89.6
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	86.3	73.6	63.6
ยังเรี่ยหนังสือหรือไม่			
ไม่ เรี่ยน	92.6	78.0	86.8
เรี่ยน	86.2	76.1	68.4

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	% คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไป ในปัจจุบันได้รับการ ดูแลจากบุตรหลาน	% คิดว่าบิดามารดา หวังพึ่งตน ยามสูงอายุ*	% หวังจะพึ่ง บุตรเมื่อยาม สูงอายุ
จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา			
0	92.0	76.1	78.1
1-2	89.6	80.2	79.3
3-4	90.2	78.3	82.3
5-6	92.5	76.5	89.4
7+	94.5	78.1	86.7
เขตที่อยู่อาศัย			
กทม.	78.5	67.1	52.6
เมืองอื่น	83.7	67.4	66.2
ชนบท	94.4	80.3	91.0
ภาษา			
ไทยกลาง	88.3	69.4	72.3
เหนือ	91.1	80.8	84.3
อีสาน ลาว	94.9	87.4	97.9
ใต้	95.3	74.6	86.3
อื่นๆ	95.4	84.6	93.8
การทำงาน			
ไม่ทำงาน	87.8	74.3	70.7
ทำงานภาคเกษตร	95.1	80.8	95.0
ทำงานนอกภาคเกษตร	87.8	74.0	72.2

หมายเหตุ: * ตัวอย่างรวม เฉพาะคนหนุ่มสาวที่บิดามารดามีชีวิตอยู่เท่านั้น

คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรมีแนวโน้มที่คิดว่าบิดามารดาหวังพึ่งตนเองยามสูงอายุ และตนเองหวังพึ่งบุตรยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตร หรือไม่ทำงาน ตารางที่ 5.2 แสดงอัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่คิดว่าจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุตาม ลักษณะภูมิหลังและจำนวนบุตรมีชีวิต ข้อมูลสะท้อนอย่างชัดเจนว่า ในทุกกลุ่มจำนวนบุตรมีชีวิตที่มี คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ยังคงคิดพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ โดยร้อยละที่คิดพึ่งพาบุตร เพิ่มขึ้นตามจำนวนบุตรมีชีวิตที่มี ซึ่งชี้แนะว่า คนหนุ่มสาวที่มีบุตรจำนวนมากอาจคิดว่าโอกาสที่ตนจะได้พึ่งพาบุตรน่าจะมี มากด้วย

ความแตกต่างในร้อยละที่หวังพึ่งพาบุตรตามกลุ่มลักษณะภูมิหลังของแต่ละกลุ่มจำนวน บุตรมีชีวิตไม่แตกต่างไปจากผลในระดับสองตัวแปรนี้

คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตร ไม่ว่าจะมียุตรจำนวนมากหรือน้อยคิดพึ่งพาบุตร เมื่อ ยามชรามากกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาค เกษตรหรือไม่ทำงาน ซึ่งผลนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ ความแตกต่างในความคิดพึ่งพาบุตรตาม เขตที่อยู่อาศัย คนหนุ่มสาวที่บิดาและมารดาไม่มีชีวิตแล้ว คิดพึ่งพาบุตรมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มารดาอายุต่ำกว่า 60 ปีหรือสูงกว่า 60 ปี

ในทุกกลุ่มจำนวนบุตรมีชีวิตที่มี คนหนุ่มสาวที่คิดว่าเป็น เรื่องจำเป็นที่ต้องมีบุตรหลาน จำนวนมากไว้พึ่งพายามชรา คิดพึ่งพาบุตรมากกว่าคนหนุ่มสาวที่คิดว่าไม่จำเป็นต้องมีบุตรจำนวน มากอย่างเห็นได้ชัด

ข้อมูลในตารางที่ 5.2ก. แสดงว่ามีแนวโน้มแยกที่ จะพึ่งบุตรสาวมากกว่าบุตรชาย และประมาณ 2 ใน 3 ชอบที่จะพึ่งบุตรคนใดก็ได้ ความชอบที่คิดพึ่งบุตรสาวมากกว่าบุตรชาย ดู เหมือนจะพบในทุกกลุ่มภูมิหลัง แต่ในคนหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษาน้อยมศธหรือสูงกว่า ระดับ ความคิดจะพึ่งบุตรสาวมากกว่าบุตรชายแตกต่างกันน้อย ความชอบที่จะพึ่งบุตรสาวชัดเจนแก่ใน คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาว

เกี่ยวกับแผนของการพึ่งพาบุตร เมื่อถามสูงอายุที่คิดว่าต้องถามเหตุผลที่สุด เป็นที่น่าสนใจ ที่ผลการศึกษาแสดงว่า เรื่องที่ เกี่ยวเกี่ยวกับสุขภาพการเจ็บป่วยได้แก่ การรักษาพยาบาล ดูแล เยี่ยมเยียน เป็นแผนของการพึ่งพาที่คนหนุ่มสาวระบุนานที่สุด (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ ที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 15) การเงิน (ร้อยละ 12) และสิ่งในทุกอย่าง (ร้อยละ 12) (ตารางที่ 5.3) ข้อเท็จจริงการ อาศัยกับบุตร ก็มักจะได้รับการแก้ไขแทนทุก เรื่องจากบุตร จะเห็นว่าในขณะที่ เรื่องสุขภาพ การรักษา พยาบาลดูแล เมื่อเจ็บป่วย เป็นแผนของการพึ่งพาที่คนหนุ่มสาวคิดว่าต้องการจากบุตรมากกว่า เรื่องอื่น แต่คนหนุ่มสาวไม่ให้ความสำคัญกับ เรื่องนี้ในการเตรียมการ ความแตกต่างในแผนของการพึ่งพาบุตร

ตารางที่ 5.2 อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่หวังจะตั้งหาบุตร เมื่อยามสูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังและจำนวนบุตรที่มีชีวิต

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวนบุตรที่มีชีวิต				
	รวม	โสด	0-1	2-3	4+
รวม	85.0	81.5	81.9	86.1	95.7
อายุ					
15-24	85.3	83.9	90.3	91.2	(100.0)
25-34	81.4	70.8	74.1	87.4	94.6
35-44	88.6	89.3	82.4	83.3	95.9
เพศ					
ชาย	83.3	80.0	80.3	83.5	96.5
หญิง	86.6	83.5	83.2	88.2	95.1
สถานภาพสมรส					
โสด	81.5	81.5	นข	นข	นข
สมรส	86.7	-	81.7	86.0	95.6
หม้าย หย่า แยก	88.1	-	84.4	87.4	(100.0)
การศึกษา					
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	90.2	(72.9)	95.6	89.2	94.8
ประถมศึกษา	89.6	89.5	85.8	89.1	96.9
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	63.6	67.3	52.6	56.0	(78.8)
เขตที่อาศัย					
กทม.	52.6	52.4	51.5	51.6	(61.0)
เมืองอื่น	66.2	68.2	70.4	58.2	(71.4)
ชนบท	91.0	89.4	86.5	91.6	98.8
ภาษา					
ไทยกลาง	72.3	70.6	67.5	72.5	87.3
เหนือ	84.3	80.4	83.7	87.3	(100.0)
อีสาน ลาว	97.9	95.8	99.2	97.6	100.0
ใต้	86.3	83.4	81.5	89.4	94.0
อื่นๆ	93.8	(94.5)	(86.5)	(91.7)	(100.0)

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	จำนวนบุตรที่มีชีวิต				
	รวม	โสด	0-1	2-3	4+
การทำงาน					
ไม่ทำ	70.7	70.1	(70.9)	70.0	(78.9)
ทำในภาค เกษตร	95.0	96.2	90.4	94.6	99.7
ทำนอกภาค เกษตร	72.2	72.0	70.8	69.4	86.6
อายุของบิดามารดา					
บิดาและหรือมารดาอายุ					
<60 ปี	84.2	81.9	84.5	88.2	94.0
บิดาหรือมารดาอายุ >60 ปี	86.4	83.3	78.9	85.6	97.6
ทั้งบิดามารดาอายุ >60 ปี	79.0	75.4	75.1	79.8	87.7
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	91.4	(76.3)	(86.9)	89.3	97.6
คิดว่าจำเป็นหรือไม่					
ที่ต้องมีลูกจำนวน					
มากเพื่อพึ่งพายามชรา					
ไม่จำเป็น	78.2	75.5	73.7	80.0	92.2
จำเป็น	97.0	96.2	96.1	97.2	98.8

หมายเหตุ: ร้อยละที่แสดงในวงเล็บได้มาจากจำนวนตัวอย่างที่ไม่ถ่วงน้ำหนักต่ำกว่า 20 ราย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.2ก. การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามเพศของบุตรที่คิดจะพึงพิง
จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	เพศของบุตรที่คิดจะพึงพิง						จำนวน ตัวอย่าง ถ่วงน้ำหนัก
	ไม่พึง บุตร	บุตร ชาย	บุตร สาว	บุตร คนโต ก็ได้	บุตรคนโต คนเล็ก คนกลาง	รวม	
รวม	15.0	17.6	33.1	33.3	1.0	100	2,092
อายุ							
15-24	14.8	17.7	35.5	30.7	1.4	100	794
25-34	18.4	17.0	29.3	33.9	1.3	100	684
35-44	11.4	18.2	34.1	36.0	0.3	100	614
เพศ							
ชาย	16.6	22.5	25.9	34.1	0.9	100	1,032
หญิง	13.4	12.8	40.1	32.6	1.2	100	1,060
สถานภาพสมรส							
โสด	18.3	18.4	32.7	29.2	1.3	100	712
สมรส	13.3	16.8	33.4	35.7	0.7	100	1,304
หม้าย หย่า แยก	11.8	24.5	30.4	30.4	2.9	100	76
การศึกษา							
ไม่มีหรือต่ำกว่าป.4	9.9	16.3	42.9	29.9	0.9	100	132
ประถมศึกษา	10.4	17.9	35.1	35.4	1.3	100	1,583
มัธยมศึกษาหรือ สูงกว่า	36.1	16.8	21.3	25.8	-	100	376
เขตที่อาศัย							
กทม.	46.6	16.2	13.6	23.4	0.2	100	236
เมืองอื่น	33.7	16.2	22.6	27.1	0.5	100	144
ชนบท	9.0	17.9	36.7	35.2	1.2	100	1,712
การทำงาน							
ไม่ทำงาน	29.2	17.5	25.4	27.1	0.8	100	346
ทำในภาคเกษตร	5.0	17.6	38.3	37.8	1.3	100	1,192
ทำนอกภาคเกษตร	27.5	17.6	26.6	27.7	0.6	100	553

ตารางที่ 5.2ก. (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	เพศของบุตรที่คิดทิ้งพา						จำนวน ตัวอย่าง ต่างน้ำหนัก
	ไม่ทิ้ง บุตร	บุตร ชาย	บุตร สาว	บุตร คนโต ก็ได้	บุตรคนโต คนเล็ก คนกลาง	รวม	
ภาษา							
ไทยกลาง	27.6	19.1	25.3	27.5	0.4	100	779
เหนือ	15.7	20.9	31.9	31.2	0.3	100	288
อีสาน ลาว	2.1	14.4	45.1	37.3	1.2	100	717
ใต้	13.9	20.2	25.7	36.8	3.4	100	239
อื่นๆ	6.1	11.2	26.4	54.7	1.7	100	70
ความจำเป็นของการมีบุตร							
จำนวนมากไว้เพียงยามชรา							
ไม่จำเป็น	21.8	17.5	29.0	31.1	0.7	100	1,333
จำเป็น	3.0	18.3	39.2	37.9	1.7	100	740
แล้วแต่กรณี	(7.1)	-	(80.9)	(12.0)	-	100	(19)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ต้องการมากที่สุด ตามลักษณะภูมิหลังมีน้อย คนหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดพึ่งพาด้านที่อยู่อาศัยมากกว่าคนหนุ่มสาวที่อายุ 30 ปีขึ้นไป แบบของการพึ่งพาแบบนี้แตกต่างกันน้อยระหว่างคนหนุ่มสาวอายุมากและอายุน้อย คนหนุ่มสาวชายคิดพึ่งพาด้านที่อยู่อาศัยจากบุตรมากกว่าคนหนุ่มสาวหญิง คนหนุ่มสาวที่ยังเป็นโสดคิดพึ่งบุตรด้านที่อยู่อาศัยมากกว่าคนหนุ่มสาวที่สมรสแล้ว ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะคนที่สมรสแล้วมักจะมีที่อยู่อาศัยของตนเอง ขณะที่คนโสดมักจะมีอยู่กับบิดามารดา จึงอาจคิดว่า เมื่อตนเองอยู่ในวัยชรา ก็อยากอยู่กับบุตร เหมือนที่ปัจจุบันบิดามารดาอยู่กับตนเอง เป็นที่น่าสังเกตว่า คนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า แยก คิดพึ่งบุตรด้านการเงินมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ยังเป็นโสดหรือสมรส ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะคนกลุ่มนี้อาจต้องเลี้ยงตัวเองอยู่ในปัจจุบัน โดยที่วามพบว่า คนที่เป็นหม้าย หย่า แยก โดยเฉพาะสตรีจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจด้อยกว่ากลุ่มอื่น

เป็นที่น่าสนใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมหรือสูงกว่าต้องการพึ่งบุตรด้านที่อยู่อาศัยมากกว่า แต่ทั้งด้านการเงินและเรื่องอื่น ๆ น้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาต่ำกว่า คนหนุ่มสาวในกรุงเทพมหานครคิดพึ่งบุตรทุกด้านสูงกว่าคนหนุ่มสาวในเมืองอื่นหรือชนบท คนหนุ่มสาวในชนบทคิดพึ่งบุตรให้ดูแลสุขภาพหรือมาเยี่ยมเยียนมากกว่า แต่คิดพึ่งพาด้านที่อยู่อาศัยและด้านการเงินน้อยกว่าคนหนุ่มสาวในเมือง คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาภาคใต้ คิดพึ่งบุตรด้านที่อยู่อาศัยสูงกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยกลาง อีสาน ลาว และโดยเฉพาะภาษาเหนือ เรื่องสุขภาพ (ดูแลและการเยี่ยมเยียน) การเงินเป็นแบบของการพึ่งพาที่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาภาคเหนือต้องการมากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสาน กลาง หรือใต้

คนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงานคิดพึ่งบุตรด้านที่อยู่อาศัยมากกว่า แต่ต้องการพึ่งบุตรให้ดูแลเยี่ยมเยียนเมื่อเจ็บป่วยน้อยกว่า คนหนุ่มสาวที่ทำงานทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร เป็นที่น่าสนใจที่พบว่า คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตรคิดหวังต้องการให้บุตรมาดูแลดำเนินกิจการต่อมากกว่า แต่ต้องการพึ่งพาด้านการเงินน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตร (ซึ่งสอดคล้องกับความแตกต่างในแบบของการพึ่งพาระหว่างคนหนุ่มสาวในเมืองและชนบท ซึ่งคนกลุ่มแรกส่วนใหญ่จะทำงานนอกภาคเกษตรและกลุ่มหลังในภาคเกษตร)

ผลดังกล่าวชี้แนะว่า คนหนุ่มสาวในชนบทปัจจุบันอาจมองเห็นว่าบุตรหลานของตนเอง ไม่นิยมทำงานในภาคเกษตร และอาชีพทางการเกษตรอาจไม่มีคนมาดำเนินกิจการต่อ คนหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดาเป็นผู้สูงอายุมีร้อยละคิดพึ่งบุตรด้านการดูแล เยี่ยมเยียน และสุขภาพ สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่บิดาและมารดาไม่มีชีวิตหรือยังไม่อยู่ในวัยสูงอายุที่อยู่อาศัยเป็นแบบของการพึ่งพาที่คนหนุ่มสาว ซึ่งบิดามารดายังไม่อยู่ในวัยสูงอายุคิดพึ่งจากบุตรมากกว่ากลุ่มอื่น คนหนุ่มสาวที่บิดาและ

ตารางที่ 5.3 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีที่คิดจะพึ่งพาบุตรยามสูงอายุตาม
แบบของการพึ่งพาบุตรที่คิดหรือต้องการ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	แบบของการพึ่งพาที่คิดหรือต้องการจากบุตร						จำนวน ตัวอย่าง ถ่วงน้ำหนัก
	ที่อยู่ อาศัย	การ เงิน	สุขภาพ, ดูแล, เยี่ยม เยียน	ทุก อย่าง	ดูแล และดำเนิน กิจการต่อ และอื่นๆ	รวม	
รวม	25.3	12.1	44.2	12.3	6.1	100	1,770
อายุ							
15-29	27.2	12.3	43.0	11.8	5.7	100	975
30-44	22.9	11.9	45.7	12.9	6.6	100	795
เพศ							
ชาย	29.4	10.1	42.8	11.7	6.1	100	854
หญิง	21.5	13.9	45.6	12.9	6.2	100	916
สถานภาพสมรส							
โสด	31.0	12.2	41.7	10.2	4.9	100	583
สมรส	22.6	11.7	45.5	13.2	7.0	100	1,119
หม้าย หย่า แยก	20.6	17.8	44.0	15.9	1.7	100	68
การศึกษา							
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	24.7	10.5	44.4	11.5	9.0	100	119
ประถมศึกษา	23.6	12.9	44.5	12.9	6.1	100	1,412
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	35.5	8.2	42.7	9.1	4.5	100	289
เขตที่อาศัย							
กทม.	26.2	15.6	38.6	16.1	3.5	100	124
มีรายอื่น	36.0	14.9	40.2	6.4	2.4	100	95
ชนบท	24.6	11.6	44.9	12.3	6.5	100	1,550

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	แบบของการพึ่งพาที่ต้องการจากบุตร						จำนวน ตัวอย่าง ต่างน้ำหนัก
	ที่อยู่ อาศัย	การ เงิน	สุขภาพ, ดูแล, เยี่ยม เยี่ยม	ทุก อย่าง	ดูแล และค่า เป็น กิจการต่อ และอื่นๆ	รวม	
ภาษา							
ไทยกลาง	27.9	12.2	41.6	13.8	4.5	100	562
เหนือ	8.8	22.1	49.5	8.0	11.6	100	243
อีสาน ลาว	25.3	7.1	46.1	14.6	6.9	100	692
ใต้	35.3	15.0	42.6	5.6	1.4	100	207
อื่นๆ	32.0	17.4	32.6	11.9	6.2	100	67
การทำงาน							
ไม่ทำ	32.3	13.3	39.1	12.2	3.1	100	245
ทำในภาค เกษตร	24.2	10.9	44.9	12.8	7.2	100	1,126
ทำนอกภาค เกษตร	24.1	14.8	45.3	10.9	4.8	100	398
อายุของบิดามารดา							
บิดาและหรือมารดาอายุ							
<60 ปี	28.4	13.0	40.7	12.0	5.8	100	861
บิดาหรือมารดา							
อายุ >60 ปี	23.2	11.7	47.8	11.4	6.0	100	491
ทั้งบิดามารดา							
อายุ >60 ปี	20.0	12.1	48.6	11.6	7.6	100	207
บิดาและมารดา							
ไม่มีชีวิต	22.9	9.7	43.9	17.0	6.5	100	195
มีผู้สูงอายุในครัวเรือน							
ไม่มี	24.4	12.2	44.4	12.8	6.1	100	1,337
มี	28.0	11.6	43.8	10.6	6.0	100	432

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	แบบของการพึ่งพาที่ต้องการจากบุตร						
	ที่อยู่อาศัย	การเงิน	สุขภาพ		ดูแล		จำนวนตัวอย่าง ถ่วงน้ำหนัก
			เยี่ยมเยียน	ทุกอย่าง	และดำเนินกิจการต่อและอื่นๆ	รวม	
จำนวนบุตรในอุดมคติ							
<1	17.6	21.6	36.8	17.0	7.0	100	64
2	24.9	12.2	45.8	11.2	5.8	100	763
3	28.8	9.3	41.5	13.2	7.3	100	532
>4	23.1	14.2	45.5	12.5	4.8	100	405
เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรยามแก่หรือไม่							
ไม่ เคยคิด	25.3	13.2	43.4	12.1	5.9	100	1,059
เคยคิด	25.4	10.4	45.5	12.4	6.4	100	709

หมายเหตุ: ตัวอย่างของการวิเคราะห์ในตารางนี้ ไม่รวมคนหนุ่มสาวที่ตอบว่าไม่คิดพึ่งพาบุตรเมื่อยามชรา

มารดาไม่มีชีวิตแล้ว มีร้อยละที่คิดทิ้งบุตรทุกอย่างสูงกว่ากลุ่มอื่นทุกกลุ่ม คนหนุ่มสาวซึ่งอยู่กับผู้สูงอายุ คิดทิ้งบุตรด้านที่อยู่อาศัยมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่กับผู้สูงอายุ การมีผู้สูงอายุในครัวเรือนน่าจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เห็นแนวทางการทิ้งพาด้านนี้

จำนวนบุตรที่ปรารถนาดู เหมือนจะมีส่วนต่อความแตกต่างในแนวทางการทิ้งพาด้านที่ต้องการน้อย ที่เห็นชัดคือคนหนุ่มสาวที่ปรารถนามีบุตร 3 คน คิดทิ้งบุตรด้านการเงินน้อยกว่า แต่ทั้งด้านที่อยู่อาศัยมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ปรารถนามีบุตรน้อยกว่าหรือมากกว่า 3 คน

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ดูแลยามเจ็บป่วย เมื่อสูงอายุ

การสำรวจคนหนุ่มสาว ตามผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนว่า "เมื่อท่านแก่ และเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านจะให้ใครเป็นผู้ดูแลรักษาพยาบาล (ข้อ 712)" คำตอบที่ได้แสดงในตารางที่ 5.4 ในรูปการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่ต้องการให้เป็นผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วย ยามสูงอายุจำแนกตามลักษณะภูมิหลัง ข้อมูลในตารางดังกล่าว ยืนยันความมั่นคงของระบบครอบครัวอุปถัมภ์ โดยเฉพาะความสำคัญของบุตรในฐานะ เป็นแหล่งให้การดูแลยามเจ็บป่วย กล่าวคือ คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79) คิดอยากให้บุตรเป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยชรา รองลงมาคือ คู่สมรส (ร้อยละ 13) และญาติอื่นๆ รวมทั้งแม่ พี่น้อง หลาน ส่วนกลุ่มบุคคลอื่น เช่น เพื่อนบ้าน แพทย์ พยาบาล นั้นว่ามีบทบาทน้อยและมัก เป็นแหล่งดูแลรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วยที่ควบคู่กับคู่สมรสหรือบุตร

บุคคลที่ต้องการให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยสูงอายุ แตกต่างตามลักษณะภูมิหลังพอสมควร คนหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดถึงคู่สมรสในฐานะ เป็นแหล่งให้การดูแลยามเจ็บป่วยน้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่อายุ 30 ปีหรือสูงกว่า คนหนุ่มสาวชายคิดทิ้งพึ่งคู่สมรสให้ เป็นผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วยในวัยชรา มากกว่าคนหนุ่มสาวหญิง ซึ่งสอดคล้องกับความ เชื่อและการปฏิบัติทั่วไปในสังคมไทย ซึ่งภรรยา มัก เป็นผู้ปรนนิบัติหรือดูแลสามีและบุตรมากกว่าจะเป็นตรงกันข้าม คนหนุ่มสาวหญิงมองบุตร ในฐานะ เป็นแหล่งพึ่งพิงยามเจ็บป่วยมากกว่าชาย เป็นธรรมดาที่พบว่าคนหนุ่มสาวที่สมรสคิดถึงคู่สมรส ในฐานะผู้พึ่งพิงยามเจ็บป่วย มากกว่าคนหนุ่มสาวที่เป็นโสด หรือหม้าย หย่า แยก คนหนุ่มสาวที่หม้าย หย่า แยก คิดพึ่งพิงบุตรให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วย เมื่อสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ยังมีคู่สมรสหรือโสด

คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า คิดให้บุตร เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยชรา น้อยกว่า แต่คิดให้คู่สมรส เป็นผู้ดูแลมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาต่ำกว่า เช่นเดียวกับคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ คิดพึ่งบุตรให้ เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยชรา น้อยกว่า แต่คิดพึ่งคู่สมรสมากกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท ความแตกต่างของบุคคลที่คิดให้ เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยสูงอายุตามกลุ่มภาษามีน้อย

ตารางที่ 5.4 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่ต้องการให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยเมื่อสูงอายุ ตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	บุคคลที่ต้องการให้ดูยามเจ็บป่วยในวัยสูงอายุ					รวม
	คู่สมรส ¹	บุตร ²	หลาน ³	บิดา	อื่น ⁴	
				มารดา พี่น้อง ญาติอื่น		
รวม	12.8	79.4	1.0	2.8	3.9	100
อายุ						
15-29	10.4	82.6	0.7	2.1	4.1	100
30-44	15.8	75.4	1.3	3.7	3.7	100
เพศ						
ชาย	16.6	74.6	0.6	3.0	5.3	100
หญิง	9.1	84.1	1.4	2.7	2.6	100
สถานภาพสมรส						
โสด	8.1	79.6	2.1	4.7	5.4	100
สมรส	16.0	79.2	0.4	1.4	3.0	100
หม้าย หย่า แยก	2.0	82.3	0.9	9.3	5.5	100
การศึกษา						
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	11.4	81.2	1.9	2.3	3.3	100
ประถมศึกษา	12.5	80.3	0.9	3.1	3.1	100
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	14.4	75.3	0.9	1.8	7.6	100
เขตที่อาศัย						
กทม.	18.2	73.2	1.2	2.1	5.2	100
เมืองอื่น	11.1	74.8	1.7	4.0	8.4	100
ชนบท	12.2	80.7	0.9	2.8	3.4	100

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

บุคคลที่ต้องการให้ดูยามเจ็บป่วยในวัยสูงอายุ

ลักษณะภูมิหลัง	บิดา					รวม
	คู่สมรส ¹	บุตร ²	หลาน ³	ญาติอื่น ⁴	พี่น้อง	
ภาษา						
ไทยกลาง	12.2	78.0	1.4	3.2	5.0	100
เหนือ	13.8	79.1	0.9	2.4	3.8	100
อีสาน ลาว	13.4	79.1	0.9	3.2	3.4	100
ใต้	12.2	83.8	0.8	0.6	3.2	100
อื่นๆ	10.3	84.5	0.6	4.7	0.0	100
การทำงาน						
ไม่ทำ	11.9	81.8	1.0	2.6	2.7	100
ทำในภาคเกษตร	12.0	80.9	1.0	3.1	3.1	100
ทำนอกภาคเกษตร	15.1	74.9	1.1	2.5	6.4	100
อายุของบิดามารดา						
บิดาและหรือมารดาอายุ <60 ปี	11.1	82.8	0.5	2.7	3.6	100
บิดาหรือมารดาอายุ >60 ปี	11.6	78.9	1.0	3.3	5.1	100
ทั้งบิดามารดาอายุ >60 ปี	17.6	74.7	2.3	1.7	3.6	100
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	17.2	74.3	1.4	4.0	3.1	100
มีผู้สูงอายุในครัวเรือน						
ไม่มี	13.7	79.6	0.6	2.6	3.5	100
มี	10.2	78.9	2.1	3.6	5.1	100
จำนวนบุตรในอุดมคติ						
<1	24.4	52.7	6.8	6.6	9.4	100
2	12.2	81.8	0.5	1.7	3.8	100
3	12.4	80.8	0.5	3.1	3.8	100
>4	11.2	80.3	1.4	4.3	2.9	100

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	บุคคลที่ต้องการให้ดูยามเจ็บป่วยในวัยสูงอายุ					รวม
			บิดา			
	คู่สมรส ¹	บุตร ²	หลาน ³	มารดา พี่น้อง ญาติอื่นๆ	อื่นๆ ⁴	
เคยคิดว่าจะมีชีวิตอย่างไร เมื่อแก่หรือไม่						
ไม่ เคยคิด	11.1	83.0	0.6	2.7	2.5	100
เคยคิด	15.2	74.4	1.5	3.0	5.9	100
บุคคลที่ต้องการอยู่ด้วย เมื่อนัก						
คนเดียว	9.2	53.3	2.6	10.1	24.9	100
คู่สมรส	40.3	48.0	0.6	4.3	6.9	100
บุตรหลาน	10.0	84.7	0.9	1.7	2.7	100
พี่น้อง ญาติอื่นๆ	0.0	20.3	11.3	68.4	0.0	100
วัด, บ้านผู้สูงอายุอื่นๆ	20.2	49.5	3.1	2.6	24.6	100

- หมายเหตุ: 1. รวมผู้ที่ตอบว่า คู่สมรสและบุตร จำนวน 41 ราย และคู่สมรสและญาติอื่นๆ 5 ราย
 2. รวมผู้ที่ตอบว่า บุตรเขย-สะใภ้ จำนวน 4 ราย บุตรและหลานหรือญาติอื่นๆ จำนวน 16 ราย
 3. รวมผู้ที่ตอบว่า หลานและพี่น้อง จำนวน 1 ราย
 4. รวมผู้ที่ตอบว่า แพทย์ พยาบาล ดูแลตนเองและเพื่อนบ้านอื่นๆ

✓

คนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงานหรือทำงานในภาคเกษตร คิดทิ้งบุตรให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาคเกษตร เป็นที่น่าสังเกตว่า ร้อยละ 6 ของคนหนุ่มสาวที่ทำงานนอกภาค เกษตรคิดหวังพึ่งบุคคลอื่น (แพทย์ พยาบาล) ให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยชรา ส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาว เหล่านี้น่าจะอยู่ในกรุงเทพฯหรือเมืองอื่น

คนหนุ่มสาวที่บิดาและมารดามีอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า หรือไม่มีชีวิตแล้ว คิดพึ่งคู่สมรสมากกว่าแต่คิดพึ่งบุตรมาก น้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่บิดาและหรือมารดา ยังไม่ถึงวัยสูงอายุ ส่วนหนึ่งน่าจะ เป็นเพราะคนหนุ่มสาวกลุ่มหลังยังไม่มีคู่สมรส จึงยังไม่คิดถึงคู่สมรสในฐานะ เป็นแหล่งศักยภาพของการดูแล คนหนุ่มสาวที่ปรารถนาบุตรจำนวนต่าง ๆ กันไม่แตกต่างกันในเรื่องบุคคลที่ต้องการให้เป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วยในวัยชรา ยกเว้นคนหนุ่มสาวที่ไม่ต้องการมีบุตรหรือต้องการบุตรเพียงคนเดียว จะคิดถึงคู่สมรส หลาน ญาติพี่น้อง มากกว่า แต่พึ่งบุตรน้อยกว่ากลุ่มที่ต้องการบุตรตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป คนหนุ่มสาวที่เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุอยากให้บุตรเป็นผู้ดูแลยามเจ็บป่วย น้อยกว่า แต่อยากให้ผู้สมรสหรือหลาน หรือญาติอื่น เป็นผู้ดูแลมากกว่า กลุ่มที่ไม่เคยคิด

✓ 5.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยยามสูงอายุ

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิด เห็น เรื่องที่อยู่อาศัยยามสูงอายุ ได้จากคำตอบต่าง ๆ ของ การสำรวจคนหนุ่มสาวดังนี้:

ข้อ 713 "ท่านคิดว่าคนแก่โดยทั่วไป ควรจะอาศัยอยู่กับใคร"

ข้อ 326 "ตามความคิดเห็นของท่าน พ่อ/แม่ของท่าน เมื่อแก่แล้วควรอยู่กับใคร"

ข้อ 714 "เมื่อท่านแก่ ท่านคิดว่าจะอาศัยอยู่กับใคร"

ผลของการศึกษาเสนอในตารางที่ 5.5 ซึ่งแสดงอัตราส่วนร้อยละ เห็นว่าผู้สูงอายุทั่วไป ควรอยู่กับบุตรหลาน อัตราส่วนร้อยละ เห็นว่าบิดามารดาของตน เมื่อสูงอายุควรอยู่กับบุตร และอัตรา ส่วนร้อยละ คิดจะอยู่กับบุตรหลาน เมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะ ภูมิหลัง เป็นที่น่าเสียดายว่า การลงรหัสคำตอบข้อ 713 และข้อ 326 ไม่ได้แยกแยะระหว่างการอาศัย กับบุตร และการอาศัยกับหลานออกจากกัน แต่จากข้อมูล เกี่ยวกับผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วยยามสูงอายุ คำตอบส่วนใหญ่ที่ได้ คือ "ต้องการให้บุตรเป็นผู้ดูแล" ประกอบกับโดยธรรมชาติ คนทั่วไปน่าจะคิด ถึงบุตรมากกว่าหลาน ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่า ส่วนใหญ่ของคำตอบที่ระบุว่า "อาศัยกับบุตรหลาน" น่า จะ เป็นบุตรมากกว่าหลาน

ข้อมูล เกี่ยวกับทัศนคติ เรื่องที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะ เป็นของผู้สูงอายุทั่วไปหรือ ของบิดามารดาตนเอง เมื่อสูงอายุ หรือของตนเอง เมื่อยามสูงอายุ ต่างขึ้นไปในทิศทางเดียวกันว่า

ตารางที่ 5.5 อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าผู้สูงอายุทั่วไปควรอาศัยอยู่กับบุตร อัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าบิดามารดาของตนควรอาศัยอยู่กับบุตรเมื่อยามสูงอายุ และอัตราส่วนที่คิดจะอาศัยอยู่กับบุตรหลานเมื่อยามสูงอายุของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง	ร้อยละที่คิดว่า:		
	ผู้สูงอายุทั่วไปควรอาศัยอยู่กับบุตรหลาน	บิดามารดาของตนเมื่อสูงอายุควรอาศัยอยู่กับบุตร	ตนเองคิดจะอาศัยอยู่กับบุตรหลานเมื่อยามสูงอายุ
จำนวนตัวอย่างถ่วงน้ำหนัก	2,108	2,088	2,089
รวม	96.4	92.4	86.8
อายุ			
15-24	96.5	93.8	87.2
25-34	96.3	91.9	86.2
35-44	96.5	91.1	87.2
ความจำเป็นของการมีบุตร			
จำนวนมาก เพื่อพึ่งพายามชรา			
ไม่จำเป็น	96.2	91.8	84.2
จำเป็น	96.7	93.4	91.6
แล้วแต่กรณี	(100.0)	(96.9)	(83.9)
เพศ			
ชาย	95.9	93.4	85.4
หญิง	97.0	91.4	88.3
สถานภาพสมรส			
โสด	95.7	93.5	83.6
สมรส	97.0	91.8	88.3
หม้าย หย่า แยก	95.0	92.4	92.0
การศึกษา			
ไม่มีการศึกษาหรือต่ำกว่าป.4	97.4	91.4	92.5
ประถมศึกษา	96.6	93.1	88.2
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	95.4	89.6	78.9

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ร้อยละที่คิดว่า:		
	ผู้สูงอายุทั่วไป ควรอาศัย กับบุตรหลาน	บิดามารดาของ คนเมื่อสูงอายุ ควรอาศัยอยู่กับบุตร	ตนเองคิดจะอาศัย อยู่กับบุตรหลาน ยามสูงอายุ
ยัง เริ่มหนังสือหรือไม่			
ไม่ เริ่ม	96.6	92.3	87.5
เริ่ม	94.9	93.6	80.6
เขตที่อยู่อาศัย			
กทม.	92.2	89.2	77.0
เมืองอื่น	95.7	89.6	78.9
ชนบท	97.1	93.1	88.8
จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา			
0	97.8	83.9	84.5
1-2	95.4	92.9	82.1
3-4	95.1	91.2	86.4
5-6	97.7	93.1	87.7
7+	97.2	93.4	89.0
การทำงาน			
ไม่ทำ	95.2	92.5	81.7
ทำในภาค เกษตร	97.1	94.0	91.0
ทำนอกภาค เกษตร	95.8	88.8	81.1
ภาษา			
ไทยกลาง	95.9	91.5	82.9
เหนือ	97.8	91.0	88.0
อีสาน ลาว	96.9	94.4	89.9
ใต้	94.6	90.6	87.7
อื่นๆ	98.2	93.6	90.1

บุตรเป็นแหล่งพึ่งพิงค้ำจุนที่อยู่อาศัยที่สำคัญ (ตารางที่ 5.5) ส่วนใหญ่ของคนหนุ่มสาวไทย คิดว่า ผู้สูงอายุทั่วไปควรอาศัยอยู่กับบุตรหลาน บิดามารดาของตนเอง เมื่ออยู่ในวัยสูงอายุควรอาศัยอยู่กับ บุตร และตนเอง เมื่อยามสูงอายุ คิดอาศัยอยู่กับบุตรหลาน โดยมีร้อยละที่คิดเห็นดังกล่าว เป็นร้อยละ 96, 92 และ 87 ตามลำดับ

ทัศนคติต่างๆ เกี่ยวกับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั่วไป ของบิดามารดาตนเองยามสูงอายุ และของตนเอง เมื่อสูงอายุ แตกต่างกันน้อยตามลักษณะภูมิหลัง ความแตกต่างที่ค่อนข้างชัดเจน คือ เขตที่อยู่อาศัย คนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯมีแนวโน้มจะ เห็นว่าผู้สูงอายุทั่วไปควรอาศัยกับบุตรหลาน หรือ เมื่อบิดามารดาของตนอยู่ในวัยสูงอายุควรอาศัยอยู่กับบุตร หรือตนเองคิดจะอาศัยอยู่กับบุตรหลานยาม สูงอายุน้อยกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท

นอกจากบุตรแล้ว บุคคลที่คนหนุ่มสาวคิดว่า บิดามารดาของตนเองควรอาศัยอยู่ด้วย ยามสูงอายุ คือ การอยู่คนเดียว หรืออยู่กับคู่สมรส และการอยู่กับญาติอื่นๆ ซึ่งสัดส่วนที่รายงาน กลุ่มหลังมีระดับต่ำ (ตารางที่ 5.6) เมื่อพิจารณาถึงลำดับที่หรือเพศของบุตรที่คนหนุ่มสาวคิดว่า บิดามารดาของตนควรอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ พบว่า แม้ข้อมูลจะชี้แนะว่า คนหนุ่มสาวไทยมีแนวโน้ม ชอบจะให้บิดามารดาของตนอาศัยอยู่กับบุตรคนเล็กมากกว่าบุตรลำดับอื่น และบุตรสาวมากกว่าบุตร ชายก็ตาม แต่ค่านิยมเกี่ยวกับลำดับที่หรือเพศของบุตรที่บิดามารดาควรอาศัยอยู่ด้วยของคนหนุ่มสาว ไทย ก็มีความยึดหยุ่นพอควร กล่าวคือ ร้อยละที่รายงานควรอาศัยอยู่กับบุตรคนใดก็ได้มีสูงถึงร้อยละ 31 ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือ บุตรสาว บุตรคนเล็ก บุตรชาย บุตรคนโต และบุตรโสดหรือบุตร ที่มีฐานะดี

ทุกกลุ่มภูมิหลังชอบที่จะให้บิดามารดาอาศัยอยู่กับบุตรคนใดก็ได้ มากกว่าประเภทอื่น คนหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า 25 ปี ดูเหมือนจะชอบให้บิดามารดาอยู่กับบุตรคนใดก็ได้ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ อายุมากกว่า 25 ปี

เพศของคนหนุ่มสาวดูเหมือนจะมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในประเภทบุคคลที่บิดามารดา ของตนควรอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวชายดูเหมือนจะเห็นว่า บิดามารดาของตนควรอาศัย อยู่กับบุตรชาย ในสัดส่วนที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิงมาก (ร้อยละ 22 กับร้อยละ 5) ขณะเดียวกัน คนหนุ่มสาวหญิงชอบที่จะให้บิดามารดาอยู่กับบุตรสาวมากกว่า (ร้อยละ 31 กับร้อยละ 16)

สถานภาพสมรสของคนหนุ่มสาว มีผลต่อทัศนคติที่แตกต่างกัน เกี่ยวกับบุคคลที่บิดามารดา ควรอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวที่สมรสเห็นว่า บิดามารดาควรอยู่กับบุตรคนเล็กมากกว่า คนหนุ่มสาวที่เป็นโสด หรือหม้าย หย่า แยกกันอยู่ ส่วนคนหนุ่มสาวที่เป็นโสดเห็นว่า ควรอยู่กับบุตร

ตารางที่ 5.6 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่คิดว่ามีตามารดาของนครราชสีมา โดยด้วยเมื่อสูงอายุ จำแนกตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว

ลักษณะภูมิหลัง	คนเดียว/ คู่สมรส	บุตร คนโต	บุตร				บุตรโสด	ญาติอื่น, แลัวแต่		จำนวน ตัวอย่าง ลักษณะ
			บุตร คนเล็ก	บิด ก็ได้	บุตร ชาย	บุตร สาว		ญาติ อื่น	รวม	
รวม	4.0	4.2	16.7	30.6	13.3	23.5	4.1	3.6	100	2,088
อายุ										
15-24	3.2	5.9	14.7	33.7	13.9	22.3	3.3	3.0	100	790
25-34	3.8	3.9	18.7	27.7	12.7	24.1	4.8	4.3	100	684
35-44	5.4	2.2	17.2	29.9	13.2	24.5	4.3	3.5	100	613
เพศ										
ชาย	4.0	3.8	17.0	31.3	21.8	15.7	3.9	2.6	100	1,029
หญิง	4.1	4.6	16.4	30.0	5.0	31.1	4.3	4.5	100	1,059
สถานภาพสมรส										
โสด	3.2	6.0	11.8	34.7	16.2	21.0	3.8	3.3	100	708
สมรส	4.6	3.3	19.6	28.1	12.1	24.4	4.3	3.6	100	1,304
หม้าย หย่า แยก	2.6	2.1	12.9	36.3	6.4	30.9	3.9	5.0	100	76
การศึกษา										
ไม่มีการศึกษาหรือ										
ต่ำกว่า ป.4	3.1	2.7	21.7	32.2	16.8	16.4	1.6	5.5	100	132
ประถมศึกษา	3.9	3.8	17.6	29.1	13.0	25.2	4.4	3.0	100	1,584
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	5.0	6.5	11.1	36.6	13.0	18.9	3.6	5.4	100	372
เขตที่อยู่อาศัย										
กทม.	4.2	7.1	6.3	38.9	14.0	15.8	7.1	6.6	100	233
เมืองอื่น	2.7	4.4	12.2	30.5	12.6	21.9	8.0	7.7	100	143
ชนบท	4.1	3.7	18.5	29.5	13.2	24.7	3.4	2.8	100	1,711

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	คนเดียว/ คู่สมรส	บุตร คนโต	บุตร คนเล็ก	บุตร				ญาติอื่นๆ, แล้วแต่		จำนวน ตัวอย่าง ลักษณะ
				คนโต ก็ได้	บุตร ชาย	บุตร สาว	บุตรโสด ฐานะดี	กรณี, อื่นๆ	รวม	
ความจำเป็นของการมีบุตร										
จำนวนมากเพื่อที่ยามชรา										
ไม่จำเป็น	4.3	4.3	14.5	30.9	14.6	23.0	4.4	3.9	100	1,327
จำเป็น	3.7	3.6	21.1	30.4	10.5	24.2	3.4	2.9	100	741
แล้วแต่กรณี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(19)
จำนวนที่มองรวมบิดามารดา										
0	6.3	3.1	4.9	22.8	23.0	28.8	1.3	9.8	100	64
1-2	4.0	3.3	13.1	32.5	19.6	22.2	2.2	3.2	100	294
3-4	3.9	4.4	14.0	31.1	15.9	20.6	5.2	4.9	100	525
5-6	4.5	4.6	19.6	29.2	10.4	25.7	3.5	2.4	100	551
7+	3.6	4.0	19.2	31.7	9.8	23.6	5.1	3.0	100	617
การทำงาน										
ไม่ทำงาน	3.1	8.2	8.9	35.6	14.3	21.6	3.8	4.4	100	346
ทำงานภาคเกษตร	3.4	3.1	19.0	29.3	13.2	25.7	3.8	2.5	100	1,192
ทำนอกภาคเกษตร	6.0	4.0	16.6	30.4	12.8	20.1	5.0	5.3	100	548
ภาษา										
ไทยกลาง	4.4	5.2	14.8	36.0	12.9	17.0	5.6	4.1	100	771
เหนือ	5.2	2.0	31.0	26.0	11.6	18.0	2.4	3.8	100	288
อีสาน ลาว	3.3	4.5	15.0	27.4	13.4	31.2	2.9	2.3	100	717
ใต้	4.1	2.9	13.5	29.2	15.8	24.2	4.9	5.3	100	239
อื่นๆ	2.4	2.4	7.2	28.8	14.3	36.8	4.0	4.0	100	72
เพศของบุตรที่คิดถึง										
บุตรชาย	4.3	5.0	17.3	27.1	20.8	19.1	4.6	1.8	100	363
บุตรสาว	2.2	4.7	18.8	26.9	10.6	30.3	3.4	3.0	100	688
บุตรคนโตก็ได้	4.7	3.2	16.1	34.8	12.1	21.9	3.9	3.3	100	686

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	คนเดี่ยว/ คู่สมรส	บุตร คนโต	บุตร คนเล็ก	บุตร				ญาติอื่น ๆ, แล้วแต่		จำนวน ตัวอย่าง ลักษณะ
				คนโต ก็ได้	บุตร ชาย	บุตร สาว	บุตรโสด ฐานะดี	กรณี, อื่น ๆ	รวม	
อายุของบิดา/มารดา										
บิดาและหรือมารดา <60	2.7	5.4	18.0	33.5	12.2	21.6	3.6	3.0	100	1,021
บิดาหรือมารดา >60	5.4	3.2	15.9	25.2	15.0	26.0	4.5	4.7	100	837
บิดาและมารดา > 60	4.8	2.5	14.0	38.2	11.9	23.2	4.4	1.2	100	214
สถานภาพสมรสของบิดามารดา										
อยู่กินกัน	4.4	4.6	18.4	29.7	12.9	22.9	3.6	3.5	100	1,073
หย่า	3.8	3.8	15.3	30.7	13.8	24.5	4.7	3.4	100	920
หย่า แยก เลิกกัน	1.8	3.2	12.0	38.5	13.7	22.0	2.6	6.2	100	89
ผู้เป็นหลักในการหาเลี้ยง ครอบครัว										
บิดามารดา	2.7	5.4	15.1	32.8	16.3	22.5	3.6	1.7	100	601
ตนเอง	5.0	3.6	16.9	29.8	16.7	19.3	4.5	4.1	100	772
คู่สมรส	4.8	2.4	20.7	25.8	6.6	31.2	4.7	3.8	100	505
บุตร พี่น้อง ญาติอื่น	2.9	8.1	11.8	38.5	9.3	20.4	2.8	6.2	100	169
ทุกคน	-	(3.4)	(5.6)	(54.5)	(2.5)	(18.9)	(2.5)	(12.6)	(100)	(24)
บุคคลที่เป็นเจ้าของบ้าน										
บิดามารดา	2.9	4.7	16.0	29.8	16.7	23.7	3.0	3.2	100	903
ตนเอง/คู่สมรส	5.5	2.9	19.7	29.4	11.3	23.7	4.3	3.1	100	884
พี่น้อง ญาติอื่น	3.9	4.9	7.9	42.2	9.7	18.5	5.3	7.6	100	117
เช่า, อื่น ๆ	2.6	7.9	11.5	34.6	8.6	20.8	8.4	5.6	100	168

✓

ชายมากกว่าคนหนุ่มสาวที่สมรส และคนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า หรือ แยก เห็นว่าบิดามารดาควร
อยู่กับบุตรสาวมากกว่าคนหนุ่มสาวที่เป็นโสดหรือสมรส

คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาสูงกว่า ดูเหมือนจะมีความยึดมั่นในเรื่องลำดับที่ หรือ เพศ
ของบุตรที่บิดามารดาควรอาศัยอยู่ด้วยมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาน้อยกว่า คนหนุ่มสาวที่จบ
ระดับประถมศึกษา เห็นว่าบิดามารดาควรอยู่กับบุตรสาวมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษามัธยมศึกษา
หรือสูงกว่า หรือต่ำกว่าระดับประถม ขณะที่คนหนุ่มสาวกลุ่มหลังมีร้อยละที่รายงานว่า บิดามารดา
ควรอาศัยอยู่กับบุตรสาวสูงกว่าคนหนุ่มสาวสองกลุ่มแรก

คนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯให้ความสำคัญกับลำดับที่หรือ เพศของบุตรที่บิดามารดาควร
อาศัยอยู่ด้วย น้อยกว่าคนหนุ่มสาวในเมืองอื่น หรือชนบทอย่างมาก ข้อมูลชี้ชัดว่าคนหนุ่มสาวใน
ชนบทยังมีค่านิยมที่ชอบจะให้บุตรสาวหรือบุตรคน เล็กอยู่กับบิดามารดาที่สูงอายุ

การมีบุตรจำนวนมากหรือน้อย ดูเหมือนจะไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับบุคคลที่บิดามารดา
ควรอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวที่ไม่มีพี่น้องมีร้อยละที่รายงานว่าบิดามารดาควรอยู่คนเดียว
หรืออยู่กับคู่สมรส มากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีพี่น้อง คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตร เห็นว่าบิดามารดา
ควรอยู่กับบุตรคน เล็ก และบุตรสาว มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงาน หรือทำงานนอกภาคเกษตร

ทัศนคติที่ให้บิดามารดาอยู่กับบุตรสาว เป็นที่นิยมมากที่สุดใคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสาน
หรือลาว ส่วนคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือชอบจะให้บิดามารดาอยู่กับบุตรคน เล็กมากกว่าคนหนุ่มสาว
ที่พูดภาษาอื่นรทุกกลุ่ม

คนหนุ่มสาวที่คิดพึ่งบุตรคนใดก็ได้ ก็มีทัศนคติที่เห็นว่าบิดามารดาควรอยู่กับบุตรคนใด
ก็ได้ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่คิดพึ่งบุตรสาวหรือบุตรชาย ส่วนคนหนุ่มสาวที่คิดพึ่งบุตรสาว ก็มีร้อยละ
ที่เห็นว่าบิดามารดาควรอยู่กับบุตรสาวมากกว่าคนหนุ่มสาวอีกสองกลุ่ม

เกี่ยวกับบุคคลที่ตนเองคิดจะอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ พบว่า แหล่งที่คนหนุ่มสาวชอบ
มากที่สุด คือ บุตรหลาน รองลงมาคือ อยู่กับคู่สมรส (ร้อยละ 10) ร้อยละ 2 คิดจะอยู่คนเดียว
ส่วนการอยู่กับญาติ และอยู่บ้านผู้สูงอายุ ว่าง หรืออื่นว มีเพียงอย่างละร้อยละ 1 เท่านั้น บุคคลที่
คิดจะไปอาศัยอยู่ด้วย เมื่อยามสูงอายุไม่แตกต่างตามลักษณะภูมิหลังมากนัก ผลในตารางที่ 5.7
แสดงว่าประ เภทบุคคลที่คนหนุ่มสาวคิดจะไปอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุแตกต่างกันตาม เพศ เขตที่อยู่
อาศัย ทุกกลุ่มอายุคิดจะอยู่กับบุตรหลาน คนหนุ่มสาวหญิงคิดจะอยู่กับคู่สมรสเมื่อยามสูงอายุในสัดส่วน
ที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวชาย ไม่เป็นที่น่าประหลาดใจที่ผลการวิจัยแสดงว่าคนหนุ่มสาวที่ยังเป็นโสด หรือมี
คู่สมรสคิดจะอยู่กับคู่สมรสในยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า หรือแยก คนหนุ่มสาว

ตารางที่ 5.7 การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ตามประเภทบุคคลที่คิดจะไปอาศัยอยู่ด้วย เมื่อขามสูงอายุตามลักษณะภูมิหลัง

ลักษณะภูมิหลัง	ประเภทบุคคลที่คิดจะอาศัยด้วย เมื่อขามสูงอายุ					รวม
	อยู่กับ คนเดียว	อยู่กับ คู่สมรส ¹	อยู่กับ บุตร หลาน	อยู่กับ พี่น้อง ญาติอื่น ²	วัด, บ้าน ผู้สูงอายุ และอื่น ³	
	รวม	1.6	9.5	86.8	1.0	
อายุ						
15-24	2.2	9.4	87.2	0.5	0.7	100
25-34	1.3	10.4	86.2	0.7	1.3	100
35-44	1.0	8.8	87.2	1.9	1.3	100
เพศ						
ชาย	1.4	11.4	85.4	0.5	1.2	100
หญิง	1.7	7.7	88.3	1.4	0.9	100
สถานภาพสมรส						
โสด	3.1	9.8	83.6	2.2	1.3	100
สมรส	0.8	9.8	88.3	0.2	0.9	100
หม้าย หย่า แยก	0.5	2.1	92.0	3.9	1.5	100
การศึกษา						
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	2.2	5.0	92.5	0.0	0.3	100
ประถมศึกษา	1.2	8.4	88.2	1.0	1.1	100
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	2.9	15.9	78.9	1.1	1.2	100
เขตที่อาศัย						
กทม.	4.2	16.0	77.0	0.7	2.1	100
เมืองอื่น	2.7	13.3	78.9	3.2	2.0	100
ชนบท	1.1	8.4	88.8	0.8	0.9	100
การทำงาน						
ไม่ทำ	2.5	14.7	81.7	0.2	0.9	100
ทำในภาค เกษตร	1.1	6.3	91.0	0.9	0.7	100
ทำนอกภาค เกษตร	2.1	13.3	81.1	1.6	1.9	100

ตารางที่ 5.7 (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลัง	ประเภทบุคคลที่คิดจะอาศัยด้วย เมื่อยามสูงอายุ					รวม
	อยู่คนเดียว	อยู่กับ คู่สมรส ¹	อยู่กับ บุตร หลาน	อยู่กับ พี่น้อง ญาติอื่น ²	วัด, บ้าน ผู้สูงอายุ และอื่น ๆ	
	จำนวนบุตรในอุดมคติ					
<1	6.3	14.3	72.9	4.0	2.1	100
2	1.8	10.6	85.7	0.8	1.1	100
3	1.3	8.1	88.7	0.7	1.2	100
>4	0.4	7.5	90.4	1.1	0.6	100
เคยคิดว่าจะใช้ชีวิต อย่างไรยามแก่หรือไม่						
ไม่ เคยคิด	1.3	7.4	89.9	0.7	0.6	100
เคยคิด	2.0	12.6	82.5	1.3	1.7	100
อายุของบิดามารดา						
บิดาและหรือมารดาอายุ						
<60 ปี	1.6	9.7	87.4	0.5	0.8	100
บิดาหรือมารดาอายุ >60 ปี	1.7	9.0	86.2	1.7	1.5	100
ทั้งบิดามารดาอายุ >60 ปี	2.5	9.7	85.3	0.8	1.8	100
บิดาและมารดาไม่มีชีวิต	0.4	10.3	87.5	1.6	0.2	100
มีผู้สูงอายุในครัวเรือน						
ไม่มี	1.4	9.9	87.3	0.6	0.8	100
มี	2.2	8.4	85.3	2.2	1.9	100

หมายเหตุ 1. รวมผู้ที่ตอบว่า คู่สมรสและบุตร 21 ราย (ไม่ต่างน้ำหนัก) กับคู่สมรสและพ่อแม่ 1 ราย
2. รวมผู้ที่ตอบว่าอยู่กับบิดามารดา 3 ราย

ในกรุงเทพฯมีร้อยละที่คิดจะอยู่คนเดียว หรืออยู่กับคู่สมรส อยู่วัดหรือบ้านผู้สูงอายุสูงกว่าคนหนุ่มสาว
ในเมืองอื่นหรือในชนบท คนหนุ่มสาวในชนบทคิดจะอยู่กับบุตรหลานยามสูงอายุมากกว่าคนหนุ่มสาว
ในเมือง ข้อมูลดังกล่าวชี้แนะว่าคนในเมืองมีความชอบความเป็นส่วนตัว หรืออิสระมากกว่า ในขณะที่คนชนบทยังให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัว

คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษามัธยมศึกษาหรือสูงกว่า ให้น้ำหนักกับคู่สมรสมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า ความแตกต่างของประเภทบุคคลที่คิดจะอาศัยอยู่ด้วยเมื่อสูงอายุตามอาชีพ ชี้ว่า 9 ใน 10 คน ของคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตรและ 8 ใน 10 ของคนหนุ่มสาว ที่ไม่ทำงาน หรือทำนอกภาคเกษตรคิดอยู่กับบุตรหลานเมื่อสูงอายุ ร้อยละที่คิดอยู่กับคู่สมรสของคนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงานหรือทำนอกภาคเกษตร สูงกว่าของคนหนุ่มสาวที่ทำในภาคเกษตรกว่าเท่าตัว

คนหนุ่มสาวที่มีจำนวนบุตรที่ปรารถนาต่างกันมีร้อยละที่คิดอาศัยบุตรหลานยามสูงอายุ แตกต่างกัน จำนวนบุตรที่ปรารถนามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับร้อยละที่คิดอาศัยอยู่กับบุตรหลาน แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับร้อยละที่คิดอยู่คนเดียวหรืออยู่กับคู่สมรส

คนหนุ่มสาวที่เคยคิดว่าจะใช้ชีวิตยามสูงอายุอย่างไร มีแนวโน้มชอบที่จะอยู่กับคู่สมรส เมื่อยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่เคยคิด

6. หักสนคดีเกี่ยวกับการทำงานในวัยสูงอายุ

การทำงานของผู้สูงอายุ นอกจากจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในการเลี้ยงตนเองหรือครอบครัวของผู้สูงอายุแล้ว ยังเป็นดัชนีที่สะท้อนถึงระดับการพึ่งพาตนเอง หรือการทำประโยชน์เชิงเศรษฐกิจแก่ตนเองหรือครอบครัวของผู้สูงอายุ หักสนคดีเกี่ยวกับการทำงานในวัยผู้สูงอายุ โดยเฉพาะเรื่องการควรถูกทำงานอาชีพหรือไม่ และอายุที่ควรหยุดการทำงานอาชีพ จะสะท้อนถึงค่านิยมของสังคมไทยเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ และแนวคิดอายุที่เกษียณการทำงานของคนไทย

ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติการทำงานในวัยผู้สูงอายุ ได้จากคำถามต่าง ๆ ของการสำรวจคนหนุ่มสาวดังนี้:

ข้อ 405 "ตามความเห็นของท่าน คนเราควรจะมีการเลิกหรือหยุดการทำงานอาชีพหรือไม่"

ข้อ 406 "ตามความเห็นของท่าน คนเราควรจะเลิกหรือหยุดทำงานอาชีพเมื่ออายุเท่าไร"

ข้อ 407 "สำหรับตัวท่านเอง ท่านคิดว่าต่อไปท่านจะหยุดการทำงานอาชีพหรือไม่"

ข้อ 408 "ท่านคิดว่า จะหยุดทำงานอาชีพเมื่ออายุเท่าไร"

ข้อมูลข้างต้น สามารถนำมาประมวลศึกษาความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานในวัยผู้สูงอายุโดยทั่วไป และของคนหนุ่มสาวเองได้ 2 ประเด็น คือ ก) การควรถูกหยุดทำงานอาชีพหรือไม่ และ ข) อายุที่คิดว่าควรหยุดทำงานอาชีพ

6.1 ทัศนคติเกี่ยวกับการควรถูกหยุดการทำงานอาชีพหรือไม่

ตารางที่ 6.1 แสดงอัตราส่วนร้อยละที่เห็นว่าควรมีการหยุดการทำงานอาชีพ และอัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง จุดอ่อนหรือข้อจำกัดของข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติการควรถูกหยุดทำงานอาชีพ อยู่ที่ความไม่ชัดเจนของตัวคำถาม ความมุ่งหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวคำถามข้อ 405 และข้อ 407 คือการหยุดทำงานเมื่อสูงอายุ (ไม่ใช้หยุดการทำงานเพื่อพักผ่อนหรือ เมื่อเจ็บป่วย) แต่เนื่องจากคำถามข้อต่อไป (ข้อ 406 และ ข้อ 408) สำหรับผู้ที่ตอบว่า "ควร" คือถามอายุที่ควรหรือคิดจะหยุดทำงาน การเติมวลี "เมื่อยามสูงอายุ" ในข้อ 405 และ 407 จึงอาจจะเป็นการถามว่า

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ได้คำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าว ผลการศึกษาทัศนคติการควรถูกหยุดทำงานอาชีพของบุคคลทั่วไป กับของคนหนุ่มสาวเองในอนาคต พบว่า คนหนุ่มสาวร้อยละ 53 เห็นว่าคนทั่วไปควรมีการหยุดทำงานอาชีพ ส่วนคนหนุ่มสาวที่ทำงานในรอมบี้ที่แล้ว ร้อยละ 56 คิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพ ทัศนคติเกี่ยวกับการควรถูกหยุดทำงานอาชีพของคนทั่วไป กับของคนเองในอนาคต แตกต่างกันตามลักษณะภูมิหลัง

ร้อยละที่เห็นว่าคนทั่วไปควรมีการหยุดทำงานอาชีพ ลดลงตามอายุที่เพิ่มขึ้นของคนหนุ่มสาว ขณะที่คนหนุ่มสาวอายุ 25-34 ปี มีร้อยละที่คิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพสูงกว่า คนหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า 25 ปี และคนหนุ่มสาวที่อายุมากกว่า 35 ปี

ความเห็นเกี่ยวกับการควรถูกหยุดทำงานไม่แตกต่างกันระหว่างคนหนุ่มสาวชายและหญิง แต่คนหนุ่มสาวชายมีร้อยละที่คิดจะหยุดทำงานอาชีพสูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิง

คนหนุ่มสาวที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับการควรถูกหยุดทำงานอาชีพต่างกัน โดยกลุ่มคนโสดมีร้อยละที่เห็นว่าควรมีการหยุดทำงานอาชีพ สูงกว่าคนที่สมรส หรือหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ ส่วนความคิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพหรือไม่ ไม่แตกต่างกันตามกลุ่มสถานภาพสมรส

คนหนุ่มสาวในชนบทคิดว่าควรมีการหยุดทำงานอาชีพสูงกว่า แต่คิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพน้อยกว่าคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ ทั้งนี้อาจเนื่องจากคนชนบทคิดว่าตนเองทำงานหนักมาตลอด และควรมีการหยุดทำงานอาชีพ เมื่อสูงอายุ แต่ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจที่ยังยากจนอยู่ จึงไม่คิดว่าตนเองจะสามารถหยุดทำงานอาชีพได้

ตารางที่ 6.1 อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่เห็นว่าควรมีการหยุดทำงานอาชีพ และอัตราส่วนร้อยละที่คิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปี ที่ทำงานในรอบปีที่แล้ว จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

	% ควรมีการหยุด ทำงานอาชีพ	% ที่คิดว่าตนเอง จะหยุดทำงานอาชีพ
จำนวนตัวอย่าง รวม	2,112 53.0	1,647 56.4
อายุ		
15-24	57.2	49.4
25-34	53.9	67.5
35-44	46.6	51.2
เพศ		
ชาย	53.1	58.3
หญิง	52.9	54.5
สถานภาพสมรส		
โสด	59.9	56.7
สมรส	49.3	55.5
หม้าย หย่า แยก	52.9	56.7
เขตที่อยู่อาศัย		
กทม.	50.7	76.3
เมืองอื่น	53.1	66.5
ชนบท	53.4	54.0
การศึกษา		
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	47.5	49.0
ประถมศึกษา	52.0	55.0
มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า	59.4	69.5
ศาสนา		
พุทธ	52.4	56.4
อื่นๆ	63.1	57.6

ตารางที่ 6.1 (ต่อ)

	%	%
	การหยุด ทำงานอาชีพ	ที่คิดว่าตนเอง จะหยุดทำงานอาชีพ
ภาษา		
ไทยกลาง	54.5	63.1
เหนือ	60.3	71.2
อีสาน ลาว	44.8	38.9
ใต้	64.0	75.6
อื่นๆ	42.6	41.9
อาชีพในรอบปี		
ไม่ทำ	61.1	-
ทำในภาคเกษตร	51.0	51.1
ทำนอกภาคเกษตร	52.4	66.5

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระดับการศึกษาของคนหนุ่มสาวสัมพันธ์ในทางบวกกับความ เห็น เกี่ยวกับการควรถอย
ทำงานอาชีพ และการจะหยุดทำงานอาชีพของตนเอง

คนหนุ่มสาวที่นับถือศาสนาพุทธ คิดว่าควรมีการหยุดทำงาน น้อยกว่าคนหนุ่มสาวที่นับถือ
ศาสนาอื่น แต่ความคิดที่จะหยุดทำงานอาชีพไม่แตกต่างกันตามกลุ่มศาสนา

ความเห็นเกี่ยวกับการควรถอยทำงาน และความคิดที่จะหยุดทำงาน แตกต่างกันตาม
กลุ่มภาษา คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาใต้ มีร้อยละที่เห็นว่าควรมีการหยุดทำงาน และคิดจะหยุดทำงาน
อาชีพสูงที่สุด ขณะที่คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาวต่ำสุด

ความเห็นเกี่ยวกับการควรถอยหยุด แตกต่างกันระหว่างคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้ทำงานกับที่
ทำงาน โดยคนหนุ่มสาวกลุ่มแรกมีร้อยละที่เห็นด้วยสูงกว่า ส่วนความคิดที่จะหยุดทำงานของคนหนุ่ม
สาวที่ทำงานนอกภาคเกษตรมีสูงกว่า คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตร

6.2 ทัศนคติเกี่ยวกับอายุที่ควรหรือจะหยุดทำงาน

คนหนุ่มสาวที่ตอบว่า คนทั่วไปควรมีการหยุดทำงานอาชีพจะถูกถามต่อว่า "ควรถอย
เมื่ออายุเท่าไร" ขณะที่คนหนุ่มสาวที่ทำงานในรอบปีที่แล้ว ที่ตอบว่า คนเองคิดจะหยุดทำงานอาชีพ
จะถูกถามต่อว่า "จะหยุดทำงานอาชีพเมื่ออายุเท่าไร" ตารางที่ 6.2 แสดงการกระจายร้อยละ
ของคนหนุ่มสาวที่เห็นว่าควรมีการหยุดทำงานอาชีพตามอายุที่คิดว่าควรถอย จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง
ส่วนตารางที่ 6.3 เป็นการกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวที่ทำงานในรอบปีที่แล้วและคิดว่าตนเอง
จะหยุดทำงานอาชีพ ตามอายุที่คิดจะหยุดทำงานอาชีพ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง เนื่องจากคำตอบ
เกี่ยวกับอายุที่ควรถอยทำงานอาชีพ และอายุที่คิดจะหยุดทำงานอาชีพที่ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบมา มีทั้งที่
เป็นอายุเดี่ยว อายุเป็นช่วงและคำตอบอื่น คำตอบที่เป็นอายุเดี่ยวมักจะเป็นอายุที่ลงท้ายด้วยเลข
0 หรือ 5 เช่น 50, 55, 60 และ 65 เป็นต้น คำตอบเป็นช่วงอายุ เช่น 50 กว่า, 40-50
54-55 เป็นต้น ส่วนคำตอบที่ไม่ได้เป็นอายุ ได้แก่ "แล้วแต่กรณี" "จนกว่าจะรวยจึงจะหยุด" หรือ
"ทำไปเรื่อยจนทำไม่ไหว" ซึ่งคำตอบอื่นหลังนี้สะท้อนถึงความไม่สอดคล้องของข้อมูล อันอาจเนื่อง
มาจากความไม่เข้าใจคำถามของผู้ตอบ อย่างไรก็ตามมีเพียงร้อยละ 2 และร้อยละ 3 เท่านั้น
(ไม่ถ่วงน้ำหนัก) ของคนหนุ่มสาวที่ตอบเช่นนั้นในคำถามข้อ 405 "อายุที่ควรถอยทำงาน" และข้อ
"อายุที่ตนคิดจะหยุดทำงาน" ตามลำดับ

การกระจายร้อยละ (ไม่ถ่วงน้ำหนัก) ของคำตอบอายุที่ควรถอยทำงานเป็นรายปี ซึ่งลง
ท้ายด้วย 0 มีดังนี้ ร้อยละ 24, 39, 9 และ 1 ตอบว่าอายุ 50 ปี 60 ปี 70 ปี และ 80 ปี
ตามลำดับ ส่วนคำตอบอายุที่ลงท้ายด้วยเลข 5 มีร้อยละ 2, 7, 4 และ 1 สำหรับอายุ 45 ปี
55 ปี 65 ปี และ 75 ปีตามลำดับ เพื่อความสะดวกในการแสดงตารางข้อมูล จึงได้จัดอายุที่ควรถ
หยุดทำงานเป็นช่วงหรือกลุ่มอายุ 4 กลุ่มคือ ต่ำกว่า 50 ปี 50-59 ปี 60-64 ปี และ 65-80 ปี

ข้อมูลในตารางที่ 6.2 แสดงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95) ของคนหนุ่มสาวที่เห็นว่าควรมีการหยุดทำงาน ให้ค่าตอบอายุที่ควรหยุดทำงานเป็นอายุ และร้อยละ 39 เห็นว่าควรหยุดเมื่ออายุ 60-64 ปี (จากข้อมูลรายละเอียด ส่วนใหญ่กระจุกที่อายุ 60 ปี) อีกเกือบ 1 ใน 3 เห็นว่าควรหยุดเมื่ออายุ 50-59 ปี ร้อยละ 16 เห็นว่าควรหยุดเมื่ออายุ 65-80 ปี ส่วนที่เห็นว่าควรหยุดเมื่ออายุต่ำกว่า 50 ปีมีร้อยละ 9 ทุกกลุ่มภูมิหลัง ให้คำตอบว่า ควรหยุดเมื่ออายุ 60-64 ปี มากที่สุด รองลงมา คืออายุ 50-59 ปี 65-80 ปี และต่ำกว่า 50 ปีตามลำดับ ยกเว้นกลุ่มที่นับถือศาสนาอื่น ซึ่งมี ร้อยละที่ตอบว่าควรหยุดที่อายุ 50-59 ปี มากกว่าอายุ 60-64 ปี ร้อยละที่ให้คำตอบอายุต่างๆที่ควรหยุดทำงานอาชีพ ไม่แตกต่างกันมากตามลักษณะภูมิหลัง

คนหนุ่มสาวที่อายุ 25-34 ปี ตอบว่าควรหยุดเมื่อ 60-64 ปี มากกว่าหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า 25 ปี หรือสูงกว่า 35 ปี มากกว่า 1 ใน 3 ของคนหนุ่มสาวอายุต่ำกว่า 25 ปี และสูงกว่า 35 ปี ตอบว่าควรหยุดเมื่ออายุ 50-54 ปี ส่วนอายุ 60-64 ปีเป็นคำตอบเกี่ยวกับอายุที่ควรหยุดทำงานอาชีพของคนหนุ่มสาวชายมากกว่าหญิงเล็กน้อย ขณะที่คนหนุ่มสาวหญิงให้คำตอบที่อายุ 50-54 ปี และ 65-80 ปีมากกว่าคนหนุ่มสาวชาย

คนหนุ่มสาวที่เป็นโสด ตอบว่าควรหยุดทำงานที่อายุ 60-64 ปี และ 50-59 ปีมากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีคู่สมรส

เกือบครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ เห็นว่าควรหยุดทำงานเมื่ออายุ 60-64 ปี และร้อยละที่เห็นว่าควรหยุดทำงานในกลุ่มอายุดังกล่าว ต่ำสุดในหนุ่มสาวที่อยู่ในชนบท

คนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือสูงกว่า เห็นว่าควรหยุดทำงานที่อายุ 60-64 ปี และ 50-59 ปี มากกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่มีการศึกษาหรือมีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมปีที่ 4

คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาอีสานหรือลาว มีร้อยละที่เห็นว่า อายุที่ควรหยุดทำงานอาชีพ คืออายุ 50-59 ปี และ 65-80 ปี มากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาท้องถิ่นอื่นทุกกลุ่มภาษา

ร้อยละ 43 ของคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้ทำงาน เห็นว่าอายุที่ควรหยุดทำงาน คืออายุ 60-64 ปี ขณะที่ร้อยละ 37 ของคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตรคิดเช่นนั้น คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาคเกษตร มีแนวโน้มตอบว่าควรหยุดทำงานที่อายุมาก (65-80 ปี) มากกว่า คนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงาน หรือทำงานนอกภาคเกษตร

การกระจายร้อยละ (ไม่ถ่วงน้ำหนัก) ของอายุที่ตนเองคิดจะหยุดทำงานเป็นรายปี มีแบบแผนคล้ายกับอายุที่ควรหยุดทำงาน กล่าวคือ ร้อยละ 3, 22, 35, 8 และ 1 ตอบอายุ 40 ปี, 50 ปี, 60 ปี, 70 ปี และ 80 ปีตามลำดับ ที่เหลือเป็นอายุลงท้ายด้วยเลข 5 และเลขอื่น

ตารางที่ 6.2 การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่เห็นควรมีการหยุดทำงานอาชีพ ตามอายุที่เห็นว่าควรหยุดการทำงาน จำนวนตามลักษณะภูมิหลัง

	อายุที่ควรหยุดการทำงาน							จำนวน ตัวอย่าง ต่าง บ้านที่
	ต่ำกว่า				จนกว่า จะทำ ไม่ไหว	แล้วแต่ กรณี	รวม	
	50 ปี	50-59	60-64	65-80				
รวม	9.0	31.1	38.9	15.9	3.5	1.5	100	1,114
อายุ								
15-24	10.8	33.1	38.0	14.3	1.9	1.7	100	457
25-34	8.3	33.6	40.6	13.9	1.9	1.6	100	370
35-44	7.0	24.8	37.7	21.2	8.2	1.1	100	287
เพศ								
ชาย	9.6	30.3	41.2	14.2	3.3	1.5	100	553
หญิง	8.4	32.0	36.6	17.7	3.8	1.6	100	561
สถานภาพสมรส								
โสด	8.2	33.0	40.6	14.4	2.0	1.8	100	429
สมรส	9.3	29.7	37.7	17.0	4.8	1.5	100	644
หม้าย หย่า แยก	12.1	34.6	38.9	14.3	-	-	100	41
เขตที่อยู่อาศัย								
กทม.	6.0	33.4	49.1	7.3	2.0	2.2	100	120
เมืองอื่น	4.6	30.5	44.0	14.7	3.2	3.0	100	76
ชนบท	9.8	30.9	37.1	17.2	3.8	1.3	100	918
การศึกษา								
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	10.2	30.2	35.3	19.1	4.4	0.8	100	63
ประถมศึกษา	9.7	30.0	37.8	17.1	3.8	1.7	100	828
มัธยมศึกษา	6.2	35.6	43.9	10.6	2.3	1.3	100	223
ศาสนา								
พุทธ	8.9	30.6	39.3	15.9	3.7	1.6	100	1,029
อื่นๆ	10.1	37.7	33.4	16.6	1.3	0.9	100	84

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

	อายุที่ควรหยุดการทำงาน							จำนวน ตัวอย่าง กว้าง น้ำหนัก
	ต่ำกว่า					จนกว่า	แล้วแต่ กรณี	
	50 ปี	50-59	60-64	65-80	จะไม่ไหว	รวม		
ภาษา								
ไทยกลาง	6.8	34.1	39.6	13.5	4.5	1.5	100	425
เหนือ	9.2	38.3	36.6	12.4	0.9	2.5	100	174
อีสาน ลาว	14.6	24.9	39.0	16.0	4.2	1.2	100	322
ใต้	3.8	31.7	37.9	23.9	1.4	1.3	100	162
อื่นๆ	6.7	10.2	45.6	26.8	9.4	1.3	100	31
อาชีพในอาชีพ								
ไม่ทำ	5.5	32.9	43.1	14.3	3.1	1.1	100	211
ทำในภาคเกษตร	10.6	30.4	36.7	17.7	3.7	1.0	100	612
ทำนอกภาคเกษตร	8.3	31.4	40.5	13.5	3.5	3.0	100	290

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6.3 การกระจายร้อยละของคนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีที่ทำงานในรอบปีที่แล้ว และคิดว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพ ตามอายุที่คิดว่า จะหยุดทำงานอาชีพ จำแนกตามลักษณะภูมิหลัง

	ต่ำกว่า				มากกว่า จะทำ ไม่ไหว	แล้ว แต่กรณี	รวม	จำนวน ตัวอย่าง กว้าง น้ำหนัก
	50 ปี	50-59	60-64	65-80				
รวม	6.3	30.2	36.6	15.2	9.1	2.6	100	742
อายุ								
15-24	8.8	28.7	35.2	17.7	6.8	2.8	100	208
25-34	6.4	33.4	36.0	14.1	6.8	3.3	100	293
35-44	3.9	27.6	38.6	14.3	14.0	1.6	100	241
เพศ								
ชาย	4.1	30.7	37.9	15.6	9.0	2.7	100	381
หญิง	8.6	29.7	35.3	14.7	9.2	2.5	100	361
สถานภาพสมรส								
โสด	8.3	25.2	38.8	15.7	9.5	2.4	100	206
สมรส	5.7	33.2	34.2	15.2	8.9	2.9	100	506
หม้าย หย่า แยก	2.7	14.4	61.8	11.2	9.9	-	100	30
เขตที่อยู่อาศัย								
กทม.	7.8	30.9	39.9	7.4	10.6	3.5	100	56
เมืองอื่น	4.6	26.6	43.3	7.2	12.4	5.8	100	51
ชนบท	6.3	30.4	35.8	16.5	8.7	2.3	100	635
การศึกษา								
ไม่มีหรือต่ำกว่า ป.4	5.9	32.6	35.0	17.6	9.0	-	100	50
ประถมศึกษา	5.9	29.8	35.9	16.1	9.6	2.7	100	580
มัธยมศึกษา	8.5	31.2	41.0	9.3	6.8	3.2	100	113
ศาสนา								
พุทธ	6.2	30.3	37.1	14.4	9.6	2.4	100	686
อื่น ๆ	7.3	29.3	31.2	23.8	3.8	4.6	100	55

ตารางที่ 6.3 (ต่อ)

	ต่ำกว่า				มากกว่า		รวม	จำนวน ตัวอย่าง ทาง น้ำหนัก
	50 ปี	50-59	60-64	65-80	จะไม่ไหว	แล้ว แต่กรณี		
ภาษา								
ไทยกลาง	5.0	30.2	37.0	14.0	12.6	1.2	100	275
เหนือ	6.5	42.1	26.0	11.1	7.7	6.6	100	141
อีสาน ลาว	9.9	27.3	41.3	12.7	7.1	1.6	100	198
ใต้	3.1	22.0	41.7	26.1	3.9	3.3	100	107
อื่นๆ	(3.6)	(18.7)	(34.0)	(24.9)	(18.9)	-	100	(21)
อาชีพในรอบปี								
ทำในภาคเกษตร	6.3	31.8	35.6	15.6	8.8	1.9	100	458
ทำนอกภาคเกษตร	7.0	28.3	36.3	14.6	9.8	3.9	100	255

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุที่ตนเองคิดจะหยุดทำงานอาชีพ มีแบบแผนคล้ายกับความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุที่ควรหยุดทำงานอาชีพของคนทั่วไป ต่างกันที่ว่า คำตอบสำหรับอายุที่ตนเองคิดจะหยุดทำงานอาชีพมี ร้อยละที่ตอบว่า "แล้วแต่กรณีหรือจนกว่าจะทำไม่ไหว" สูงกว่าคำตอบสำหรับอายุที่ควรหยุดทำงานอาชีพสำหรับคนทั่วไป โดยรวมอายุที่คิดว่าจะหยุดทำงานอาชีพที่ตอบมากที่สุดคือ อายุ 60-64 ปี รองลงมาคือ อายุ 50-59 ปี อายุ 65-80 ปี และต่ำกว่า 50 ปี เช่นเดียวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุที่ควรหยุดทำงานสำหรับคนทั่วไปตามลักษณะภูมิหลัง ทุกกลุ่มภูมิหลังมีแบบแผนการตอบเรื่องอายุที่ตนเองจะหยุดทำงานไม่ต่างกันนัก

คนหนุ่มสาวที่อายุมากกว่า มีร้อยละที่ตอบว่าคิดจะหยุดเมื่ออายุ 60-64 ปี สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า ความแตกต่างในคำตอบของอายุที่คิดหยุดทำงานระหว่างคนหนุ่มสาวชายและหญิงมีน้อยมาก คนหนุ่มสาวที่เป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ มีร้อยละที่ตอบว่า คิดจะหยุดทำงานอาชีพเมื่ออายุ 60-64 ปี สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่สมรสหรือเป็นโสดอย่างมาก

คนหนุ่มสาวในเมืองอื่นและกรุงเทพฯ คิดจะหยุดทำงานเมื่ออายุ 60-64 ปี มากกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท คนหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า คิดจะหยุดทำงานเมื่ออายุ 60-64 ปี มากกว่าคนหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า คนหนุ่มสาวกลุ่มหลังมีแนวโน้มจะทำงานจนอายุมากหรือจนกว่าจะทำไม่ไหวมากกว่า

ร้อยละที่ตอบว่า คิดจะหยุดทำงานเมื่ออายุ 60-64 ปี ของคนหนุ่มสาวที่นับถือศาสนาพุทธ สูงกว่าของคนหนุ่มสาวที่นับถือศาสนาอื่นเล็กน้อย แต่คนหนุ่มสาวที่นับถือศาสนาพุทธ มีแนวโน้มจะทำงานไปจนกว่าจะทำไม่ไหวมากกว่าคนหนุ่มสาวกลุ่มหลัง

อายุที่คิดว่าจะหยุดทำงานเมื่อ 60-64 ปี เป็นอายุที่ตอบโดยคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทยหรืออีสานหรือลาวมากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆ ส่วนอายุที่คิดจะหยุดทำงานเมื่ออายุ 50-54 ปี เป็นอายุที่ตอบโดยคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาเหนือมากที่สุด คนหนุ่มสาวที่พูดภาษาไทย-กลาง หรืออื่นๆ มีแนวโน้มจะทำงานไปจนกว่าจะรวย หรือจนกว่าจะทำไม่ไหว มากกว่าคนหนุ่มสาวที่พูดภาษาท้องถิ่นกลุ่มอื่นๆทุกกลุ่ม ความแตกต่างในความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุที่คิดจะหยุดทำงานระหว่างคนทำงานภาค เกษตรและนอกภาค เกษตรมีน้อย

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า ที่สนใจหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการหยุดทำงานอาชีพ อาจยังเป็นแนวคิดค่อนข้างใหม่สำหรับคนหนุ่มสาวไทย โดยเฉพาะในชนบทมีสัดส่วนไม่น้อยที่เห็นว่าไม่ควรหยุดทำงาน ผลการวิจัยมาชี้แนะว่า อายุที่ควรเกษียณ หรือหยุดทำงานอาชีพ ซึ่งคนหนุ่มสาวไทยทุกกลุ่มภูมิหลัง ตอบมากที่สุด คือ 60-64 ปี รองลงมาคือ 50-59 ปี

7. สรุปและเสนอแนะ

รายงานนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นจากการสำรวจประชากรอายุ 15-44 ปี (คนหนุ่มสาว) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ผู้สูงอายุนในประเทศไทย (SECAPT) โดยทำการสัมภาษณ์คนหนุ่มสาวอายุ 15-44 ปีในครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศ ระหว่างเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2529 จำนวน 2,113 ราย (ชาย 760 ราย หญิง 1,353 ราย) เกี่ยวกับลักษณะภูมิหลัง การดูแลส่งเสียบิดามารดา และหรือญาติผู้สูงอายุและทัศนคติด้านต่างๆเกี่ยวกับการทำงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน สถานภาพ บทบาท และการดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

หัวข้อที่ศึกษาในรายงานฉบับนี้ อาจแบ่งได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง 2) การอุมดมภ์เกื้อหนุนบิดามารดาและญาติใกล้ชิดสูงอายุ 3) การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตร ผู้ดูแลยามเจ็บป่วยและที่อยู่อาศัยยามสูงอายุ และ 5) ทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานในช่วงวัยสูงอายุ

เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง พบว่าร้อยละ 56 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่เหลือเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 30 ปี หนึ่งในสามเป็นคนโสด ร้อยละ 62 มีสถานภาพสมรส สมรส อีกร้อยละ 4 เป็นหม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่กับคู่สมรส คนหนุ่มสาวชายมีสัดส่วนที่เป็นโสด มากกว่าคนหนุ่มสาวหญิง ในกลุ่มหนุ่มสาวที่เคยสมรส มีจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยประมาณ 2 คน และจำนวนบุตรที่ปรารถนาประมาณ 2 คนเช่นกัน

ส่วนใหญ่ (เกือบร้อยละ 80) ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 14 จบมัธยมศึกษา และร้อยละ 4 จบอุดมศึกษา หรือสูงกว่า คนหนุ่มสาวชายตัวอย่างมีระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิง ประมาณร้อยละ 94 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างนับถือศาสนาพุทธ ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่ในครัวเรือนของคนหนุ่มสาวตัวอย่างเรียงตามลำดับดังนี้ ไทยกลาง อีสาน ลาว เหนือ ใต้ และอื่นๆ

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84) ของคนหนุ่มสาวตัวอย่างทำงานเชิงเศรษฐกิจในรอบปีที่แล้ว ก่อนการสำรวจ ร้อยละ 58 ทำงานในช่วงหนึ่งสัปดาห์ก่อนการสำรวจ คนหนุ่มสาวชายมีสัดส่วนการทำงานในรอบปีและรอบสัปดาห์ก่อนวันสำรวจสูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิง ร้อยละ 68 ของคนหนุ่มสาวที่ทำงาน ทำงานในภาคเกษตร ร้อยละ 42 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่าง อยู่ในบ้านที่ตนเองหรือคู่สมรสเป็นเจ้าของ อีกร้อยละ 44 อยู่ในบ้านที่บิดามารดาเป็นเจ้าของบ้าน

เกือบ 2 ใน 5 ของคนหนุ่มสาวตัวอย่าง ตนเองเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว ร้อยละ 29 มีบิดามารดาเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว ประมาณ 1 ใน 4 คู่สมรสเป็นหลักในการ

การหาเลี้ยงครอบครัว คนหนุ่มสาวชายมีสัดส่วนที่ตนเองเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว สูงกว่าคนหนุ่มสาวหญิงมาก เกือบครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวหญิงมีคู่สมรสเป็นหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว คนหนุ่มสาวตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่ง ไม่ได้มีส่วนให้เงินเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน หรือถ้าให้ก็น้อยกว่าครึ่ง

ภาพรวมของคนหนุ่มสาวตัวอย่างที่สะท้อนจากตัวแปรภูมิหลังต่างๆข้างต้น ชี้ว่า คนหนุ่มสาวตัวอย่างของการศึกษานี้ บางส่วนยังเป็นผู้เยาว์ และยังคงอยู่ในความอุปการะดูแลของบิดามารดา จึงอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะให้การดูแลส่งเสียบิดามารดาได้

เกี่ยวกับการอุปถัมภ์เกื้อหนุนบิดามารดา ผลการวิจัยพบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวไทยอาศัยอยู่บ้านเดียวกับบิดามารดา การอาศัยอยู่ด้วยกันกับบิดามารดา จะผันแปรไปตามขั้นตอนชีวิตของทั้งบิดามารดาและบุตร บุตรที่อายุน้อยกว่าหรือบุตรที่มีบิดามารดาซึ่งไม่อยู่ในวัยสูงอายุ มีสัดส่วนการอยู่ด้วยกัน สูงกว่าบุตรที่อายุมากกว่าหรือบุตรที่มีบิดามารดาอยู่ในวัยสูงอายุแล้ว บุตรกลุ่มหลังมีร้อยละที่บิดามารดาอยู่ในหมู่บ้าน เดียวกันหรือ เขต เดียวกันสูงกว่ากลุ่มแรก

ครึ่งหนึ่งของคนหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา ไปเยี่ยม เยียนบิดามารดาทุกวัน ร้อยละของการไปเยี่ยม เยียนบิดามารดาแตกต่างกันตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว และของบิดามารดา

คนหนุ่มสาวไทยส่วนใหญ่ รายงานว่าได้เคยส่งเสียบิดามารดา โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่อายุมากกว่า คนหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า คนหนุ่มสาวในชนบท และคนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตร มีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียบิดามารดา มากกว่าคนหนุ่มสาวที่อยู่ในลักษณะภูมิหลังกลุ่มตรงกันข้าม

แบบของการดูแลส่งเสียบิดามารดาที่พบ เรียงตามลำดับดังนี้ การอยู่กินด้วยกัน การเยี่ยม เยียน ให้อาหารและหรือเสื้อผ้า ให้เงินจ่ายค่ารักษาพยาบาล ดูแลยามเจ็บป่วย และช่วยทำงานให้

ในเรื่องการอุปถัมภ์เกื้อหนุนญาติใกล้ชิดสูงอายุ พบว่า ร้อยละ 56 ของคนหนุ่มสาวที่ศึกษามีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่าอย่างน้อย 1 คน แต่มีเพียงร้อยละ 12 ที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอยู่ในบ้านเดียวกัน ร้อยละ 42 มีญาติใกล้ชิดสูงอายุอย่างน้อย 1 คนอยู่ในหมู่บ้านหรือเขตเดียวกัน

ร้อยละ 62 ของคนหนุ่มสาวที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่าอย่างน้อย 1 คน ได้ให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดในรอบปีที่แล้ว โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่มีสถานภาพสมรสสมรส หรือคนหนุ่มสาวในชนบท คนหนุ่มสาวที่มีระดับการศึกษาระดับประถมหรือต่ำกว่า ทำงานในภาค เกษตร

อยู่ในบ้านที่ตนเอง หรือคู่สมรส เป็นเจ้าของ มีร้อยละที่ให้การดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุนานกว่า
คนหนุ่มสาวที่มีลักษณะภูมิหลังในกลุ่มตรงกันข้าม

แบบของการดูแลส่งเสียญาติใกล้ชิดสูงอายุ ที่คนหนุ่มสาวรายงานเรียงตามลำดับ ได้แก่
การให้อาหารและหรือเสื้อผ้า การกินอยู่ด้วยกัน การให้เงิน การดูแลยามเจ็บป่วยหรือทุกเรื่อง
การช่วยทำงานให้ และการจ่ายค่ารักษาพยาบาล

ประเด็นการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ พบว่า คนหนุ่มสาวส่วนใหญ่ และทุกกลุ่ม
ลักษณะภูมิหลัง มีความเห็นว่า การเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ เป็นเรื่องสำคัญ แต่ระดับความคิดที่
จะเตรียมการ การเคยคิดจะใช้ชีวิตอย่างไรยามสูงอายุ นับว่าต่ำกว่าระดับความสำคัญที่ให้การ
เตรียมการเพื่อยามสูงอายุแบบของการเตรียมการที่คิดจะเตรียม ได้แก่ การเตรียมมีเงินออม
มีที่หางานกัน หรืองานมั่นคงทำ สุขภาพหรือปัจจัยสี่ ย้ายไปอยู่กับบุตรหลาน ถวายทอดอาลัย หรือ
ยกมรดกให้บุตรหลาน กล่าวโดยรวม คนหนุ่มสาวคิดจะเตรียมการด้านเศรษฐกิจ การเงิน และ
ที่อยู่อาศัย มากกว่าด้านอื่น คนหนุ่มสาวไทยส่วนน้อยมากที่ให้ความสนใจเตรียมการเรื่องสุขภาพ
ทั้งๆที่ เรื่องสุขภาพ เป็นปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะประสบ ดังนั้นจึงน่าจะมี
มาตรการป้องกันโดยการส่งเสริมประชากรให้มีการรักษาสุขภาพอนามัยให้ดีตั้งแต่ยังอยู่ในวัย
หนุ่มสาว

ในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการพึ่งพาบุตรยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวไทยส่วนใหญ่เห็น
ว่า ผู้สูงอายุไทยยังได้รับการดูแลจากบุตรหลาน และคิดว่าบิดามารดาก็หวังพึ่งตนยามสูงอายุ ขณะ
เดียวกัน คนหนุ่มสาวเองส่วนใหญ่ก็หวังพึ่งบุตรยามเมื่อตนเองอยู่ในวัยสูงอายุ ที่สนใจคิดดังกล่าว
แตกต่างกันน้อยตามลักษณะภูมิหลังของคนหนุ่มสาว ทำให้มีความเชื่อว่าค่านิยม และบรรทัดฐานเกี่ยวกับ
หน้าที่ของบุตรในการดูแลบิดามารดาสูงอายุ น่าจะยังคงอยู่อย่างมั่นคงในสังคมไทยในอนาคต
หลักฐานอีกอย่างหนึ่งที่สนับสนุนคำกล่าวข้างต้น คือ ผลการสำรวจความคิดเห็นของคนหนุ่มสาวเกี่ยวกับ
ประเภทบุคคลที่ผู้สูงอายุควรอาศัยอยู่ด้วย เมื่อยามสูงอายุ และประเภทบุคคลที่บิดามารดาของตน
ควรอาศัยอยู่ด้วย เมื่อสูงอายุและประเภทบุคคลที่ตนเองคิดจะอาศัยอยู่ด้วยยามสูงอายุ คำตอบของ
ทั้งสามข้อคือ บุตรหรือบุตรหลาน และร้อยละที่ให้คำตอบดังกล่าว แตกต่างกันน้อยตามลักษณะภูมิหลัง

ผลการวิจัยแนะว่าคนหนุ่มสาวไทย มีความนิยมจะพึ่งหรืออาศัยอยู่กับบุตรสาวมากกว่า
บุตรชาย แบบต่างของการพึ่งพาเมื่อยามสูงอายุที่คนหนุ่มสาวให้คำตอบ ได้แก่ การรักษาพยาบาล
ให้การดูแล เยี่ยมเยียน รองลงมาคือ ที่อยู่อาศัย การเงิน ซึ่งชี้แนะว่าคนหนุ่มสาวห่วงกังวลเรื่อง
ทางจิตใจ หรือการดูแลทางกาย มากกว่าด้านวัตถุ

สำหรับ เรื่องความคิดเห็น เกี่ยวกับผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วยยามสูงอายุ คนหนุ่มสาวไทยส่วนใหญ่ ก็คิดต้องการให้บุตร เป็นผู้ดูแลมากกว่าบุคคลอื่นหรือญาติอื่นรวมทั้งคู่สมรส คนหนุ่มสาวที่สมรส โดยเฉพาะ คนหนุ่มสาวชายที่สมรส คิดหวังพึ่งคู่สมรสให้เป็นผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วยยามสูงอายุ มากกว่าคนหนุ่มสาวที่เป็นโสด หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่

ความคิดเห็น เรื่องการหยุดทำงาน (เมื่อสูงอายุ) ผลการสำรวจคนหนุ่มสาวนี้ พบว่าคนหนุ่มสาวไทยกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย เห็นควรมีการหยุดทำงานอาชีพ เมื่อสูงอายุ และตนเองก็คิดจะหยุดทำงานในอนาคต ทักษะหรือความคิดเกี่ยวกับการหยุดทำงาน หรือ เกษียณยังไม่ค่อยแพร่หลายในสังคมไทย โดยเฉพาะ เขตชนบทซึ่งประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และมีภาวะ เศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยให้มีการหยุดทำงาน คนหนุ่มสาวในชนบทหรือที่ทำงานในภาค เกษตรกรรม มีร้อยละที่เห็นว่าควรหยุดทำงานสูงกว่า แต่มีร้อยละที่ตนเองคิดจะหยุดทำงานต่ำกว่าคนหนุ่มสาวในเมืองหรือคนหนุ่มสาวที่ประกอบอาชีพนอกภาค เกษตร

ประเด็นอายุที่ควรหยุดทำงาน และอายุที่ตนเองคิดจะหยุดทำงาน ผลการสำรวจคนหนุ่มสาว สะท้อนว่าการหยุดทำงานยังเป็นแนวคิดค่อนข้างใหม่ อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มหนุ่มสาวที่ตอบว่า ควรมีการหยุดทำงานอาชีพ ร้อยละ 39 ตอบว่าควรหยุดเมื่ออายุ 60-64 ปี รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 50-59 ปี และหนุ่มสาวที่ตอบว่าตนเองจะหยุดทำงานอาชีพ ร้อยละ 37 ตอบว่าจะหยุดเมื่ออายุ 60-64 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่คนหนุ่มสาวให้คำตอบมากที่สุดเช่นกัน ความแตกต่างในความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุที่ควรหยุดทำงาน และอายุที่ตนเองจะหยุดทำงาน ตามลักษณะภูมิหลังมีน้อย แต่อยู่ในแบบแผนที่คาดหวัง เช่น คนหนุ่มสาวในกรุงเทพฯ มีร้อยละที่เห็นควรหยุดทำงานเมื่ออายุ 60-64 ปี มากกว่าคนหนุ่มสาวในชนบท คนหนุ่มสาวที่ทำงานในภาค เกษตรมีแนวโน้มจะตอบอายุที่ควรหยุดทำงานที่สูงกว่าคนหนุ่มสาวที่ไม่ทำงาน หรือทำงานนอกภาค เกษตร เป็นต้น

ด้วยเหตุที่ตัวอย่างของการศึกษานี้ ประกอบด้วยคนหนุ่มสาวที่ยังอยู่ในวัยที่อยู่หางไกล จากความเป็นผู้สูงอายุ (อายุต่ำกว่า 30 ปี) ในสัดส่วนที่สูงพอสมควร ผลการสำรวจคนหนุ่มสาว เกี่ยวกับการดูแลส่งเสียบิดามารดา ญาติใกล้ชิดสูงอายุ และทัศนคติต่างๆ เกี่ยวกับการเป็นผู้สูงอายุของการศึกษานี้ จึงอาจขาดความหนักแน่นของการพยากรณ์เกี่ยวกับอนาคตอันไกลไปเล็กน้อย โดยเฉพาะในภาวะที่สังคมไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว คนหนุ่มสาวที่อายุน้อย อาจจะไม่คิดถึงเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการ เป็นผู้สูงอายุ ข้อมูลได้มาจึงอาจจะผิวเผินและเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้ได้ภาพและข้อมูลต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับภาวะการ เป็นผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ โดยเฉพาะ เรื่องเกี่ยวกับการเตรียมการด้านต่างๆ ภาวะการทำงาน สุขภาพ การอยู่อาศัยของกลุ่ม

คนที่ จะเข้าสู่วัยสูงอายุในอีก 10-15 ปีข้างหน้า จึงน่าจะทำการสำรวจเก็บข้อมูลศึกษาภาวะความ เป็นอยู่ ทัศนคติและความต้องการด้านต่างๆ เพื่อการเป็นผู้อยู่สูงอายุมที่มีคุณภาพในกลุ่มประชากรที่อายุ 45 หรือ 50 ปีขึ้นไป

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

นภาพร ชัยวรรม, มาลีณี วงษ์สิทธิ์, และจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย. 2532 สรุปผลการวิจัยโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย. เอกสารสถาบันหมายเลข 165/32 สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

CHAYOVAN, Napaporn, Malinee WONGSITH and Chanpen SAENGTIENCHAI. 1988 Socio-economic Consequences of the Ageing of the Population in Thailand, IPS Publication No. 161/88 Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, Bangkok.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ก.1. เปรียบเทียบการกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามลักษณะทางประชากร
บางด้าน ระหว่างการสำรวจ 2529 ADULT(1986) และ SPC 2528-29(1985-86)

ลักษณะทางประชากร	ร้อยละ	
	ADULT* 2529	SPC 2528-29
1. อายุ		
15-19	19.5	24.0
20-24	19.6	20.0
25-29	18.2	18.4
30-34	15.5	15.4
35-39	15.7	12.4
40-44	11.6	9.9
2. เพศ		
ชาย	36.0	49.4
หญิง	64.0	50.6
3. สถานภาพสมรส		
โสด	34.1	37.9
สมรส	62.2	59.1
หม้าย หย่า แยก	3.7	2.9
4. เขตที่อาศัย		
กรุงเทพมหานคร	23.6	11.2
เมืองอื่น	10.8	6.9
ชนบท	65.5	82.0
5. ภาค		
กรุงเทพมหานคร	23.6	11.2
กลาง (ไม่รวม กทม.)	17.3	19.6
เหนือ	22.7	21.8
ตะวันออกเฉียงเหนือ	23.0	34.9
ใต้	13.0	12.6
รวม	100 (2,113)	

* ผลร้อยละของการสำรวจ ADULT ไม่ถ่วงน้ำหนัก

ตารางที่ ก.2 เปรียบเทียบการกระจายร้อยละของประชากร อายุ 15-44 ปี ตามภาค เขตเทศบาล นอกเขตเทศบาล และเพศของการสำรวจ ADULT 2529(1986) และ SPC 2528-29 (1985-86)

ภาค/เขตที่อาศัย/ เพศ	ร้อยละ		จำนวน ตัวอย่างไม่วาง หน. ของ ADULT	จำนวน ตัวอย่างที่ ต้องการ	ค่าต่าง น้ำหนักที่ ต้องการ (5)=(4)-(3)
	ADULT	SPC			
	2529 (1)	2528-29 (2)	(3)	(4)	(5)
กทม. ชาย	.089	.053	189	112	.593
กทม. หญิง	.147	.059	310	125	.403
กลาง ในเทศบาล ชาย	.016	.009	33	19	.576
กลาง ในเทศบาล หญิง	.023	.011	49	23	.469
กลาง นอกเทศบาล ชาย	.055	.086	116	182	1.568
กลาง นอกเทศบาล หญิง	.080	.090	168	190	1.131
เหนือ ในเทศบาล ชาย	.009	.008	20	17	.850
เหนือ ในเทศบาล หญิง	.021	.010	44	21	.477
เหนือ นอกเทศบาล ชาย	.074	.100	156	211	1.353
เหนือ นอกเทศบาล หญิง	.123	.100	259	211	.815
ตะวันออกเฉียงเหนือ					
ในเทศบาล ชาย	.003	.007	7	15	2.143
ตะวันออกเฉียงเหนือ					
ในเทศบาล หญิง	.017	.008	36	17	.472
ตะวันออกเฉียงเหนือ					
นอกเทศบาล ชาย	.067	.170	141	359	2.546
ตะวันออกเฉียงเหนือ					
นอกเทศบาล หญิง	.143	.164	302	347	1.149
ใต้ ในเทศบาล ชาย	.006	.007	13	15	1.154
ใต้ ในเทศบาล หญิง	.013	.009	27	19	.704
ใต้ นอกเทศบาล ชาย	.040	.053	85	112	1.318
ใต้ นอกเทศบาล หญิง	.075	.056	158	118	.747
รวม	1.000	1.000	2,113	2,113	

ตารางที่ ก.3 เปรียบเทียบค่าร้อยละที่ไม่ถ่วงน้ำหนัก และที่ถ่วงน้ำหนักของตัวแปรบางตัวจากการสำรวจ ADULT

ตัวแปร	ร้อยละ	
	ไม่ถ่วงน้ำหนัก	ถ่วงน้ำหนัก
Q602 ท่านคิดว่าคนแก่ควรช่วยงาน เล็กน้อยในบ้านหรือไม่		
ควร	79.2	79.9
ไม่ควร	20.5	19.9
แล้วแต่	0.2	0.1
ไม่ทราบ	0.1	0.1
Q605 ท่านคิดว่าคนแก่ควรมีส่วนทำประโยชน์ให้แก่สังคมหรือชุมชนของตนหรือไม่		
ควร	79.1	81.2
ไม่ควร	19.5	17.5
แล้วแต่	0.3	0.3
ไม่ทราบ	1.2	1.0
Q701 ท่านคิดว่าเป็นเรื่องจำเป็นหรือไม่ที่คนเราต้องมีลูกจำนวนมาก เพื่อพึ่งพายุบแก่ชรา		
จำเป็น	31.9	35.3
ไม่จำเป็น	67.3	63.8
แล้วแต่	0.7	0.9
ไม่ทราบ	0.1	0.1
Q702 ท่านคิดว่าพ่อแม่ทั่วไปคาดหวังจะพึ่งลูกยามแก่ชราหรือไม่		
คิดหวังพึ่ง	88.1	90.9
ไม่คิดหวังพึ่ง	9.3	7.0
แล้วแต่	2.2	1.9
ไม่ทราบ	0.3	0.2

ตารางที่ ก.3 (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	
	ไม่ต่างน้ำหนัก	ต่างน้ำหนัก
Q703 ถ้าเลือกได้ ท่านอยากมีลูกสักกี่คน		
<2	5.7	4.8
2	48.2	45.4
3	26.9	28.8
>4	18.6	20.5
ไม่ทราบ	0.5	0.4
Q705 ท่านคิดว่าจะพึงลูกของท่าน เมื่อยามที่ท่านแก่หรือไม่		
พึง	78.3	84.0
ไม่พึง	20.4	14.8
แล้วแต่	0.7	0.8
ไม่ทราบ	0.6	0.4
Q706 ท่านคิดที่จะพึงหาลูกชายหรือลูกสาว		
ลูกชาย	16.5	17.4
ลูกสาว	30.2	32.7
ลูกคนใดก็ได้	30.1	32.1
ลูกๆ (ทุกคน)	0.9	0.9
ลูกคนโต	0.4	0.4
ลูกคนเล็ก	0.5	0.5
ลูกคนกลาง	0.0	0.1
ไม่ทราบ	1.1	1.0
ไม่พึง	20.4	14.8

ตารางที่ ก.4 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี จำแนกตามสถานภาพสมรส อายุ และ เพศ

อายุและ เพศ	สถานภาพสมรส			รวม
	หม้าย หย่า			
	โสด	สมรส	แยก	
รวม	34.1	62.2	3.7	100
อายุ				
15-19	90.2	9.1	0.7	100
20-24	52.7	45.9	1.4	100
25-29	22.7	74.5	2.8	100
30-34	9.1	86.9	4.0	100
35-39	5.5	88.0	6.5	100
40-44	4.3	86.9	8.8	100
ชาย	39.2	58.4	2.4	100
15-19	98.6	1.4	0.0	100
20-24	72.2	27.1	0.7	100
25-29	27.6	71.1	1.4	100
30-34	9.2	86.9	3.8	100
35-39	5.2	92.2	2.6	100
40-44	5.2	87.5	7.3	100
หญิง	29.1	66.0	5.0	100
15-19	82.9	15.8	1.3	100
20-24	34.8	63.0	2.1	100
25-29	17.3	78.2	4.5	100
30-34	9.0	87.0	4.1	100
35-39	5.9	83.8	10.3	100
40-44	3.2	86.0	10.8	100

ตารางที่ ก.5 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามสถานภาพสมรส จำแนกตาม อายุ และ เพศ

อายุและ เพศ	สถานภาพสมรส		
	หมายเหตุ		
	โสด	สมรส	แยก
รวม	100	100	100
15-19	50.6	2.8	3.5
20-24	29.4	14.0	7.4
25-29	11.8	21.2	13.6
30-34	4.0	20.7	15.9
35-39	2.6	22.7	28.0
40-44	1.7	18.5	31.7
ชาย	100	100	100
15-19	45.6	0.4	-
20-24	33.8	8.5	5.2
25-29	13.3	23.0	10.6
30-34	3.1	19.4	20.7
35-39	2.2	25.8	17.8
40-44	2.0	22.7	45.7
หญิง	100	100	100
15-19	57.1	4.8	5.2
20-24	23.5	18.8	8.4
25-29	9.8	19.7	15.0
30-34	5.1	21.9	13.6
35-39	3.2	20.0	32.8
40-44	1.2	14.9	25.0

ตารางที่ ก.6 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามการทำงาน จำแนกตามอายุ

อายุ	อาชีพ			รวม

	ไม่ทำ	ทำใน ภาคเกษตร	ทำนอก ภาคเกษตร	
รวม	16.5	57.1	26.4	100
15-19	41.1	43.3	15.6	100
20-24	21.1	52.8	26.0	100
25-29	10.1	57.2	32.6	100
30-34	7.4	62.5	29.9	100
35-39	6.5	63.1	30.4	100
40-44	5.5	69.4	25.0	100

ตารางที่ ก.7 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามอายุ จำแนกตามการทำงาน

อายุ	อาชีพ		

	ไม่ทำ	ทำใน ภาคเกษตร	ทำนอก ภาคเกษตร
รวม	100	100	100
15-19	47.5	14.5	11.3
20-24	24.3	17.6	18.8
25-29	10.8	17.8	22.0
30-34	6.6	16.3	16.9
35-39	6.3	17.7	18.5
40-44	4.5	15.2	12.6

ตารางที่ ก.8 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามจำนวนญาติใกล้ชิดสูงอายุที่รายงานว่ามีจำนวนตามเพศของคนหนุ่มสาว

จำนวนญาติ ใกล้ชิดสูงอายุ ที่รายงาน ว่ามี	รวม		ชาย		หญิง				
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	%	ตัวอย่าง	%	ตัวอย่าง	%	ตัวอย่าง			
	ไม่ต่าง	ต่าง	ไม่ต่าง	ต่าง	ไม่ต่าง	ต่าง			
	น้ำหนัก	น้ำหนัก	น้ำหนัก	น้ำหนัก	น้ำหนัก	น้ำหนัก			
0	30.2	694	638	27.3	217	285	33.0	477	354
1	29.4	622	621	29.8	230	310	29.1	392	311
2	22.8	456	481	23.4	170	244	22.2	286	238
3	10.6	203	223	11.6	84	121	9.5	119	102
4	3.7	76	78	3.3	26	34	4.1	50	44
5	2.7	49	57	3.8	27	40	1.6	22	18
6	0.3	7	7	0.4	4	5	0.2	3	2
7+	0.3	4	6	0.4	2	4	0.1	2	2
ไม่ทราบ	0.1	2	1	-	-	-	0.1	2	1
รวม	100	2,113	2,113	100	760	1,042	100	1,353	1,071

หมายเหตุ: ร้อยละที่แสดง เป็นร้อยละที่ต่างน้ำหนักแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ก.9 อัตราส่วนร้อยละของคนหนุ่มสาวที่รายงานญาติใกล้ชิดสูงอายุน่ามีอายุต่ำกว่า 60 ปี ตามลำดับที่ของญาติใกล้ชิด และอายุของคนหนุ่มสาว

อายุของคนหนุ่มสาว	% ที่รายงานญาติใกล้ชิดสูงอายุน่ามีอายุต่ำกว่า 60 ปี ของแต่ละลำดับ				
	1	2	3	4	5
15-19	22.6	32.7	40.3	41.6	39.1
20-24	23.2	37.0	37.9	63.9	76.2
25-29	29.5	31.7	35.7	62.7	81.3
30-34	23.6	35.9	42.6	53.2	55.7
35-39	23.5	38.1	31.6	26.8	36.6
40-44	24.1	37.1	66.3	52.2	48.5
รวม	24.4	35.3	40.9	51.6	57.1

หมายเหตุ: ไม่รวมญาติใกล้ชิดที่ไม่ทราบอายุ

ตารางที่ ก.10 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปี ตามจำนวนญาติใกล้ชิดที่มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่า จำแนกตามเพศของคนหนุ่มสาว

จำนวนญาติ ใกล้ชิด อายุ 60 ปี หรือมากกว่า	รวม	ชาย		หญิง					
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน				
		%	ตัวอย่าง	%	ตัวอย่าง				
		ไม่ถ่วง	ถ่วง	ไม่ถ่วง	ถ่วง				
		น้ำหนัก	น้ำหนัก	น้ำหนัก	น้ำหนัก				
0	43.8	964	925	41.0	314	427	46.5	650	498
1	31.0	829	655	39.1	249	344	29.0	380	310
2	16.9	352	358	17.2	129	179	16.7	223	179
3	6.1	124	129	5.6	41	58	6.6	83	71
4	1.2	28	26	1.5	16	15	0.9	12	10
5+	1.0	16	20	1.6	11	17	0.3	5	3
รวม	100	2,113	2,113	100	760	1,042	100	1,353	1,071

หมายเหตุ: "ญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือมากกว่า" หมายถึง ญาติใกล้ชิดที่มีอายุตามที่คนหนุ่มสาวรายงานว่า อายุ 60 ปีหรือมากกว่า

ตารางที่ ก.11 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีที่มีญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า ในแต่ละลำดับ ตามสถานที่อยู่ของญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า จำแนกตามลำดับ ที่ของญาติ

ลำดับที่ ของญาติใกล้ชิด อายุ 60 ปี+	สถานที่อยู่ของญาติใกล้ชิดอายุ 60 ปีหรือสูงกว่า					จำนวน ตัวอย่าง ถ่วงน้ำหนัก
	บ้าน เดียวกัน	หมู่บ้าน/ เขต เดียวกัน	จังหวัด		รวม	
			เดียวกัน	ที่อื่น		
1	10.7	36.3	23.3	29.6	100	1,107
2	9.9	35.5	21.5	33.1	100	544
3	14.1	30.2	28.8	26.8	100	214
4	8.9	36.1	19.1	35.8	100	69
5-	14.0	34.7	28.8	22.6	100	29

ตารางที่ ก.12 การกระจายร้อยละของประชากรอายุ 15-44 ปีที่มีญาติใกล้ชิดสูงอายุในแต่ละลำดับ ตามสถานที่ที่อยู่ของญาติใกล้ชิดสูงอายุ

ลำดับที่ ของญาติใกล้ชิด ที่สูงอายุ	สถานที่อยู่ของญาติใกล้ชิดสูงอายุ					จำนวน ตัวอย่าง ถ่วงน้ำหนัก
	บ้าน เดียวกัน	หมู่บ้าน/ เขต เดียวกัน	จังหวัด		รวม	
			เดียวกัน	ที่อื่น		
1	8.7	37.7	22.7	30.9	100	1,470
2	8.0	36.5	22.8	32.7	100	848
3	9.3	33.6	27.0	30.1	100	368
4	5.3	35.7	20.3	38.7	100	147
5	6.0	38.2	26.5	29.4	100	69

หมายเหตุ "ญาติใกล้ชิดสูงอายุ" หมายถึง ญาติใกล้ชิดสูงอายุ ตามที่ผู้ให้สัมภาษณ์รายงาน ซึ่งรวมญาติ ที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี และไม่ทราบอายุ